

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury
w Poznaniu

PORADNIK
BIBLIOGRAFICZNO-METODYCZNY

Kwartalnik

Poznań 2010

Przewodniczący Zespołu Redakcyjnego

Iwona Smarsz

Redaguje zespół:

Urszula Bzdawka

Beata Nowak

Maria Beba

ISSN 0238-9142

Materiał szkoleniowy

Powielono w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu

A-5 350 egz.

SPIS TREŚCI

	str.
Ważniejsze wydarzenia i rocznice 2010 roku.....	5
I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ	
(Oprac. Andrzej Dudziak).....	9
II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE	
Beata Przymuszała – Zagłada w najnowszej literaturze polskiej	19
Andrzej Dudziak – Irena Sendlerowa i inni. Na ratunek Żydom	28
Urszula Cimoch – Ewaluacja „Poradnika Bibliograficzno-Metody- cznego”	37
Bibliografie osobowe: Fryderyk Chopin	57
III. MATERIAŁY METODYCZNE	
Małgorzata Janiak – Wirtualny spacer po Poznaniu	70
IV. MATERIAŁY REGIONALNE	
A. Przegląd nowości regionalnych	74
B. Imprezy kulturalne w bibliotekach publicznych woj. wielkopolskiego	84
C. Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury na łamach prasy	105
V. KRONIKA.....	108

WAŻNIEJSZE WYDARZENIA I ROCZNICE 2010 ROKU

Międzynarodowy Rok Fryderyka Chopina ogłoszony przez Sejm RP

- 600 rocznica bitwy pod Grunwaldem – lipiec
- 500 rocznica śmierci Sandro'a Botticelli'ego – maj
- 400 rocznica śmierci Caravaggio – lipiec
- 350 rocznica urodzin Alessandra Scarlattiego – maj
- 200 rocznica urodzin Fryderyka Chopina – luty
- 200 rocznica urodzin Roberta Schumanna – czerwiec
- 200 rocznica śmierci Alfreda de Musseta – grudzień
- 180 rocznica wybuchu powstania listopadowego – listopad
- 175 rocznica urodzin Henryka Wieniawskiego – lipiec
- 150 rocznica wyemitowania w Królestwie Polskim pierwszego znaczka pocztowego – styczeń
- 150 rocznica urodzin Antoniego Czechowa – styczeń
- 150 rocznica urodzin James'a Barrie'go – maj
- 150 rocznica urodzin Gustawa Mahlera – lipiec
- 150 rocznica urodzin Ignacego Paderewskiego – listopad
- 150 rocznica urodzin Jana Kasprowicza – grudzień
- 130 rocznica śmierci Henryka Wieniawskiego – marzec
- 130 rocznica założenia w Poznaniu Towarzystwa Czytelni Ludowych – październik
- 125 rocznica urodzin Władysława Raczkiewicza – styczeń
- 125 rocznica śmierci Victora Hugo – maj
- 125 rocznica śmierci Macieja Palacza – lipiec

- 100 rocznica urodzin Ireny Sendlerowej – luty
- 100 rocznica urodzin Akiro Kurosawy – marzec
- 100 rocznica śmierci Bjonstjerne'a Bjornsona – kwiecień
- 100 rocznica śmierci Marka Twaina – kwiecień
- 100 rocznica śmierci Elizy Orzeszkowej – maj
- 100 rocznica śmierci Roberta Kocha – maj
- 100 rocznica śmierci Zygmunta Glogera – sierpień
- 100 rocznica urodzin Matki Teresy z Kalkuty – sierpień
- 100 rocznica śmierci Marii Konopnickiej – październik
- 100 rocznica śmierci ks. Piotra Wawrzyniaka – listopad
- 100 rocznica śmierci Lwa Tołstoja – listopad
- 100 rocznica urodzin Jeana Geneta – grudzień
- 90 rocznica urodzin Jana Pawła II – maj
- 80 rocznica śmierci Arthura Conan Doyle'a – lipiec
- 75 rocznica urodzin Elvisa Presleya – styczeń
- 75 rocznica urodzin Haliny Poświatowskiej – maj
- 75 rocznica śmierci Józefa Piłsudskiego – maj
- 75 rocznica śmierci Iwana Miczurina – czerwiec
- 75 rocznica śmierci Konstantego Ciołkowskiego – wrzesień
- 70 rocznica śmierci Kazumierza Przerwy-Tetmajera – styczeń
- 70 rocznica śmierci Michaiła Bułhakowa – marzec
- 70 rocznica śmierci Selmy Lagerlof – marzec
- 70 rocznica śmierci Janusza Kusocińskiego – czerwiec
- 70 rocznica utworzenia przez hitlerowskie Niemcy getta żydowskiego w Warszawie – październik

- 70 rocznica śmierci Francisa Scotta Fitzgeralda – grudzień
- 60 rocznica śmierci Gerge'a Orwella – styczeń
- 60 rocznica śmierci Heinricha Manna – marzec
- 60 rocznica śmierci Ksawerego Pruszyńskiego – czerwiec
- 60 rocznica śmierci George'a Bernarda Shawa – listopad
- 50 rocznica śmierci Alberta Camusa – styczeń
- 50 rocznica śmierci Borysa Pasternaka – maj
- 40 rocznica śmierci Jerzego Szaniawskiego – marzec
- 40 rocznica śmierci Romana Ingardena – czerwiec
- 40 rocznica śmierci Władysława Andersa – maj
- 40 rocznica śmierci Nelly Sachs – maj
- 40 rocznica śmierci Tadeusza Brezy – maj
- 40 rocznica śmierci Leonida Teligi – maj
- 40 rocznica śmierci Pawła Jasienicy – sierpień
- 40 rocznica śmierci Francoisa Mauriaca – wrzesień
- 40 rocznica śmierci Charlesa de Gaulle'a – listopad
- 30 rocznica śmierci Jarosława Iwaszkiewicza – marzec
- 30 rocznica śmierci Ericha Fromma – marzec
- 30 rocznica śmierci Władysława Tatarkiewicza – marzec
- 30 rocznica śmierci Jeana Paula Sartre'a – kwiecień
- 30 rocznica śmierci Alejo Carpentiera – kwiecień
- 30 rocznica śmierci Alfreda Hitchcocka – kwiecień
- 30 rocznica śmierci Władimira Wysockiego – lipiec
- 30 rocznica protestów robotniczych w Polsce, zawarcie porozumień z władzami PRL-u – sierpień

- 30 rocznica śmierci Johna Lennona – grudzień
- 25 rocznica śmierci Arkadego Fiedlera – marzec
- 25 rocznica śmierci Adama Bahdaja – maj
- 25 rocznica śmierci Andrzeja Kijowskiego – czerwiec
- 25 rocznica śmierci Heinricha Bolla – lipiec
- 25 rocznica śmierci Janusza Zajdla – lipiec
- 25 rocznica śmierci Witolda Wirpszy – listopad
- 20 rocznica zjednoczenia Niemiec – październik
- 20 rocznica śmierci Tadeusza Kantora – grudzień
- 20 rocznica śmierci Friedricha Durrenmatta – grudzień
- 20 rocznica zaprzysiężenia Lecha Wałęsy na urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – grudzień
- 15 rocznica śmierci Wiktora Degi – luty
- 10 rocznica śmierci Kazimierza Brandysa – marzec
- 10 rocznica śmierci ks. Józefa Tischnera – czerwiec
- 10 rocznica śmierci Gustawa Herlinga-Grudzińskiego – lipiec
- 10 rocznica śmierci Jerzego Giedroycia – wrzesień

Dalsze szczegółowe daty rocznic zawierają kalendaria kwartalne „Poradnika Bibliograficzno-Metodycznego”.

I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ

Poniższy kalendarz, to wybrane daty rocznic, obchodów i wydarzeń na I kwartał 2010 roku. Szerszy zestaw dat na I kwartał znajduje się w „Poradnikach Bibliograficzno-Metodycznych” z lat ubiegłych.

S t y c z e ń

- | | | | |
|-------|------|------|---|
| | 1 I | | – Światowy Dzień Pokoju proklamowany przez papieża Pawła VI, obchodzony od 1968 roku przez Kościół katolicki |
| (150) | 1 I | 1860 | – W Królestwie Polskim wyszedł pierwszy znaczek pocztowy |
| | 3 I | | – Dzień Pamięci Ofiar Reżimu Hitlerowskiego proklamowany przez prezydenta RFN Romana Herzoga 3 stycznia 1996 r. |
| (135) | 3 I | 1875 | – Zm. Pierre Larousse, francuski pisarz, gramatyk, leksykograf i wydawca (ur. 23 X 1817) |
| (50) | 4 I | 1960 | – Zm. Albert Camus, pisarz francuski, laureat Nagrody Nobla w 1957 r. (ur. 7 XI 1913) |
| (45) | 4 I | 1965 | – Zm. Thomas Stearns Eliot, anglo-amerykański poeta i dramaturg, laureat Nagrody Nobla w 1948 r. (ur. 26 IX 1888) |
| (75) | 8 I | 1935 | – Ur. Elvis Aaron Presley, piosenkarz amerykański, prekursor rock and rolla (zm. 16 VIII 1977) |
| (120) | 9 I | 1890 | – Ur. Karol Čapek, pisarz czeski (zm. 25 XII 1938) |
| (95) | 11 I | 1915 | – Zm. Teodor Tomasz Jeż (właśc. nazw. Zygmunt Miłkowski), powieściopisarz, działacz polityczny (ur. 23 III 1824) |
| (80) | 13 I | 1930 | – Ur. Roman Cieślewicz, artysta grafik, czołowy przedstawiciel polskiej szkoły plakatu (zm. 21 I 1996) |

- (240) 14 I 1770 – Ur. Adam Jerzy Czartoryski, pisarz, mecenas sztuki i kultury, mąż stanu (zm. 15 VII 1861)
- (135) 14 I 1875 – Ur. Albert Schweitzer, niemiecki lekarz, filozof, misionarz, muzyk, laureat pokojowej Nagrody Nobla w 1952 r. (zm. 4 IX 1965)
- (105) 14 I 1905 – Zm. Maksymilian Jackowski, działacz społeczny i gospodarczy, zasłużony dla rolnictwa wielkopolskiego (ur. 11 X 1815)
- (215) 15 I 1795 – Ur. Aleksander Gribojedow, dramaturg rosyjski (zm. 11 II 1829)
- (410) 17 I 1600 – Ur. Pedro Calderon de la Barca, dramaturg i poeta hiszpański (zm. 25 V 1681)
- (65) 17 I 1945 – Wyzwolenie Warszawy
- (70) 18 I 1940 – Zm. Kazimierz Przerwa Tetmajer, poeta, nowelista, powieściopisarz, dramaturg (ur. 12 II 1865)
- (290) 19 I 1720 – Ur. Franciszek Bohomolec, dramaturg, wydawca (zm. 24 IV 1784)
- (65) 19 I 1945 – Rozwiązanie Armii Krajowej – rozkaz komendanta Sił Zbrojnych w Kraju, gen. Leopolda Okulickiego, „Niedźwiadka”
- (35) 19 I 1975 – Zm. Kazimierz Wyka, historyk literatury i krytyk literacki (ur. 19 III 1910)
- (25) 19 I 1985 – Zm. Leonard Turkowski, pisarz związany swoją twórczością z Wielkopolską i Poznaniem (ur. 23 IX 1914)
- (165) 20 I 1845 – Zm. Edward Raczyński, mecenas sztuki i nauki, założyciel biblioteki w Poznaniu (ur. 2 IV 1786)
- (155) 20 I 1855 – Ur. Ludwik Solski (właśc. nazw. Ludwik Napoleon Sosnowski), aktor i reżyser polski (zm. 19 XII 1954)
- (80) 20 I 1930 – Ur. Egon Bondy (właśc. nazw. Zbynek Fiszer), czeski poeta i filozof (zm. 9 IV 2007)
- 21 I – Dzień Babci

- (140) 21 I 1870 – Zm. Aleksander Hercen, rosyjski pisarz, filozof i działacz rewolucyjny (ur. 6 IV 1812)
- (105) 21 I 1905 – Ur. Wanda Wasilewska, publicystka, prozaik, autorka książek dla dzieci i młodzieży, działaczka polityczna (zm. 29 VII 1964)
- (60) 21 I 1950 – Zm. George Orwell (właśc. nazw. Eric Arthur Blair), angielski pisarz i publicysta (ur. 7 V 1903)
- (5) 21 I 2005 – Zm. Jan Nowak-Jeziorański (właśc. nazw. Zdzisław Antoni Jeziorański), kurier i emisariusz podczas II wojny światowej, polityk, działacz społeczny, dziennikarz (ur. 3 X 1914)
- 22 I – Dzień Dziadka
- (235) 22 I 1775 – Ur. Andre Marie Ampere, fizyk francuski, twórca podstaw elektrodynamiki (zm. 10 VI 1836)
- (105) 22 I 1905 – Początek rewolucji 1905 roku w Rosji
- (105) 23 I 1905 – Ur. Konstanty Ildelfons Gałczyński, poeta, satyryk, tłumacz (zm. 6 XII 1953)
- (80) 24 I 1930 – Ur. Aleksander Wojciechowski, poeta poznański (zm. 30 III 1984)
- (45) 24 I 1965 – Zm. Winston Churchill, brytyjski mąż stanu, pisarz i publicysta, laureat Nagrody Nobla w 1953 r. (ur. 30 XI 1874)
- 25 I – Ogólnopolski Dzień Sekretarki i Asystentki ogłoszony w 1997 r. przez miesięcznik „Sekretariat” oraz Europejskie Stowarzyszenie Profesjonalnych Sekretarek – Polska
- (100) 25 I 1910 – Ur. Stefan Themerson, polski powieściopisarz, autor książek dla dzieci, eseista, fotografik i filmowiec (zm. 6 IX 1988)
- 27 I – Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holocaustu ustanowiony przez ONZ
- (65) 27 I 1945 – Wyzwolenie obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau przez wojska ZSRR (Rosji Sowieckiej)

- 28 I – Międzynarodowy Dzień Mobilizacji przeciwko wojnie nuklearnej obchodzony od 1966 r. z inicjatywy Światowej Rady Pokoju
- (125) 28 I 1885 – Ur. Władysław Raczkiewicz, polityk, działacz społeczny, prezydent RP na uchodźstwie (zm. 6 VI 1947)
- (150) 29 I 1860 – Ur. Antoni Czechow, nowelista i dramaturg rosyjski (zm. 15 VII 1904)
- (160) 30 I 1850 – Ur. Aleksander Gierymski, malarz (zm. 6 III 1901)
- 31 I – Światowy Dzień Pomocy Chorym na Trąd obchodzony od 1954 roku w ostatnią niedzielę stycznia

L u t y

- 2 II – Dzień Handlowca
- (40) 2 II 1970 – Zm. Bertrand Russel, matematyk i filozof angielski, laureat Nagrody Nobla w 1950 r. (ur. 18 V 1872)
- (275) 3 II 1735 – Ur. Ignacy Krasicki, poeta, prozaik (zm. 14 III 1801)
- (105) 3 II 1905 – Strajki w Sosnowcu, związane z rewolucją 1905 r. w Rosji
- (505) 4 II 1505 – Ur. Mikołaj Rej, poeta, prozaik, dramaturg, polityk (zm. 8 IX 1569)
- (65) 4 II 1945 – Konferencja w Jalcie
- (125) 7 II 1885 – Ur. Sinclair Lewis, pisarz amerykański, laureat Nagrody Nobla w 1930 r. (zm. 10 I 1951)
- (15) 8 II 1995 – Zm. Józef Maria Innocenty Bocheński, filozof, logik, teolog, krytyk marksizmu, sowietolog, zakonnik – dominikanin (ur. 30 VIII 1902)
- (255) 10 II 1755 – Zm. Charles de Secondat Montesquieu, pisarz, filozof, polityk i prawnik francuski (ur. 18 I 1689)

- (120) 10 II 1890 – Ur. Borys Pasternak, rosyjski prozaik, poeta i tłumacz, laureat Nagrody Nobla w 1958 r. (zm. 30 V 1960)
- 11 II – Światowy Dzień Chorego obchodzony w dniu Matki Boskiej z Lourdes (ustanowiony 13 V 1992 roku przez papieża Jana Pawła II)
- (360) 11 II 1650 – Zm. Kartezjusz (właśc. nazw. René Descartes), francuski filozof i matematyk (ur. 31 III 1596)
- (145) 12 II 1865 – Ur. Kazimierz Przerwa Tetmajer, poeta, nowelista, powieściopisarz, dramaturg (zm. 18 I 1940)
- (110) 12 II 1900 – Ur. Alfred Bem, wielkopolski działacz ruchu robotniczego (zm. 23 X 1940)
- 14 II – Dzień Patronów Europy, św. Cyryla, mnicha i św. Metodego, biskupa
- (105) 15 II 1905 – Zm. Lewis Wallace, amerykański pisarz, generał, polityk (ur. 10 IV 1827)
- (100) 15 II 1910 – Ur. Irena Sendlerowa, polska działaczka społeczna, Sprawiedliwa wśród Narodów Świata (zm. 12 V 2008)
- (45) 15 II 1965 – Zm. Nat „King” Cole (właśc. nazw. Nathaniel Adams Coles), amerykański pianista, muzyk jazzowy i piosenkarz (ur. 17 III 1919)
- (15) 16 II 1995 – Zm. Wiktor Dega, lekarz ortopeda, twórca polskiej szkoły rehabilitacji, Wielkopolanin, profesor UAM i AM (ur. 7 XII 1896)
- (265) 18 II 1745 – Ur. Alessandro Volta, fizyk włoski (zm. 5 III 1827)
- (185) 18 II 1825 – Ur. Mor Jokai, węgierski pisarz, rewolucjonista (zm. 5 V 1904)
- 21 II – Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego
- 21 II – Międzynarodowy Dzień Walki z Kolonializmem
- 22 II – Dzień Myśli Braterskiej obchodzony przez organizacje skautowe całego świata

- (200) 22 II 1810 – Ur. Fryderyk Chopin, kompozytor, pianista polski (zm. 17 X 1849)
- (325) 23 II 1685 – Ur. Georg Friedrich Händel, niemiecki kompozytor i organista, twórca oper i oratoriów (zm. 14 IV 1759)
- (95) 23 II 1915 – Ur. Leokadia Serafinowicz, scenograf, reżyser, długoletni dyrektor Poznańskiego Teatru Lalki i Aktora „Marcinek” (zm. 24 XI 2007)
- (65) 23 II 1945 – Zm. Aleksiej Nikołajewicz Tołstoj, pisarz rosyjski, klasyk socrealizmu (ur. 10 I 1883)
- (65) 23 II 1945 – Wyzwolenie Poznania przez wojska radzieckie
- (160) 24 II 1850 – Zm. Józef Bem, generał wojsk polskich, węgierskich i tureckich (ur. 14 III 1794)
- (125) 24 II 1885 – Ur. Witkacy (właśc. nazw. Stanisław Ignacy Witkiewicz), pisarz, dramaturg (zm. 18 IX 1939)
- (125) 24 II 1885 – Ur. Juliusz Kaden Bandrowski (właśc. nazw. Juliusz Bandrowski), prozaik, publicysta (zm. 8 VIII 1944)
- (40) 28 II 1970 – Zm. Jan Drda, pisarz czeski, autor sztuk scenicznych (ur. 4 IV 1915)

M a r z e c

- 1 III – Międzynarodowy Dzień Walki przeciwko Zbrojniom Atomowym, obchodzony w rocznicę wybuchu amerykańskiej bomby wodorowej na atolu Bikini w 1954 roku
- (565) 1 III 1445 – Ur. Sandro Botticelli (właśc. nazw. Filipepi Alessandro di Mariano), włoski malarz renesansowy (zm. 17 V 1510)

- (90) 1 III 1920 – Ur. Krystyna Feldman, aktorka teatralna i filmowa, związana z Poznaniem i Teatrem Nowym w Poznaniu, mistrzyni drugiego planu (zm. 24 I 2007)
- (30) 2 III 1980 – Zm. Jarosław Iwaszkiewicz, prozaik, poeta, eseista, tłumacz (ur. 20 II 1894)
- 3 III – Międzynarodowy Dzień Pisarzy ustanowiony przez Międzynarodowy PEN-Club w 1984 r.
- (35) 3 III 1975 – Zm. László Németh, pisarz węgierski (ur. 18 IV 1901)
- (115) 5 III 1895 – Zm. Nikołaj Leskow, pisarz rosyjski (ur. 16 II 1831)
- (535) 6 III 1475 – Ur. Anioł Michał (właśc. nazw. Michelangelo Buonarroti), malarz i rzeźbiarz włoski (zm. 18 II 1564)
- (225) 6 III 1785 – Ur. Karol Kurpiński, kompozytor (zm. 18 IX 1857)
- (135) 7 III 1875 – Ur. Maurice Ravel, kompozytor francuski (zm. 28 XII 1937)
- (25) 7 III 1985 – Zm. Arkady Fiedler, pisarz poznański, podróżnik (ur. 28 XI 1894)
- 8 III – Dzień Kobiet, święto ustanowione na II Międzynarodowym Zjeździe Kobiet Socjalistek w Kopenhagie w 1910 r.
- (70) 10 III 1940 – Zm. Michaił Afanasjew Bułhakow, pisarz i dramaturg radziecki (ur. 3 V 1891)
- (25) 10 III 1985 – Zm. Bronisław Zieliński, tłumacz literatury anglosaskiej (ur. 22 VIII 1914)
- (55) 11 III 1955 – Zm. Aleksander Fleming, lekarz angielski, wynalazca penicyliny (ur. 6 VIII 1881)
- (10) 11 III 2000 – Zm. Kazimierz Brandys, prozaik, eseista, dramaturg, autor scenariuszy filmowych (ur. 27 X 1916)
- (60) 12 III 1950 – Zm. Heinrich Mann, pisarz niemiecki (ur. 27 III 1871)
- (35) 13 III 1975 – Zm. Ivo Andrić, serbski powieściopisarz, nowelista i poeta, laureat Nagrody Nobla w 1961 r. (ur. 10 X 1892)

- (30) 14 III 1980 – Zm. Anna Jantar (właśc. nazw. Anna Maria Szmerterling), piosenkarka urodzona w Poznaniu, zginęła w katastrofie lotniczej (ur. 10 VI 1950)
- 15 III – Międzynarodowy Dzień Konsumenta
- (180) 15 III 1830 – Ur. Paul Johann Ludwig von Heyse, pisarz niemiecki, laureat Nagrody Nobla w 1910 r. (zm. 2 IV 1914)
- (40) 15 III 1970 – Zm. Tarjei Vesaas, pisarz norweski (ur. 20 VIII 1897)
- (70) 16 III 1940 – Zm. Selma Lagerlöf, pisarka szwedzka, laureatka Nagrody Nobla w 1909 r. (ur. 20 XI 1858)
- (55) 16 III 1955 – Zm. Stanisław Górski, malarz górski, uczeń Panikiewicza, ur. w Kościanie. (ur. 15 I 1887)
- (40) 16 III 1970 – Zm. Jerzy Szaniawski, prozaik, dramaturg, nowelista (ur. 10 II 1886)
- 17 III – Światowy Dzień Morza obchodzony na wniosek Międzynarodowej Morskiej Organizacji Doradczej IMCO w rocznicę wejścia w życie konwencji o powołaniu tej organizacji w 1958 r.
- (145) 17 III 1865 – Ur. Gabriel Narutowicz, pierwszy prezydent Rzeczypospolitej Polskiej (zm. 16 XII 1922)
- 18 III – Europejski Dzień Mózgu obchodzony w Polsce od 1998 roku z inicjatywy Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Krzewienia Wiedzy o Mózgu
- (30) 18 III 1980 – Zm. Erich Fromm, amerykański filozof, socjolog, psycholog i psychoanalityk, pochodzenia żydowskiego (ur. 23 III 1900)
- 19 III – Światowy Dzień Inwalidy
- (110) 19 III 1900 – Ur. Frederic Joliot-Curie, francuski fizyk, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie chemii w 1935 roku, którą otrzymał wraz z żoną Iréne Curie, córką Marii Skłodowskiej-Curie (zm. 14 VIII 1958)

- (100) 19 III 1910 – Ur. Kazimierz Wyka, historyk literatury i krytyk literacki (zm. 19 I 1975)
- (85) 20 III 1925 – Ur. Yukio Kudo, japoński poeta, eseista, tłumacz literatury polskiej m.in. Gombrowicza, Konwickiego, Miłosza, Schulza i Mickiewicza (zm. 5 VII 2008)
- 21 III – Światowy Dzień Poezji ustanowiony przez UNESCO na Konferencji Generalnej w listopadzie 1998 roku. Inauguracja tego święta miała miejsce w Paryżu 21 marca 1999 roku
- 21 III – Dzień Ziemi obchodzony w dniu wiosennego przesilenia, ogłoszony z inicjatywy sekretarza generalnego ONZ w 1971 r.
- 21 III – Międzynarodowy Dzień Walki z Dyskryminacją Rasową obchodzony od 1967 r. na wniosek ONZ
- (325) 21 III 1685 – Ur. Johann Sebastian Bach, kompozytor niemiecki (zm. 28 VII 1750)
- 22 III – Dzień Ochrony Bałtyku ustanowiony przez Komisję Helsińską w 1997 r.
- 22 III – Międzynarodowy Dzień Wody obchodzony od 1993 r., ustanowiony podczas Szczytu Ziemi w Rio de Janeiro w 1992 r.
- (85) 22 III 1925 – Zm. Julian Marchlewski, działacz polskiego i międzynarodowego ruchu robotniczego (ur. 12 V 1866)
- 23 III – Światowy Dzień Meteorologii
- (110) 23 III 1900 – Ur. Erich Fromm, niemiecki filozof, socjolog, psycholog i psychoanalityk, pochodzenia żydowskiego (zm. 18 III 1980)
- (100) 23 III 1910 – Ur. Akira Kurosawa, japoński reżyser, scenarzysta i producent filmowy (zm. 6 IX 1998)
- (105) 24 III 1905 – Zm. Juliusz Verne (właśc. nazw. Jules Verne), pisarz francuski (ur. 8 II 1828)

- (105) 25 III 1905 – Ur. Olgierd Karol Borchardt, kapitan żeglugi wielkiej, polski pisarz marynista (zm. 20 V 1986)
- 27 III – Międzynarodowy Dzień Teatru obchodzony w rocznicę otwarcia sezonu Teatru Narodów w Paryżu, w 1957 r., ogłoszony 27 marca 1961r. z inicjatywy Międzynarodowego Instytutu Teatralnego (ITI-UNESCO)
- (165) 27 III 1845 – Ur. Konrad Roentgen (właśc. nazw. Konrad Wilhelm Röntgen), fizyk niemiecki, laureat Nagrody Nobla w 1901 r. (zm. 10 II 1923)
- (40) 27 III 1970 – Zm. Jerzy Koller, teatrolog, krytyk literacki, historyk sztuki, związany z Wielkopolską (ur. 5 XI 1882)
- (155) 31 III 1855 – Zm. Charlotte Brontë, powieściopisarka angielska (ur. 21 IV 1816)
- (130) 31 III 1880 – Zm. Henryk Wieniawski, kompozytor i skrzypek (ur. 10 VII 1835)
- (130) 31 III 1880 – Ur. Sean O'Casey, pisarz i dramaturg irlandzki (zm. 18 IX 1964)

II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

Beata Przymuszała

ZAGŁADA

W NAJNOWSZEJ LITERATURZE POLSKIEJ

Literatura przedstawiająca czasy eksterminacji Żydów oraz późniejsze doświadczenia tych, którzy ją przeżyli, jest zjawiskiem ponadnarodowym. Tworzona przez francuskich, włoskich, niemieckich, amerykańskich, czeskich i polskich Żydów (wymieniając tylko przykładowo), a także przez różnej narodowości świadków ich ludobójstwa, składa się z niemal nie dającej się ogarnąć ilości wspomnień, dzienników, kronik, powieści, opowiadań, wierszy, dramatów. Świadczy to o ważności prezentowanych w nich doświadczeń oraz pozwala – z perspektywy czasu – zobaczyć, iż wydarzenie Zagłady stało się najważniejszym wydarzeniem dla zrozumienia dwudziestego wieku.

Polska literatura w szczególny sposób jest obecna w tym międzynarodowym dialogu (międzynarodowym, chociaż w jego centrum tkwi naród żydowski), przede wszystkim dlatego, iż sam akt ludobójstwa dokonał się na terenie Polski. Fakt, iż Polacy byli świadkami dokonywanych codziennie najgorszych zbrodni sprawia, iż w literaturze podejmuje się zagadnienie określenia ewentualnej odpowiedzialności za zaniechaną pomoc. W 1987 roku na łamach „Tygodnika Powszechnego” ukazał się głośny, wywołujący wiele kontrowersji artykuł – cieszącego się dużym autorytetem literaturoznawcy Jana Błońskiego – zatytułowany „Biedni Polacy patrzą na getto”. Tytuł ten nawiązuje oczywiście do znanego wiersza Czesława Miłosza („Biedny chrześcijanin patrzy na getto”), zmiana podmiotu jest tutaj znacząca: Błoński stawia tezę o współ-winie Polaków w Zagładzie, podkreślając, iż współ-wina nie oznacza twierdzenia o jakimkolwiek przyczynianiu się do zbrodni, ale zwraca uwagę na niedostateczną pomoc, jak i na wcześniejszy antysemityzm, który przyczyniał się do pogardliwego, czy obojętnego patrzenia na późniejszą krzywdę. Pisząc dobitnie, iż taki – niechrześcijański – stosunek do Żydów pojawiał się też w innych krajach, Błoński zauważał jednak, że względu na długotrwałe zamieszkiwanie Żydów w Polsce mamy wobec nich więcej moralnych zobowiązań. Są oni dla nas „wyzwaniem, czy zadaniem, które postawił los”.

Pisząc o problemie zachowań Polaków w czasach Zagłady, Błoński dotknął też bardzo istotnej kwestii przedwojennego wspólnego życia: Polska, która przed II wojną światową była krajem wielonarodowościowym, po 1945 roku stała się krajem „czystym etnicznie”. I właśnie ta nieobecność Żydów, a ściślej mówiąc: pustka, jaka pojawiała się po wymordowanych sąsiadach (ponieważ nieliczni wprawdzie, ale ocaleni Żydzi wracali do swych dawnych miejsc zamieszkania) stała się równie ważną kwestią polskiej literatury.

Zagadnienie Zagłady było zawsze obecne w powojennej literaturze (wystarczy wspomnieć: *Medaliony* Zofii Nałkowskiej, opowiadania Tadeusza Borowskiego oraz Adolfa Rudnickiego, wiersze Tadeusza Różewicza, *Żydowską wojnę* Henryka Grynberga *Chleb rzucony umarłym* Bogdana Wojdowskiego, *Zdążyć przed Panem Bogiem* Hanny Krall, *Początek* Andrzeja Szczypiorskiego – by poprzestać na najbardziej znanych tytułach). Wydając w 1991 roku książkę zatytułowaną *Tematy żydowskie w prozie polskiej 1939-1987* badacz – Józef Wróbel – pisał, iż chociaż pod koniec lat osiemdziesiątych tematyka ta budzi coraz większe zainteresowanie, to jednak nie znajduje ono odbicia w samej literaturze. Tłumaczył to skupieniem tej literatury na przeszłości. Paradoksalnie jednak okazało się, iż od końca lat osiemdziesiątych do dziś ukazało się i ukazuje bardzo dużo nowych tytułów. Wynika to z pewnych naturalnych procesów historycznych, psychologicznych i kulturowych.

Z jednej strony jest to czas ukazywania się świadectw „po latach”, świadectw, których autorzy przez długie lata ukrywali fakt swej przynależności do narodu żydowskiego. Często po prostu bali się ujawnić kim są, głównie ze względu na fakt piętnowania „Żyda” jako innego: czyli gorszego, złego, niebezpiecznego (na przykład *Czarne sezony* Michała Głowińskiego). Ten „żydowski stereotyp” pokazuje swoistą nielogiczność trwania w Polsce tzw. „antysemityzmu bez Żydów”. Czasem te spóźnione świadectwa – bardziej niż ze strachu – wynikają z, późno podejmowanej, refleksji nad własnym życiem: są wyrazem szukania własnej tożsamości (*Dziewczynka w czerwonym płaszczyku* Romy Ligockiej).

Również w tym samym okresie zaczynają ukazywać się książki napisane przez ludzi należących do „drugiego pokolenia”: dzieci osób dotkniętych Zagładą często szukają własnych korzeni i nierzadko dopiero teraz dowiadują się o rodzinnej przeszłości (*Rodzinna historia* Ięku Agaty Tuszyńskiej). Niektórzy postanawiają przedstawić problem Zagłady nie tylko jako problem egzystencjalny (dotyczący własnej osoby), ale jako wydarzenie istotne dla całego pokolenia, czy wręcz ponadpokoleniowej, europejskiej, czy zachodniej świadomości.

Z drugiej strony coraz częściej po ten temat sięgają osoby, których Zagłada nie dotyczy ani w sensie egzystencjalnym (nie stanowi ewentualnego problemu rodzinnego pochodzenia), ani w sensie moralnym (bycia bezpośrednim

świadkiem lub świadczenia w imieniu kogoś z wcześniej żyjących). W tym przypadku temat Zagłady pojawia się właśnie jako problem polskiej świadomości, czy europejskiej cywilizacji (tak właśnie pisze o tym Jarosław Marek Rymkiewicz w książce zatytułowanej *Umschlagplatz*).

Musiało minąć wiele lat, by niektóre osoby odważyły się mówić, by zdały sobie sprawę, jak tamte doświadczenia zaważyły na ich życiu. Dzieci ocalałych lub ocalone dzieci (które przeżyły często dzięki śmierci własnych rodziców) musiały dorosnąć, by zacząć szukać prawdy o własnym pochodzeniu. Wreszcie – dopiero dostrzeżenie, jak nieustannie trzeba odwoływać się do Zagłady, by zrozumieć, co dzieje się z religią, filozofią, sztuką pozwoliło mówić o kulturotwórczej roli tego wydarzenia. To trochę „niepokojąco” brzmiące określenie sformułował Imre Kertész, węgierski Żyd, który ocalał z Zagłady, pisarz „jednego tematu” (Nagroda Nobla w 2002 roku): jego zdaniem dopiero zrozumienie, czym była Zagłada – jako graniczny moment w historii Europy – pozwoli kulturze przetrwać. Kertész podkreśla, iż przeżycie Zagłady wiąże się z nową wiedzą o możliwościach człowieka, która powinna wpłynąć na sposób myślenia o ludzkości: najważniejszą „lekcją Zagłady” jest przekonanie o konieczności przeciwstawiania się wszelkim fanatyzmom. „Lekcja Zagłady” wzywa do budowania społeczności opartych na dialogu, na respektowaniu odmienności.

I w tym właśnie – szerokim – kontekście trzeba patrzeć na polską literaturę minionych trzydziestu lat. Współtworzy ona przecież jednocześnie refleksję nad kulturą europejską.

Z pewnością jedną z ważniejszych książek poświęconych tej tematyce jest *Umschlagplatz* Jarosława Marka Rymkiewicza. Utwór ten stanowi ważny głos w dyskusji nad polską świadomością Zagłady (a właściwie jej brakiem). Eseistyczne rozważania, przeplatane fragmentami autobiograficznymi i fikcyjnymi, są zapisem relacji z poszukiwań w latach osiemdziesiątych w Warszawie Umschlagplatzu: był to mieszczący się w getcie, a więc niemal w samym środku stolicy, plac przeładunkowy, na którym gromadzono wywożonych do obozów Żydów. Rymkiewicz żmudnie odtwarza możliwą lokalizację tego terenu, korzystając z dokumentów, pamiętników i wspomnień osób żyjących. Jego refleksja, która rozwija się równoległe z poszukiwaniem „zagubionej przestrzeni” miasta, koncentruje się wokół problemu z „pustym miejscem” w polskiej świadomości historycznej. Rymkiewicz bardzo wyraźnie wskazuje, jak nie zaznaczając w żaden sposób tego placu Polacy wymazują miejsce z „mapy historycznej”. Pojawia się tutaj także bardzo charakterystyczny dla literatury Zagłady motyw pustki: „miejsce po”, nieobecność, nieistnienie, ślad – terminy te próbują przedstawić to, czego nie da się właśnie precyzyjnie określić. Pustka jest określeniem negatywnym, w odniesieniu do nieobecności Żydów wskazuje jednak zarazem na ich paradoksalną obecność: właśnie poprzez

pusztkę są oni „bardziej obecni”. Im bardziej ta pustka jest spychana w niepamięć, tym większa jest siła jej działania.

Rymkiewicz dotyka tutaj problemu, który był jednym z ważnych powodów powstania eseju Jana Błońskiego. Pisząc o współ-winie Polaków Błoński podkreślał chęć zapomnienia o eksterminacji Żydów, tłumacząc ją częściowo właśnie odruchem samoobronnym (nie pamiętać, by nie poczuwać się do jakiegokolwiek odpowiedzialności).

Umschlagplatz – jako symboliczne miejsce dla Żydów – został upamiętniony pomnikiem zbudowanym z wysokich płyt otaczających pustą przestrzeń wewnątrz. Tym samym, przez swą formę architektoniczną, wpisał się w historyczny krajobraz Warszawy.

Innym, nie mniej znaczącym, utworem ostatnich lat są *Czarne sezony* Michała Głowińskiego. Ukazanie się tej książki było wydarzeniem: znany literaturoznawca, historyk polskiej literatury opowiada o swym dzieciństwie, o miesiącach ukrywania się w okupowanej Warszawie, o szczęśliwym trafie ujęcia z rąk szmalcownika, o pobycie u siostr zakonnych, które uratowały życie także wielu innym żydowskim dzieciom. *Czarne sezony* są właśnie doskonałym przykładem literatury odwołującej się do schematu „wyjścia z szafy”. „Wyjście z szafy”: ponieważ tak często to szafa właśnie – lub markujące ją drzwi – stanowiła najlepszą, bo najbardziej dostępną, kryjówkę dla wielu Żydów. Ten sposób pisania ma charakter osobisty, jest przykładem literatury autobiograficznej. Skupia się wokół tych ważnych wydarzeń z życia, które do tej pory były ukrywane, przedstawiane w innej formie lub pomijane milczeniem. W tym też znaczeniu, przekazując prawdę o własnej osobie, tekst jako „wyjście z szafy” pozwala określić (w sensie ujawnienia, a nie rozpoznania) własną tożsamość.

Nie można jednak nie zwrócić uwagi na zewnętrzny kontekst tego ujawnienia: jeśli patrzymy na „wyjście z szafy” jako na swoisty gest odwagi, należy zobaczyć, jakiemu niebezpieczeństwu się on przeciwstawia. Ukrywanie własnego pochodzenia, doświadczeń wynika z lęku przed społecznym odrzuceniem, przed funkcjonującymi w powszechnej świadomości stereotypem Żyda – gorszego, zagrażającego. Żyd w europejskiej kulturze przyjmuje postać „innego”, kogoś, kto nie jest z nami, kto się różni, kogo należy się bać. W tym znaczeniu mówienie o kimś, że „jest Żydem” ma charakter piętnujący, naznaczający daną osobę, jako nie należącą w pełni do danej społeczności. Osoba, która decyduje się odsłonić swoją tożsamość wie, że naraża się na lekceważące, czy wręcz obraźliwe traktowanie przez tych, którzy są „swoi”.

W tym znaczeniu sam fakt ukazywania się po latach tego typu książek jest swoistą diagnozą społeczną: zagrożenie było wcześniej na tyle istotne, że ktoś wolał się ukrywać.

Trzeba jednak także pamiętać, iż stan zagrożenia nie wynikał tylko z wojennych doświadczeń, ale przede wszystkim był spowodowany traumatycznymi przeżyciami z okresu samej wojny. Nazwanie Żydów przez hitlerowców mianem: «robactwa, które trzeba usunąć, by nie zagrażały „zdrowym” jednostkom» – było określeniem tak pełnym nienawiści, iż samo jego pojawienie pozostawało mocno w pamięci, naznaczając poczuciem bycia gorszym.

Warto także zwrócić uwagę, iż książki, które są „wyjściami z szafy” wymagają bardzo specyficznej lektury: powinna ona uwzględniać, oprócz odniesień historycznych, także perspektywę egzystencjalną. Utwory te nie tylko bowiem służą świadczeniu o pewnych wydarzeniach, ale równocześnie same stanowią znak przemiany wewnętrznej, są efektem ważnej dla danej osoby decyzji o upublicznieniu własnych przemyśleń, odczuć. I ten wymiar psychologiczny (odnoszący się do kształtowania tożsamości, rozwoju osoby) powinien być uwzględniony w interpretacji tego typu utworów.

Z zupełnie inną książką mamy natomiast do czynienia w przypadku *Twoerek* Marka Bieńczyka. Napisana z polskiej perspektywy opowieść przedstawia historię Żydów ukrywających się w zakładzie dla chorych psychicznie. Zakład przypomina strefę wyłączoną ze świata Zagłady: to niemal Arkadia. Ale w każdej Arkadii ukrywa się też śmierć. Nie można uciec przed Zagładą.

Książka Bieńczyka była w bardzo różny sposób interpretowana. Z jednej strony, dostrzegano w niej próbę ukazania, jak można – z polskiej perspektywy – pokazać stan zagrożenia, emocje związane z ukrywaniem się. *Tworki* byłby w tym przypadku próbą przeniesienia się na drugą stronę: empatycznego szukania zrozumienia cudzych przeżyć, doświadczeń. Starając się więc współodczuć z Żydami czytelnicy tej książki mogą również zrozumieć własne reakcje, a tym samym lepiej poznać siebie i dostrzec na ile „nieobecność Żydów” (których trzeba przywoływać snutą opowieścią) jest dla nich ważna.

Z drugiej jednak strony, badacze podkreślający wyjątkowość doświadczenia Zagłady wskazują, iż *Tworki* Bieńczyka przedstawiają tamte sytuacje jako „możliwe do wyobrażenia”, co jest poważnym zarzutem. W licznych studiach nad eksterminacją Żydów ukazuje się ją bowiem jako graniczne wydarzenie w historii ludzkości, co oznacza równocześnie, iż byłoby ono „nieprzekładalne” na inne ujęcia. Chodzi w tym przypadku przede wszystkim o znaczenie psychologiczne: Zagłady nie można sobie wyobrazić, nie mamy możliwości „wczucia się” w doświadczenia tamtych osób. Bardzo często także w tym ujęciu zwraca się uwagę na niewyraźność Zagłady: opisywana negatywnymi terminami jest raczej wskazywana (przez sugestię), niż ukazywana (przez obraz, któremu zarzuca się ciężenie do dosłowności). Jeśli jedną z funkcji literatury (i sztuki ogóle) jest jej zdolność do naśladowania rzeczywistości, to w przypadku się-

gania po ten temat trzeba zdać sobie sprawę z braku środków, które pozwoliłyby wyrazić to, czego nie da się wyrazić, i co ma właśnie pozostać niewyrażone.

Książka Bieńczyka pozwala ukazać jeden z najważniejszych obecnie sporów o możliwość zrozumienia Zagłady. I jednocześnie znów wraca do pytań o polską perspektywę patrzenia: kim dla nas są „ci inni”? Jakim językiem możemy o nich opowiadać? Czy pisanie o tym temacie powinno być w jakikolwiek sposób ograniczone?

Przywołane powyżej trzy książki dotyczące problematyki Zagłady odnoszą się zawsze do kwestii polsko-żydowskich stosunków. Przynależą jednocześnie do polskiej literatury, jak i do ponadnarodowego ujęcia literatury Zagłady. Dotychczasowe ich omówienie skupiało się przede wszystkim na kontekście historycznym, warto jednak jeszcze wskazać na równie ważne – i także się w nich pojawiające – problemy związane z samym rozumieniem literatury.

Teksty poświęcone Zagładzie prowokują bowiem do postawienia pytań o granice literatury: bardzo często przecież pojawiają się tu utwory pisane na własny użytek: dzienniki, pamiętniki, zapiski. Wyznacznikiem literatury nie może więc być jedynie kryterium estetyczne. Z drugiej strony, bardzo często sprowadza się problem literatury Zagłady tylko do ujęć historycznych, czy wręcz dokumentarnych, z góry odrzucając jakiegokolwiek formy fikcyjne. Ważnym argumentem w tym sporze o prawo do „układania opowieści” jest wymóg prawdziwości: podkreśla się, iż jedynie autentyczne doświadczenie może być przedmiotem tej literatury, jedynie ono uprawomocnia do pisania. (Ta kwestia pojawiła się właśnie w dyskusji nad *Tworami* Bieńczyka). Przeciwnicy tego tak radykalnego ujęcia pokazują jednak, iż właśnie literackość: metaforyczność języka, gra formą mogą w bardziej adekwatny sposób przybliżyć to właśnie, co musi pozostać niedopowiedziane, co nie powinno być zbyt dokładnie przedstawione.

Spory, jakie nierzadko wybuchają wokół kolejnych książek o Zagładzie dotyczą więc sposobu definiowania literatury oraz jej możliwości przekazywania prawdy o tamtych doświadczeniach. To, co literackie raz przeciwstawia się temu, co historyczne, by innym razem literackość współkształtowała obraz historii. Osobnym pozostaje pytanie – czy sama historia nie składa się z różnych opowieści? Na ile można mówić o historii jako nauce o „nagich faktach”, a na ile o „faktach zinterpretowanych” (a więc opowiedzianych w określony sposób: w tym momencie granica między historią a literaturą nie byłaby tak ostra, co nie znaczy, że historia stała się domeną fikcji). A jeśli historia jest współtworzona przez różne opowieści, to warto zastanowić się, w jaki sposób można wpłynąć na jej obraz: czy da się zapełnić „białe plamy” (jak czyni to Rymkiewicz w *Umschlagplatzu*)? Jeśli historia jest opowieścią pewnej wspólnoty, to warto porównać ją z – bardziej prywatną – pamięcią, by zastanowić się nad różnicą między tym, o czym się pamięta, a co się przekazuje młodym pokoleniom.

Z kolei perspektywa pamięci zwraca uwagę na jednostkowy wymiar tej literatury: jako rodzaj świadectwa stawia ona w centrum osobę autora (szczególnym przypadkiem pozostają tu książki – „wyjścia z szafy”). Nawet w przypadku fikcyjnych opowieści – pisanych przez autorów, którzy niekoniecznie w ogóle w jakikolwiek sposób byli „dotknięci przez Zagładę” – sam fakt sięgnięcia po ten temat wiąże się często z jakąś ważną osobistą decyzją lub wynika z poczucia się do odpowiedzialności za obecność tego tematu w danej wspólnotce.

Powyższe uwagi – ukazując w jaki sposób temat Zagłady wpływa na myślenie o pojmowaniu literatury i historii – wyraźnie wskazują, iż kwestia eksterminacji Żydów nie jest tylko sprawą historyczną, lecz zagadnieniem w istotny sposób wpływającym na rozumienie także współczesnej kultury.

BIBLIOGRAFIA PODMIOTOWA

1. CZARNE sezony / Michał Głowiński. – Wyd. 3. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2002. – 233 s.
2. DOWODY na istnienie / Hanna Krall. – Kraków : „a5”, 2000. – 149 s. : il.
3. DROHOBYCZ, Drohobycz / Henryk Grynberg. – Wyd. 3 rozsz. – Warszawa : W.A.B., 2000. – 324 s. – (Archipelagi)
4. DZIEWCZYŃKA w czerwonym płaszczyku / Roma Ligocka; współpr. Iris von Finckenstein. – Warszawa : „Świat Książki”, 2004. – 350 s. : il.
5. FABRYKA muchołapek / Andrzej Bart. – Warszawa : Wydawnictwo W.A.B., 2008. – 275 s.
6. MONOLOG polsko-żydowski / Henryk Grynberg. – Wołowiec : „Czarne”, 2003. – 179 s.
7. OSMALENI / Irit Amiel. – Izabelin : „Świat Literacki”, 1999. – 108 s.
8. PODRÓŻ / Ida Fink. – Wyd. 2. – Warszawa : W.A.B., 2004. – 269 s. – (Archipelagi)
9. PRAWDA nieartystyczna / Henryk Grynberg. – Wołowiec : „Czarne”, 2002. – 325 s.
10. RODZINNA historia lęku / Agata Tuszyńska. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2005. – 423 s. : il.
11. SUBLOKATORKA / Hanna Krall. – [Wyd. 2]. – Warszawa : „Iskry”, 1989. – 140 s.
12. ŚLADY / Ida Fink. – Warszawa : W.A.B., 1996. – 204 s.
13. TAM już nie ma żadnej rzeki / Hanna Krall. – Kraków „a5”, 2001. – 142 s.
14. TO TY jesteś Daniel / Hanna Krall. – Kraków : „a5”, 2001. – 107 s.

15. *TWORKI* / Marek Bieńczyk. – Wyd. 2. – Warszawa : Wydawnictwo Sic!, 2007. – 179 s. – (Powieść)
16. *UMSCHLAGPLATZ* / Jarosław Marek Rymkiewicz. – Gdańsk : „JMJ”, 1992. – 246 s.
17. *ZAGŁADA* / Piotr Szewc. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2003. – 127 s.

BIBLIOGRAFIA PRZEDMIOTOWA

1. *BIEDNI Polacy patrzą na getto* / Jan Błoński. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2008. – 223 s.
2. *HOLOCAUST jako kultura* / Imre Kertész // *W: Język na wygnaniu* / Imre Kertész. – Warszawa : Wydaw. W.A.B., 2004. – 219 s.
3. *HOLOCAUST : problemy przedstawiania* / Anna Ziębińska-Witek. – Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2005. – 153 s.
4. *HOLOCAUST, wzniosłość, ironia : przedstawienie nieprzedstawialnego w „Umschlagplatzu” Jarosława Marka Rymkiewicza / Grzegorz Marzec // Pamiętnik Literacki. – 2005, z. 1, s. 31-52*
5. *„LIKWIDACJA przewagi” : empatia i praca żałoby w „Tworkach” Marka Bieńczyka / Maciej Leciński // Teksty Drugie. – 2001, nr 1, s. 156-166*
6. *NOWOCZESNOŚĆ i Zagłada* / Zygmunt Bauman. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2009. – 455 s.
7. *ODCIENIE tożsamości : literatura żydowska jako zjawisko wielojęzyczne / Monika Adamczyk-Garbowska. – Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2004. – 213 s. : il.*
8. *OPISAĆ zagładę : Holocaust w twórczości Henryka Grynberga / Sławomir Buryła; Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej. – Wrocław : Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2006. – 462 s. – (Monografie Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej. Seria Humanistyczna)*
9. *OPIS Zagłady – „opowieść negatywna” / Beata Przymuszała // Polonistyka. – 2001, nr 10, s. 607-612*
10. *ŚWIADECTWO, trauma, głos : literackie reprezentacje Holocaustu / Aleksandra Ubertowska. – Kraków : Universitas, 2007. – 364 s. – (Modernizm w Polsce : studia nad nowoczesną polską literaturą, sztuką, kulturą i myślą humanistyczną; 16)*
11. *TEMATY żydowskie w prozie polskiej 1939-1987 / Józef Wróbel. – Kraków : Universitas, 1991. – 189 s.*

12. WŁASNA historia Holocaustu : o pisarstwie Henryka Grynberga / Dorota Krawczyńska. – Warszawa : Instytut Badań Literackich PAN. Wydawnictwo : Fundacja Akademia Humanistyczna, 2005. – 231 s.
13. ZAGŁADA a tożsamość : polscy Żydzi ocaleni „na aryjskich papierach” : analiza doświadczenia biograficznego / Małgorzata Melchior. – Warszawa : Wydaw. IFiS – Instytutu Filozofii i Socjologii PAN [Polskiej Akademii Nauk], 2004. – 467 s.

PRACE ZBIOROWE

1. LITERATURA polska wobec zagłady : praca zbiorowa / pod red. Aliny Brodzkiej-Wald, Doroty Krawczyńskiej i Jacka Leociaka. – Warszawa : Żydowski Instytut Historyczny Instytut Naukowo-Badawczy, 2000. – 291 s.
Mater. z konferencji naukowej zorganizowanej 22-23 listopada 1999 r. w Warszawie.
2. PISARZE polsko-żydowscy XX wieku : przybliżenia / pod red. Mieczysława Dąbrowskiego i Aliny Molisak. – Warszawa : Dom Wydawniczy Elipsa, 2006. – 473 s.
3. STOSOWNOŚĆ i forma : jak opowiadać o zagładzie? / red. Michał Głowiński [i in.]. – Kraków : Universitas, 2005. – 413 s. : il.
4. ZAGŁADA : współczesne problemy rozumienia i przedstawiania / pod red. Przemysława Czaplińskiego, Ewy Domańskiej; [aut. Janina Bauman i in.]. – Poznań : Wydawnictwo „Poznańskie Studia Polonistyczne”, 2009. – 332 s. : il. – (Biblioteka Literacka „Poznańskich Studiów Polonistycznych”; t. 56. Prace Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza)

MONOGRAFICZNE NUMERY CZASOPISM

1. Literatura na Świecie. – 2004, nr 1-2
2. Polonistyka. – 2004, nr 4
3. Polonistyka. – 2005, nr 6
4. Polonistyka. – 2008, nr 9
5. Teksty Drugie. – 2004, nr 5

Andrzej Dudziak
Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

IRENA SENDLEROWA I INNI.
NA RATUNEK ŻYDOM

Polska była jedynym krajem, gdzie za udzielanie pomocy osobom żydowskiego pochodzenia groziła śmierć. Mimo to znajdowali się ludzie, którzy nie zważając na zagrożenie dla siebie i całej rodziny chronili Żydów. Część z nich, ta znana, została uhonorowana medalem „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata”. To zaszczytne wyróżnienie otrzymało 22 tysiące osób różnych narodowości, w tym ponad 6 tysięcy Polaków.

Szacuje się, że w okresie niemieckiej okupacji, dla uratowania przed śmiercią jednej osoby czy rodziny żydowskiej musiało być zaangażowanych od kilku do dwudziestu Polaków. Jeśli wziąć pod uwagę, że wojnę na terenach polskich przeżyło od 50 do 120 tysięcy Żydów, to ilość osób udzielających pomocy ocenia się od 500 tysięcy do ponad miliona. Każda z nich musiała wykazać się niesamowitą odwagą. Niebezpieczeństwo groziło nie tylko ze strony nieostrożnego sąsiada czy szmalcownika-szantażysty ale również złapanego i torturowanego uciekiniera. Złamany w czasie okrutnego śledztwa mógł wydać potencjalnego wybawcę. Mimo wielorakich zagrożeń pomoc była udzielana przez Polaków, organizacje polityczne, Kościół katolicki (domy zgromadzeń zakonnych, plebanie) i Polskie Państwo Podziemne z jego konspiracyjną Radą Pomocy Żydom „Żegota”.

W czasie wojny śmiercią za przechowywanie Żydów czy inną formę pomocy ukarano wiele osób i rodzin. W Markowej pod Rzeszowem zamordowano małżeństwo Ulmów wraz z dziećmi (8 osób). Podobny los spotkał rodzinę Baranków z Siedliska koło Miechowa. W Boisku koło Lipska (niedaleko Lublina) Niemcy spalili małżeństwo Krawczyków z synem za udzielenie pomocy rannemu Żydowi. Masowej zbrodni dokonano w Ciepielowie. Na Kielecczyźnie zabito lub spalono żywcem około 200 chłopów. Według ciągle weryfikowanych danych za ratowanie Żydów śmierć poniosło 700-900 osób. Inne źródła wymieniają liczbę około 2 500 osób.

Części Polaków, którzy przedkładali los bliźnich nad własne bezpieczeństwo, udało się przeżyć. Większość z nich pozostanie na pewno nieznaną. Jakaś część za sprawą wdzięcznych uratowanych została wyróżniona przez Instytut Yad Vashem w Jerozolimie. W tej grupie znajdują się Irena Sendlerowa, siostra zakonna Matylda Getter i Henryk Sławik, który za ofiarność zapłacił najwyższą cenę.

Inspiracją do omawianego tematu stały się Dni Pamięci Ofiar Reżimu Hitlerowskiego (3 stycznia) i o Ofiarach Holocaustu (27 stycznia). Ofiarami Niemców byli Żydzi i udzielający pomocy Polacy. Barbarzyńskie niemieckie prawo wojenne zmierzające do wyniszczenia narodu żydowskiego nie zniszczyło wśród Polaków odruchu niesienia pomocy potrzebującym. Właśnie im poświęcone jest to zestawienie.

Zebrane prace podzielono na dwie zasadnicze części. Pierwsza z nich gromadzi publikacje ogólne traktujące o pomocy udzielanej osobom żydowskiego pochodzenia. Część druga zawiera pozycje biograficzne, pamiętnikarskie, wspomnieniowe. Wyodrębniono prace o Irenie Sendlerowej i Henryku Sławiku. Prezentowany wybór zawiera pozycje zwarte (od 1981 roku) oraz artykuły (od 1996 roku).

I. Opracowania ogólne

a. Pozycje zwarte

1. CZTERDZIEŚCI twardych : wojenne losy Polaków i Żydów : prawdziwe historie / Barbara Stanisławczyk. – Wyd. 2 – Poznań : Dom Wydawniczy Rebis, 2008. – 278 s. : il.
Bibliogr. s. 278-[279]
2. DZIECI żydowskie w klasztorach : udział żeńskich zgromadzeń zakonnych w akcji ratowania dzieci żydowskich w Polsce w latach 1939-1945 / Ewa Kurek. – Wyd. 2. – Lublin : „Gaudium”, [2004]. – 272 s. : mapa
Bibliogr. s. 253-256.
3. GDY klasztor znaczył życie : udział żeńskich zgromadzeń zakonnych w akcji ratowania dzieci żydowskich w Polsce w latach 1939-1945 / Ewa Kurek-Lesik. – Kraków : „Znak”, 1992. – 170 s. : mapa
Bibliogr. s. 167-[171].
4. GDY wieś ratowała życie / Kazimierz Przybysz. – Warszawa : Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego, 2001. – 179 s. : il.
Bibliogr.
5. KRYPTONIM „Żegota” : z dziejów pomocy Żydom w Polsce 1939-1945 / Marek Arczyński, Wiesław Balcerek. – Wyd. 2 popr. i rozsz. – Warszawa : „Czytelnik”, 1983. – 271 s. : il.
6. „KTO w takich czasach Żydów przechowuje?...” : Polacy niosący pomoc ludności żydowskiej w okresie okupacji niemieckiej / pod red. Aleksandry Namysło; Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, 2009. – 284 s. : il. – („Kto Ratuje Jedno Życie...”; t. 4)

7. NADZIEJA i zagłada : Ignacy Schwarzbart – żydowski przedstawiciel w Radzie Narodowej RP (1940-1945) / Dariusz Stola; Polska Akademia Nauk. Komitet Badania Polonii; przygot. w Instytucie Studiów Politycznych PAN. – Warszawa : Oficyna Naukowa, 1995. – 376 s. : il. – (Biblioteka Polonijna; 31)
Bibliogr. s. 360-369.
8. PO ZAGŁADZIE : stosunki polsko-żydowskie 1944-1947 / Marek Jan Chodakiewicz; Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. – Warszawa : Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, 2008. – 251 s. – (Monografie / Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu; t. 38)
Bibliogr. s. 216-236.
9. POLACY i Żydzi pod okupacją niemiecką 1939-1945 : studia i materiały / pod red. Andrzeja Żbikowskiego. – Warszawa : Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, 2006. – 1025 s. – (Monografie / Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu; t. 24)
10. POLACY, Żydzi i Holocaust / Stefan Korboński. – (1 wyd. w j. pol.). – Komorów : Fundacja Pomocy Antyk : Wydawnictwo Antyk Marcin Dybowski, 1999. – 175 s.
Bibliogr. s. 158.
11. POMOC Polaków dla ludności żydowskiej na Rzeszowszczyźnie 1939-1945 / Elżbieta Rączy; Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. – Rzeszów; [Warszawa] : Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, 2008. – 416 s. : il. – („Kto Ratuje Jedno Życie...”; t. 2)
12. POMOC udzielana Żydom przez Polaków w okresie okupacji hitlerowskiej : materiały do bibliografii : piśmiennictwo polskie / oprac. Jolanta Gajowniczek; Główna Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce. – Warszawa : GKBZHwP, 1983. – 30 s.
13. RODZINA Maryi : dzieło bł. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego 1857-2007 : materiały z sympozjum. – Kraków : Wydawnictwo Karmelitów Bosych, 2009. – 376 s. : il.
M.in. o ratowaniu Żydów.
14. SPOŁECZEŃSTWO polskie wobec martyrologii i walki Żydów w latach II [drugiej] wojny światowej : materiały z sesji w Instytucie Historii PAN w dniu 11.III.1993 r. / wstęp i red. nauk. Krzysztof Dunin-Wąsowicz. – Warszawa : Instytut Historii PAN [Polskiej Akademii Nauk], 1996. – 163 s.

15. UDZIAŁ księży i zakonnic w holokauście Żydów / Franciszek Kaćki; do dr. przygot. Stanisław Jan Rostworowski. – Wyd. 2 popr., uzup. – Warszawa : „Adiutor”, 2002. – 156 s.
16. UTAJONE miasto : Żydzi po aryjskiej stronie Warszawy (1940-1945) / Gunnar S. Paulsson; red. nauk. Barbara Engelking-Boni, Jacek Leociak. – Wyd. 2. – Kraków : Społeczny Instytut Wydawniczy Znak; Warszawa : Centrum Badań nad Zagładą Żydów. Instytut Filozofii i Socjologii PAN, 2009. – 384 s.
Bibliogr. s. 355-371.
17. WYPEŁNIALI przykazanie miłosierdzia : polski Kościół i polscy katolicy wobec holocaustu / Marian Kałuski. – Warszawa : „von borowiecky”, 2000. – 178 s.
18. ZBRODNIENIE na Polakach dokonane przez hitlerowców za pomoc udzielaną Żydom / Wacław Bielawski; Główna Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce – Instytut Pamięci Narodowej. – Warszawa : GKBZHwP IPN, 1987. – 135 s. – (Informacja Wewnętrzna / Główna Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce; 92)
19. ŻYCIE codzienne warszawskiego getta : warszawskie getto i ludzie (1939-1945 i dalej) : [jakimi ich znałem] / Tadeusz Bednarczyk ps. „Bednarz”, „Tadeusz”. – Warszawa : „Ojczyzna”, 1995. – 322 s. : il.
Bibliogr. s. 319-324.
20. ŻYDZI i Polacy 1918-1955 : współistnienie, zagłada, komunizm / Marek Jan Chodakiewicz. – Warszawa : Fronda, 2000. – 731 s. – (Biblioteka Frondy)

b. Artykuły

1. ANTYSEMITYZM w Polsce to przesąd i zabobon / Szczepan T. Praśkiewicz // *Nasz Dziennik* (Wyd. 3). – 2008, nr 40, s. 18
2. DO IZRAELA z bohaterami / Piotr Zychowicz // *Rzeczpospolita*. – 2009, nr 270, s. A6
3. DOLARY skupuję, koty przechowuję : Polacy i Żydzi w czasie II wojny światowej / Barbara Engelking-Boni; rozm. przepr. Anna Bikont // *Gazeta Wyborcza*. – 2008, nr 40, s. 22-23
4. DZIECI klasztorów : uratowani przez polskie zakonnice / Andrzej Kaczyński // *Rzeczpospolita*. – 1997, nr 212, s. 3-4
Spotkanie polsko-żydowskie w Brwinowie pod Warszawą.
5. JAK się z tym uporać : Polacy wobec zagłady Żydów / Jerzy Jedlicki // *Polityka*. – 2001, nr 6, s. 68-71
6. JESTEŚMY na siebie skazani : wielu Polaków, którzy ratowali Żydów, nie przyznawała się do tego z różnych powodów / Eli Zborowski; rozm. przepr. Waldemar Piasecki // *Przebieg*. – 2003, nr 41, s. 34-36

7. NIE można żądać bohaterstwa : między antysemityzmem a ludobójstwem / Andrzej Krzysztof Kunert; rozm. przepr. Anna Jarmusiewicz // *Rzeczpospolita*. – 2004, nr 160, s. A5, A12
8. PAMIĘCI bohaterstwa najwyższej próby / Tomasz Strzembosz; rozm. przepr. Lidia Molak // *Niedziela*. – 2002, nr 17, s. 5-6
9. PIERWSZE powstanie warszawskie : w 1943 r. Polacy wspierali Żydów, a w 1944 r. – Żydzi Polaków / Marcin Urynowicz // *Wprost*. – 2008, nr 16, s. 88-90
10. POLSKA słabo dba o swój wizerunek / Marek Jan Chodakiewicz // *Rzeczpospolita* (W3). – 2009, nr 134, s. A16-A17
11. SPRAWIEDLIWE wśród narodów świata / Anna Wyszzyńska // *Niedziela*. – 2001, nr 13, s. 15
Ukrywanie dzieci żydowskich przez Siostry Sercanki w Przemysłu.
12. SPRAWIEDLIWI wśród narodowców Polski / Sebastian Bojemski // *Frona*. – 2001, nr 25-26, s. 328-341
13. SPRAWIEDLIWY last minute / Jan Żaryn; rozm. pzepr. Łukasz Kaźmierczak // *Przew. Katol.* – 2009, nr 47, s. 38-39
14. SPRAWIEDLIWYM wśród Polaków / Adam Strzembosz // *Rzeczpospolita* (W3). – 2005, nr 284, s. A9
15. TRZY pamięci i niepamięć : „Biedni Polacy patrzą na getto” – 20 lat później / Agnieszka Sabor // *Tyg. Powsz.* – 2007, nr 42, s. 21
16. W KWESTII szmalcownictwa w Warszawie w czasie II wojny światowej / Marek Wierzbicki. Replika / Jan Grabowski // *Zesz. Historyczne*. – 2004, z. 148, s. 120-129
17. WBREW groźbie śmierci / Adam Suwart // *Przew. Katol.* – 2009, nr 47, s. 40-41
18. WSPARCIE dla Sprawiedliwych / Piotr Zychowicz // *Rzeczpospolita*. – 2009, nr 283, s. A7
19. WYZWANIA badawcze po Zagładzie / Marek Jan Chodakiewicz // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 81, s. A29-A30
20. ZAKONNICE o ratowaniu Żydów // *Rzeczpospolita*. – 2009, nr 244, s. A8
21. ZAPOMNIANI bohaterowie / Jan Żaryn // *Rzeczpospolita*. – 2009, nr 278, s. A17
22. ŻYCIE za życie / Jan Żaryn // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 20, dod. Dodatek Historyczny IPN nr 1, s. I-IV
23. ŻYCIE za życie / Anna M. Sekretarska // *Gaz. Pol.* – 2008, nr 3, s. 19
24. ŻYCIE za życie / red. Maciej Rosalak, Wojciech Stanisławski, Krzysztof Ziewiec // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 218, dod. s. 1-8

II. Biografie, pamiętniki, relacje, wspomnienia

A. Sylwetki

– Irena Sendlerowa

1. AMERYKA poznaje Irenę Sendlerową / John Kent Harrison; rozm. przepr. Zbigniew Basara // *Gaz. Wybór.* – 2009, nr 92, s. 16
2. „CZY świat mi pomagał, gdy płakałam z bezsilności?” / Maciej Piotrowski // *Tyg. Powsz.* – 2005, nr 9, s. 11
3. DZIECI Ireny Sendlerowej / Anna Mieszkowska. – Wyd. 4. – Warszawa : Warszawskie Wydawnictwo Literackie Muza, 2009. – 374 s. : il. Bibliogr. s. 353-358.
4. DZIECI podtrzymują świat : polska kandydatka do Pokojowej Nagrody Nobla / Patrycja Bukalska // *Tyg. Powsz.* – 2007, nr 7, s. 7
5. DZIEJE jednego anioła / Dariusz Baliszewski // *Wprost.* – 2008, nr 21, s. 84-88
6. DLA ocalonych dzieci była matką / Renata Kim // *Dziennik (Wyd. 2).* – 2008, nr 111, s. 4-5
7. EGZAMIN z człowieczeństwa / Sławomir Błaut // *Niedziela (A).* – 2008, nr 21, s. 35
8. Ewangelia Ireny Sendlerowej / Tomasz Dostatni; rozm. przepr. Paweł Smoleński // *Gaz. Wybór.* – 2008, nr 115, s. 33
9. FILM o odwadze : Amerykanka kręci film dokumentalny o Irenie Sendler / Aleksandra Krzyżaniak-Gumowska // *Gaz. Wybór.* – Stołeczna. – 2006, nr 39, s. 5
10. IRENA Sendlerowa : pożegnanie (1910-2008) / Anna Mieszkowska // *Gaz. Wybór.* – Stołeczna. – 2008, nr 128, s. 9
11. IRENA Sendlerowa (1910-2008) / Magdalena Grochowska, Elżbieta Ficowska, Piotr Zettinger, Michał Głowiński; oprac. Paweł Smoleński, Marta Kazimierczyk // *Gaz. Wybór.* – 2008, nr 111, s. 2, 4-5
12. KTO ratuje jedno życie... / Michał Sobelman // *Nowe Książki.* – 2004, nr 12, s. 56-57
13. LISTA Sendlerowej : pożegnanie : Irena Sendlerowa (1910-2008) / Patrycja Bukalska // *Tyg. Powsz.* – 2008, nr 20, s. 11
14. MATKA dzieci Holocaustu / Anna M. Sekretarska // *Gaz. Pol.* – 2008, nr 21, s. 27
15. POLACY mogą być dumni z Ireny Sendlerowej / Israel Gutman; rozm. przepr. Piotr Zychowicz // *Rzeczpospolita (W3).* – 2008, nr 112, s. A17

16. POŻEGNANIE Ireny Sendlerowej / Roman Kent // Rzeczpospolita (W3). – 2008, nr 116, s. A19
17. SZESĆDZIESIĄT lat samotności Sendlerowej / Jakub Kumoch // Dziennik (Wyd. 2). – 2008, nr 111, s. 2-3
18. TRZECIA matka, która uratowała życie 2500 dzieci / Ewa K. Czaczkowska // Rzeczpospolita (W3). – 2008, nr 111, s. A6-A7
19. ZWYCZAJNE dobro w epoce Holocaustu / Alina Madej // Zeszyty Telewizyjne. – 2005, nr 10, s. 85-87
20. ŻYĆ, aby pomagać / Elżbieta Misiak // Probl. Opiek.-Wychow. – 2007, nr 5, s. 10-13
21. „ŻYDOWSKIE słowo skruchy” / Halina Marcinkowska, Barbara Krawcovicz, Jarosław Piotrowski, Paweł Jędrzejewski, Paweł Czyszek // Rzeczpospolita (W3). – 2007, nr 257, s. A17
22. ŻYDOWSKIE słowo skruchy / Mirjam Boehm // Rzeczpospolita (W3). – 2007, nr 240, s. A14

– Henryk Sławik

1. BYLI też inni Polacy [skróty] / Lili Galili // G a z . P o l . – 2004, nr 24, s. 10-11
Wokół książki Elżbiety Isakiewicz „Czerwony ołówek : o człowieku, który ocalił tysiące Żydów”
2. CZERWONY ołówek : o Polaku, który ocalił tysiące Żydów / Elżbieta Isakiewicz. – Warszawa : Niezależne Wydawnictwo Polskie, 2003. – 265 s. : il.
Bibliogr. s. 249-252.
3. POLSKI Wallenberg : rzecz o Henryku Sławiku / Grzegorz Łubczyk. – Warszawa : „Rytm”, 2003. – 213 s. : il.
Bibliogr. s. 203-205.
4. SPRAWIEDLIWY i zapomniany / Grzegorz Łubczyk // Rzeczpospolita (W3). – 2009, nr 2, s. K8
5. ŚLAŃSKI Wallenberg / Agnieszka Jaszkaniec-Gruszka // Ś l ą s k . – 2002, nr 11, s. 30-31
Henryk Sławik, opiekun uchodźców polskich żydowskiego pochodzenia na Węgrzech.
6. ŚWIADECTWO / Elżbieta Isakiewicz // G a z . P o l . – 2003, nr 33, s. 7-11
O współpracy Henryka Zimmermanna i Henryka Sławika w ratowaniu Żydów.
7. ZAPOMNIANY polski sprawiedliwy : Henryk Sławik // Rzeczpospolita. – 2009, nr 271, s. 2

B. Inne opracowania

a. Pozycje zwarte

1. GODNI synowie naszej Ojczyzny : świadectwa nadesłane na apel Radia Maryja / [wybór tekstów Alicja Augustyniak i in.; red. Jolanta Chodorska]. Cz. 1-2. – Warszawa : Wydaw. Sióstr Loretanek, 2002. – 2 cz. (200; 231 s.)
2. HISTORIA jednego życia / Ludwik Hirszfeld. – Wyd. 1 w tej ed. – Warszawa : „Czytelnik”, 2000. – 548 s. – (Biblioteka „Czytelnika”)
M.in. o kościele w getcie jako centrum ruchu oporu i pomocy dla Żydów.
3. JANEK i Maria / Henryk Grynberg. – Warszawa : Świat Książki – Bertelsmann Media, 2006. – 200 s. : il.
4. KSIĘGA sprawiedliwych / Michał Grynberg. – Warszawa : Wydaw. Naukowe PWN, 1993. – 766 s. : il.
Bibliogr. s. 705-708.
5. LATA w ukryciu / Adam Kazimierz Musiał. T. 1-2. – Gliwice : Adam Kazimierz Musiał, 2002. – 2 t. (328; 582 s.)
6. NIM słońce wszędzie... : dziennik pisany w ukryciu 1943-1944 / Marek Szapiro; oprac. i przedm. opatrzył Feliks Tych; przy współpr. Magdaleny Prokopowicz. – Warszawa : Żydowski Instytut Historyczny, 2007. – 682 s. : il.
7. OBOWIĄZEK silniejszy od śmierci : wspomnienia z lat 1939-1944 o polskiej pomocy dla Żydów w Warszawie / Tadeusz Bednarczyk. – [Wyd. 2]. – Warszawa : „Grunwald”, 1986. – 162 s.
Bibliogr. s. 160-162.
8. PRZYJACIÓŁKI z Żelaznej ulicy : dokumenty, refleksje, słuchowisko. – Lublin : „Radio Lublin”, 2002. – 47 s. : il. – (Wydawnictwo Radia Lublin; t. 15)
9. RELACJE z czasów zagłady – inwentarz : Archiwum ŻIH-INB, zespół 301. T. 1-5 / oprac. Marek Józwiak, Teresa Mahorowska, Apolonia Umińska; Żydowski Instytut Historyczny Instytut Naukowo-Badawczy. – Warszawa : ŻIH, 1998-2007. – 5 t. (320; 399; 398; 398; 380)
10. SPRAWIEDLIWA z Bełżca : Julia Pępiak 1890-1971 / Antoni Madejski. – Warszawa : [nakł. autora], 1996. – 28 s. : il.
11. SPRAWIEDLIWI wśród narodów świata / Arie L. Bauminger. – Warszawa : Wydaw. Naukowe PWN, 1994. – 173 s. : il.
Bibliogr. przy rozdz.
12. SPRAWIEDLIWI wśród Narodów Świata : pomoc Polaków dla ludności żydowskiej w Małopolsce w latach 1939-1945 / [tekst informatora Elżbieta Rączy]; Instytut Pamięci Narodowej. Oddział w Rzeszowie, Gmina

Miejska Kraków. – Kraków : Gmina Miejska; Rzeszów : Instytut Pamięci Narodowej. Oddział, 2008. – 56 s. : il.

13. SZMUGLERZY / Henryk Grynberg, Jan Kostański. – Warszawa : „Twój Styl”, 2001. – 152 s. : il., mapa
14. TEN jest z ojczyzny mojej : Polacy z pomocą Żydom 1939-1945 / oprac. Władysław Bartoszewski, Zofia Lewinówna. – Wyd. 3 uzup. – Warszawa : Stowarzyszenie ŻIH : Świat Książki – Bertelsmann Media, 2007. – 935 s. : il.
Bibliogr. s. 773-779.
15. UCIECZKA z getta / Halina Zawadzka. – Warszawa : „Karta”, 2001. – 168 s. : il. – (Żydzi Polscy)
16. USTNA harmonijka : relacje Żydów, których uratowali od Zagłady Polacy / [zebrała i oprac.] Elżbieta Isakiewicz. – Warszawa : Niezależne Wydaw. Polskie, 2000. – 262 s. : il. – (Biblioteka Gazety Polskiej)
17. ZA TO groziła śmierć : Polacy z pomocą Żydom w czasie okupacji / wstęp, wybór wspomnień i red. Władysława Smólskiego. – Warszawa : „Pax”, 1981. – 325 s.
18. ZABAWY w chowanego / Anna Ćwiakowska. – Łódź : Oficyna Bibliofilów, 1997. – 164 s.

b. Artykuły

1. BYLI też inni Polacy [skrót] / Lili Galili // *Gaz. Pol.* – 2004, nr 24, s. 10-11
Wokół książki Elżbiety Isakiewicz „Czerwony ołówek : o Polaku, który ocalił tysiące Żydów”.
2. ENCYKLOPEDIA polskich Sprawiedliwych / Aleksander Klugman // *Więź.* – 2005, nr 4, s. 47-54
3. JAK to jest naprawdę / Tomasz Strzembosz // *Niedziela.* – 2002, nr 31, s. 18
4. LIST w sprawie odznaczeń Yad Vashem / Janina Sacharewicz // *Niedziela.* – 2002, nr 31, s. 15
5. LISTA posła Ładosia i doktora Kühla / Jan Zieliński // *Zesz. Lit.* – 2000, nr 4, s. 157-167
Działania na rzecz ratowania polskich Żydów.
6. PAMIĘCI bohaterstwa najwyższej próby / Tomasz Strzembosz // *Niedziela.* – 2002, nr 17
7. PANI Kazia (Kazimiera Marendowska) / Janina Brandwajn-Ziemian // *Więź.* – 1996, nr 4, s. 151-158

8. SPRAWIEDLIWY z Sokołowa / Joanna Lenart // *Prze gląd .* – 2001, nr 48, s. 30-31
Organizator pomocy dla Żydów – Kazimierz Miłobędzki.
9. STANISŁAW Kaszyński i próby ratowania Żydów z obozu zagłady w Chełmnie nad Nerem / Janusz Gulczyński // *Kron. Wielkop.* – 2001, nr 1, s. 52-58
10. ŚWIADECTWO / Elżbieta Isakiewicz // *Gaz. Pol.* – 2003, nr 33, s. 7-11
O współpracy Henryka Zimmermanna i Henryka Sławika w ratowaniu Żydów.

Urszula Cimoch

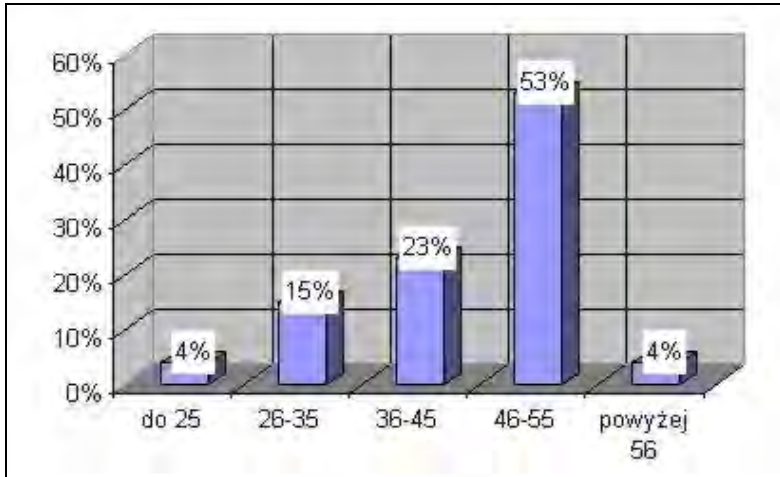
Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

E W A L U A C J A „ P O R A D N I K A B I B L I O G R A F I C Z N O - M E T O D Y C Z N E G O ”

Aby efektywnie wspomagać środowisko bibliotek publicznych w województwie wielkopolskim w połowie 2009 roku postanowiliśmy przeprowadzić badania ankietowe na temat oczekiwań bibliotekarzy i poziomu zadowolenia z „Poradnika Bibliograficzno-Metodycznego”.

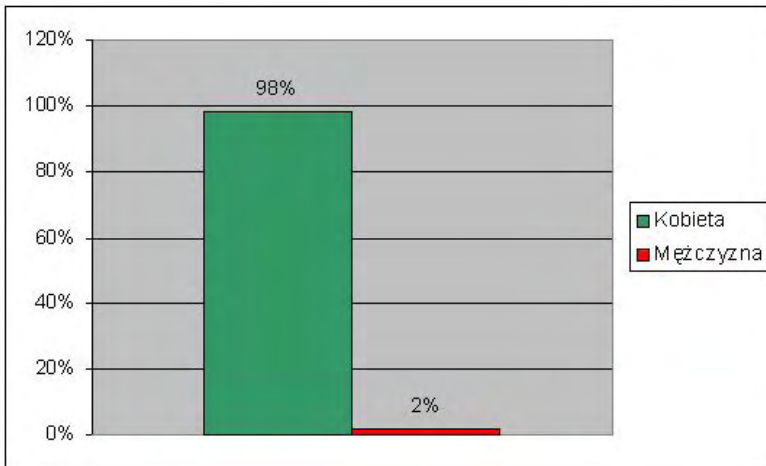
Ankiety wysłaliśmy 15 czerwca 2009 roku, na opinie czekaliśmy do 14 września 2009 roku. Spośród wysłanych przez nas 226 ankiet otrzymaliśmy 92, czyli 40% osób odpowiedziało na naszą prośbę. Uznajemy to za wysoki wynik. Znaczną część opinii otrzymaliśmy drogą elektroniczną. Cieszymy się zatem, że uwzględniliśmy taką możliwość – być może, dzięki dodatkowej opcji dostaliśmy znacznie więcej odpowiedzi. Bardzo dziękujemy za wszystkie sugestie – są dla nas niezwykle ważne. W miarę możliwości postaramy się je uwzględnić.

Ankieta składała się z 24 pytań oraz metryczki, mającej scharakteryzować naszych czytelników. Największą grupę stanowili czytelnicy w przedziale wiekowym od 36 do 55 lat. Grupa ta stanowiła 76% wszystkich osób czytających nasz „Poradnik...” (rys. 1).



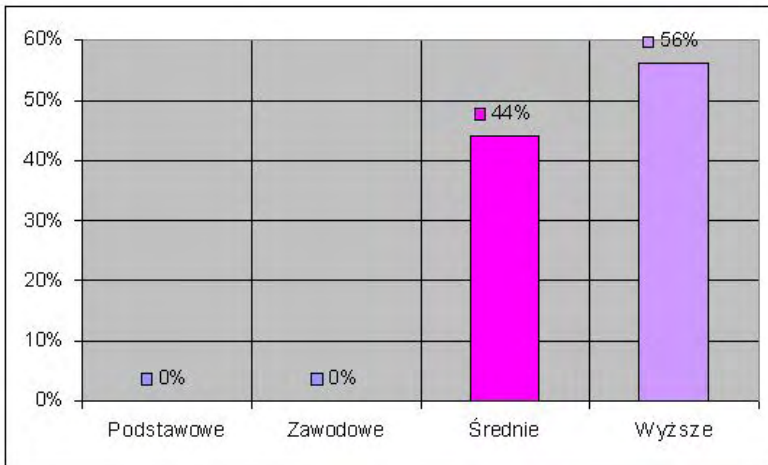
Rys. 1. Wiek czytelnika

Zdecydowanie więcej kobiet odpowiedziało na nasze ankiety – aż 98%, co jest specyficzne dla naszego środowiska zawodowego (rys. 2).



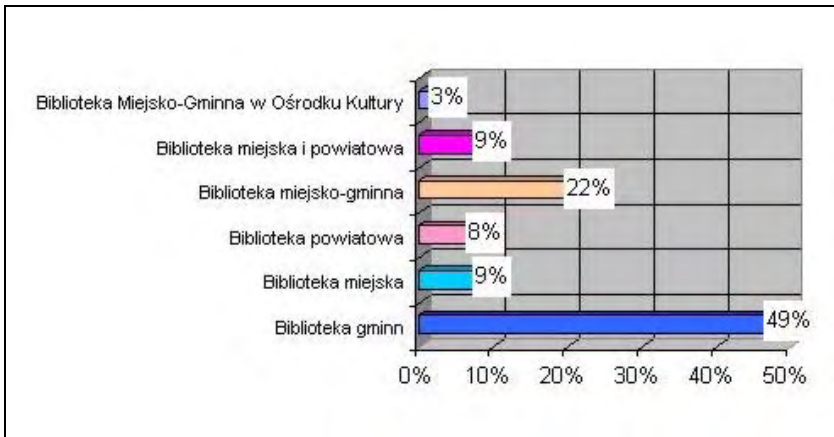
Rys. 2. Płeć czytelnika

Czytelnicy to osoby, które w niemal w równym stopniu ukończyły edukację na poziomie studiów wyższych, jak i szkoły średniej. Z tym, że większą część stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (rys. 3).



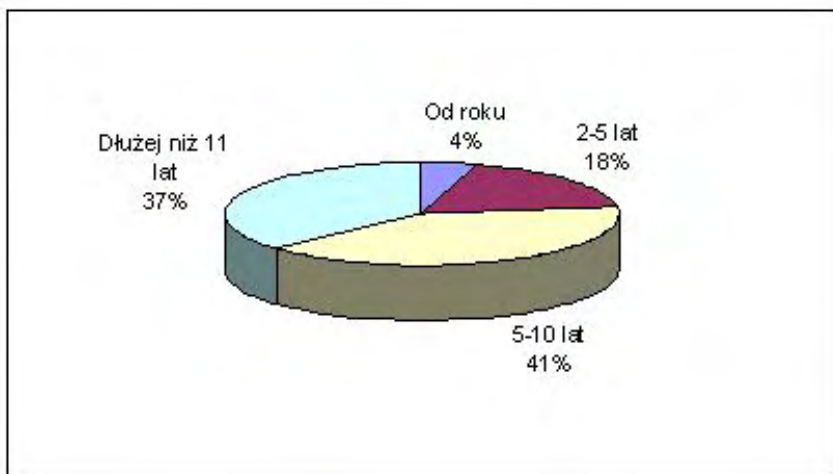
Rys. 3. Wykształcenie czytelnika

Typ instytucji, który przeważał w ankiecie to biblioteka gminna (prawie połowa) oraz miejsko-gminna (ponad 1/5 odpowiedzi) (rys. 4).



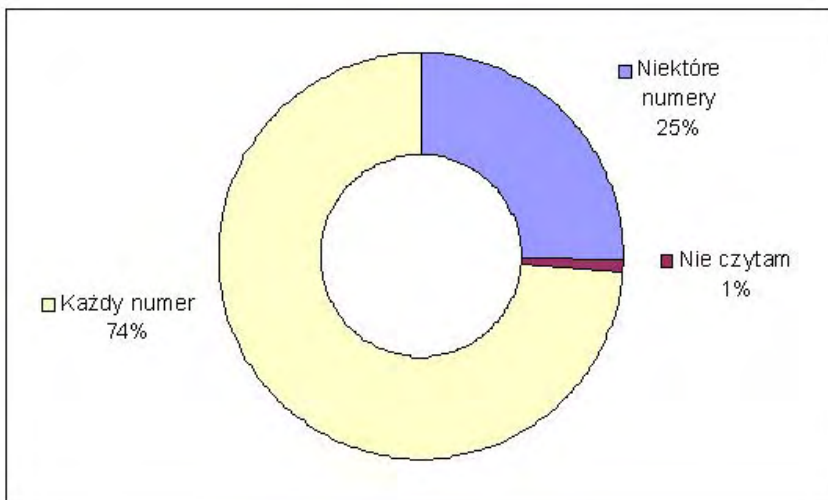
Rys. 4. Typ biblioteki, jaką reprezentuje czytelnik

Nasi czytelnicy to osoby związane z „Poradnikiem...” dłużej niż 5 lat. Ta grupa objęła 78% respondentów. Odbiorcy zawiązani z nami krócej niż rok stanowią jedynie 4% (rys. 5). Mamy zatem wierne grono czytelników.



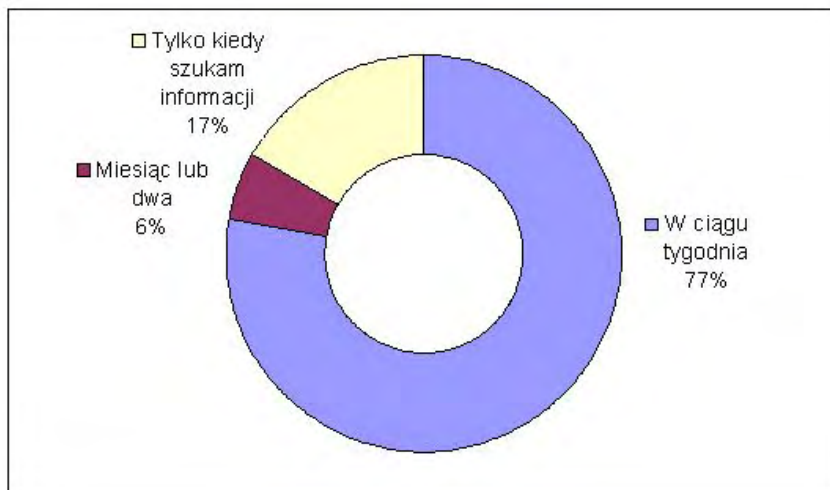
Rys. 5. Okres czytania „Poradnika...”

Bibliotekarze jak widać są przywiązani do kwartalnika. 74% osób czyta każdy numer (rys. 6).

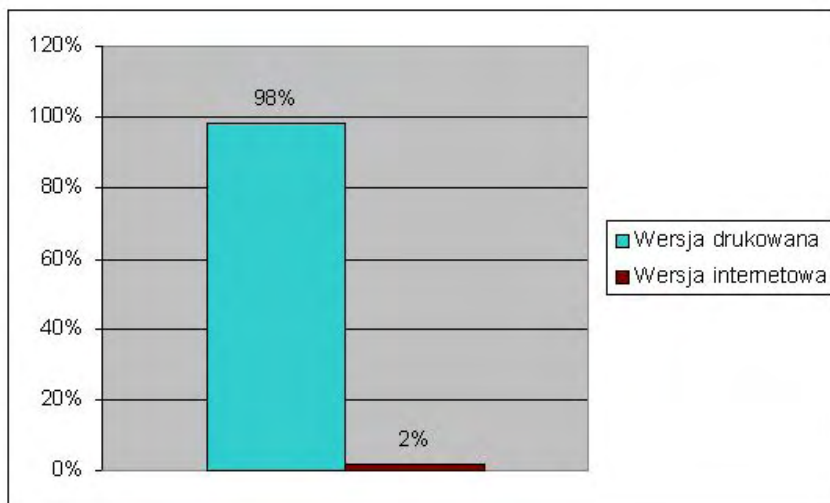


Rys. 6. Jak często respondenci czytają „Poradnik...”?

Ponad 3/4 czytelników sięga po poradnik w pierwszym tygodniu od otrzymania (rys. 7).



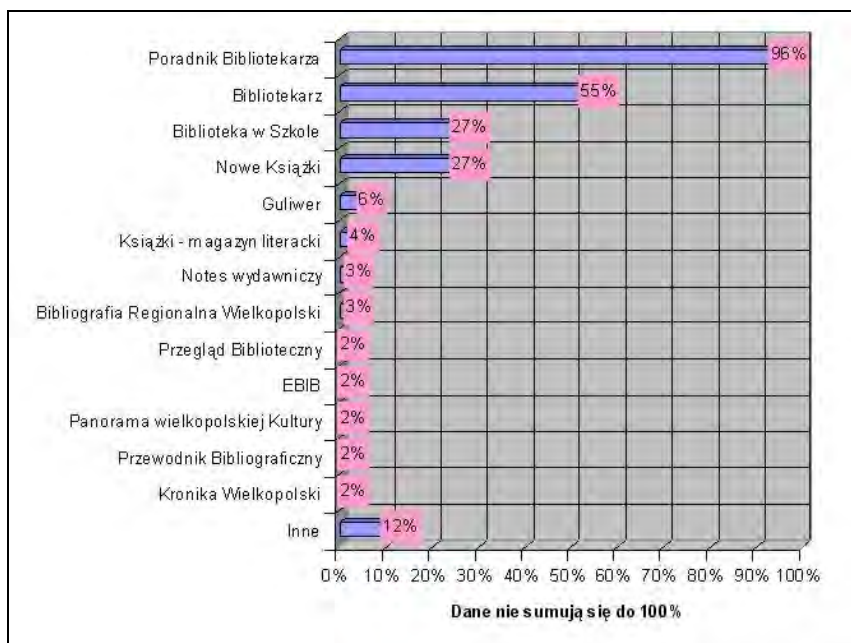
Rys. 7. Kiedy czytelnicy sięgają po „Poradnik...”?



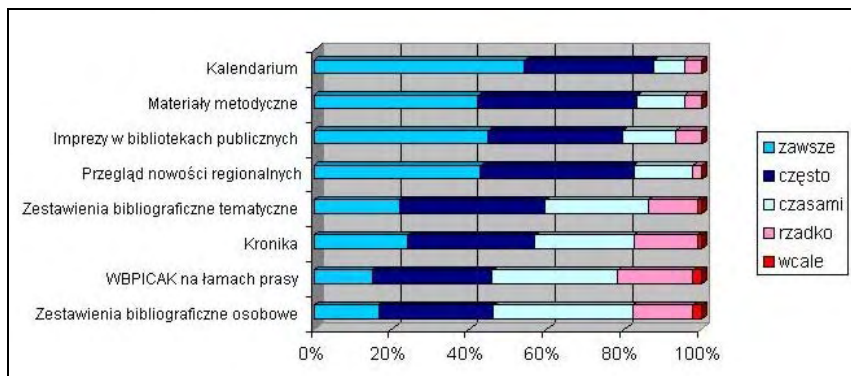
Rys. 8. Wersja „Poradnika...” z jakiej korzystają czytelnicy

Zapytaliśmy bibliotekarzy, z której wersji „Poradnika...” korzystają: elektronicznej czy drukowanej (rys. 8). Czytelnicy skłaniają się ku korzystaniu z wersji drukowanej. Pozwala nam to stwierdzić, iż nie należy w najbliższej przyszłości rezygnować z druku kwartalnika na rzecz nowej formy publikacji. Jednak tak pozostawione pytanie daje nam jedynie odpowiedź po jaką wersję w obecnej chwili czytelnicy sięgają, a nie umożliwia nam uzyskania odpowiedzi na pytanie, czy możliwa jest docelowa wyłącznie elektroniczna publikacja kwartalnika. Mamy świadomość, że niektórzy czytelnicy mogą nie wiedzieć, że wersja elektroniczna kwartalnika jest umieszczana na naszej stronie internetowej www.wbp.poznan.pl. Tam, w zakładce „Wydawnictwa”, kwartalnik ukazuje się terminowo, jeszcze zanim dotrze do wielkopolskich bibliotek.

Dowiadaliśmy się jakie inne czasopisma leżą w kręgu zainteresowań ankietowanych bibliotekarzy (rys. 9). Zdecydowanym faworytem okazał się „Poradnik Bibliotekarza”, wskazało go aż 96% osób. Na drugim miejscu był „Bibliotekarz”, wskazało go aż 55% osób. Na drugim miejscu był „Bibliotekarz”, na trzecim ex aequo „Biblioteka w Szkole” i „Nowe Książki”.



Rys. 9. Czytelnictwo czasopism
Dane nie sumują się do 100%



Rys. 10. Częstotliwość czytania poszczególnych działów

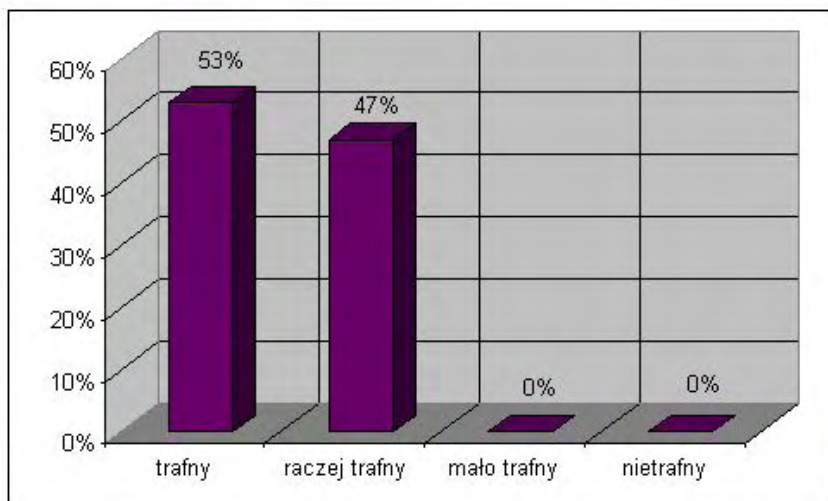
Zapytaliśmy czytelników jak często czytają poszczególne działy „Poradnika...” (rys. 10). Okazuje się, że:

1. Najczęściej przez naszych czytelników czytany jest dział „Kalendarz rocznic, obchodów i wydarzeń”,
2. Dużym zainteresowaniem cieszyły się również: Materiały metodyczne, Imprezy w bibliotekach publicznych woj. wielkopolskiego oraz Przegląd nowości regionalnych,
3. Kolejną grupę nieco mniej punktowaną stanowią: Zestawienia bibliograficzne tematyczne oraz Kronika,
4. Najmniejszym zainteresowaniem cieszą się: WBPICAK na łamach prasy oraz Zestawienia bibliograficzne osobowe.

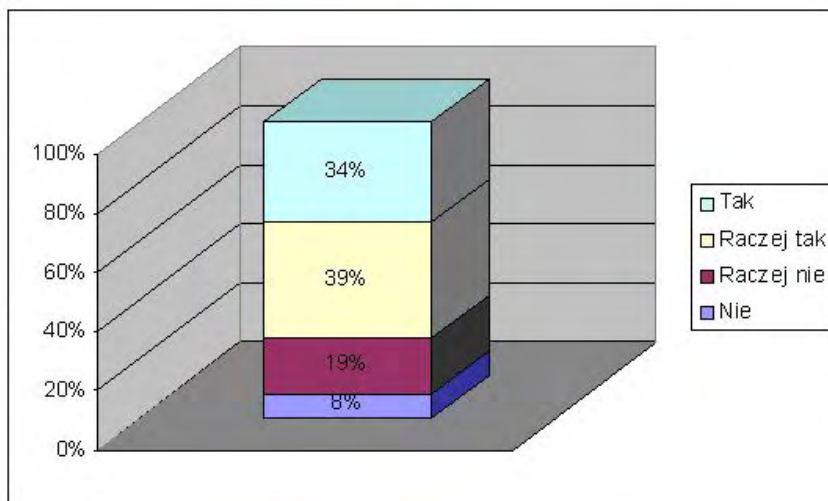
Wydaje nam się, że dodatkowe pytanie o treści: „Czy uważa Pan(i), że należy zostawić/usunąć poszczególne działy” dałoby głębszą odpowiedź na pytanie co jest rzeczywiście niezbędne dla bibliotekarzy. Jednak pominięte pytanie w pewien sposób uzupełniają kolejne.

Nasi odbiorcy wysoko oceniają trafność doboru materiałów bibliograficznych do zestawień (rys. 11). W sumie aż 100% ankietowanych uznaje dobór za „trafny” lub „raczej trafny”.

Na pytanie czy bibliotekarze korzystają z pomysłów imprez kulturalnych organizowanych przez inne biblioteki publiczne niemal 3/4 ankietowanych odpowiedziało twierdząco. Jedynie 17% było innego zdania (rys. 12).

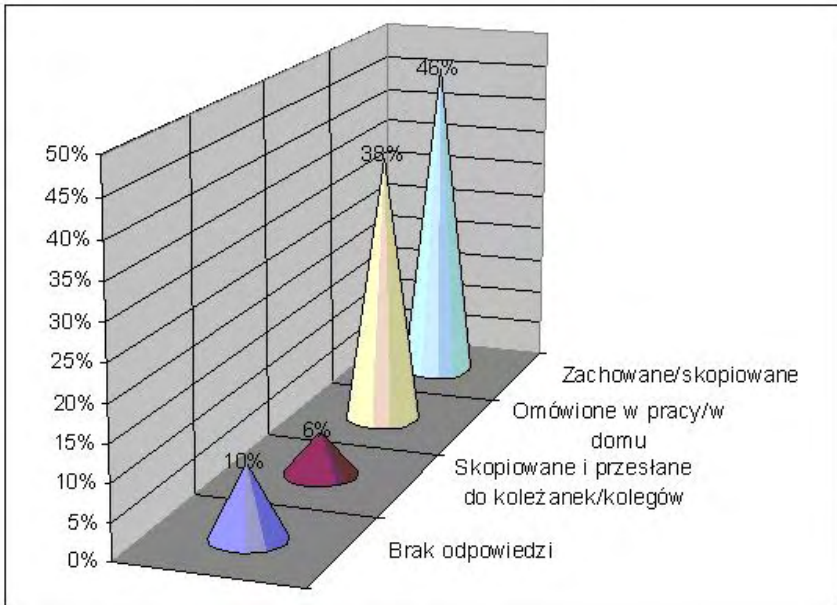


Rys. 11. Trafność doboru materiałów do działu: Zestawienia bibliograficzne

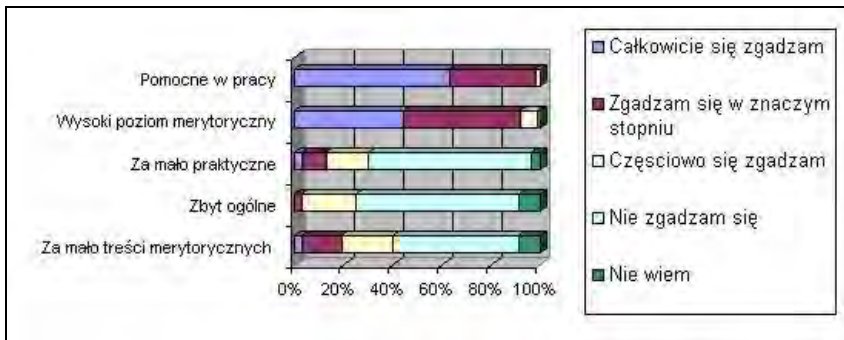


Rys. 12. Korzystanie z pomysłów imprez kulturalnych organizowanych przez inne biblioteki

Zastanawialiśmy się w jaki sposób bibliotekarze wykorzystują nasze publikacje (rys. 13). Najbardziej cieszy nas wynik, który pokazuje, że teksty są przez Państwa omawiane i w pracy, i w domu.



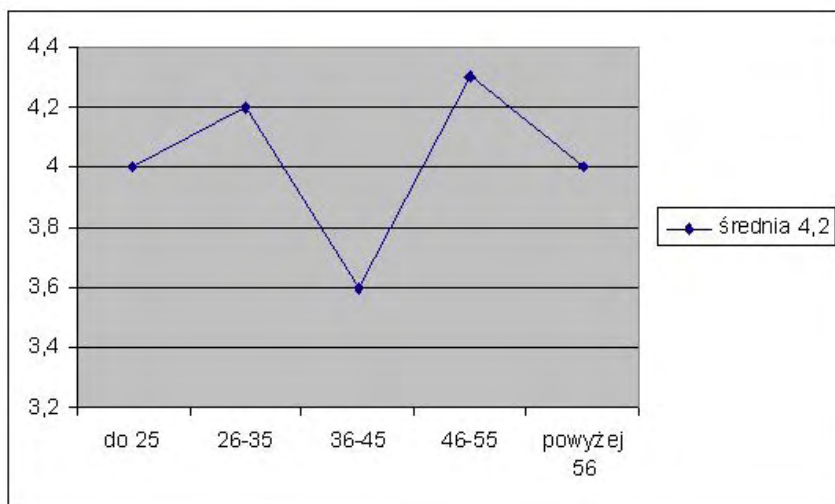
Rys. 13. Wykorzystanie tekstów



Rys. 14. Zgodność z zaproponowanymi stwierdzeniami dotyczącymi „Pracownika...”

Pytaliśmy o to, czy czytelnicy zgadzają się z poszczególnymi stwierdzeniami dotyczącymi „Poradnika...” (rys. 14). Dominująca cecha PBM, określająca „Poradnik...” jako pomocny w pracy wypadła niemal modelowo. Wysoko oceniono poziom merytoryczny. Nie zgodzono się z tym, że „Poradnik...” jest zbyt ogólny lub ma za mało treści merytorycznych.

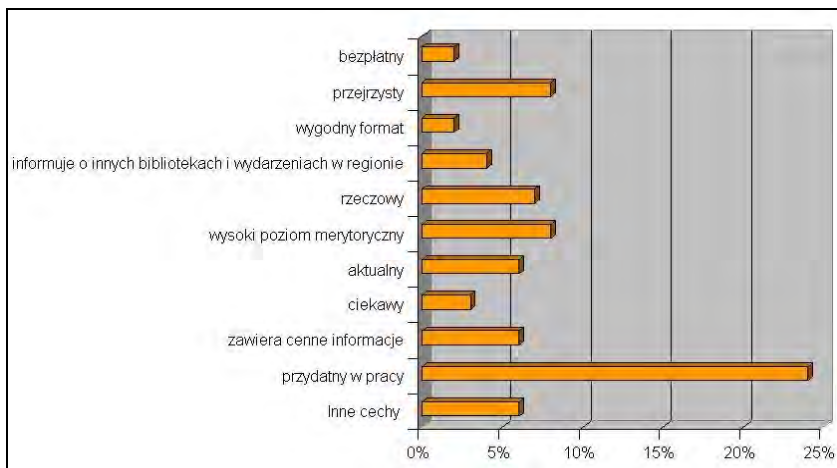
Średnia ocena naszego „Poradnika...” w skali od 1 (najniższa) do 5 (najwyższa) dla wszystkich odpowiedzi wyniosła 4,2 (rys. 15). Do tego pytania dodatkowo dokonaliśmy analizy pod względem przedziału wiekowego. Najwyżej ocenili nas ankietowani w przedziale wiekowym 46-55 (średnia punktów: 4,3), najniżej osoby nieco młodsze od 36 do 45 roku życia (średnia punktów: 3,6). Analiza pod względem wykształcenia nie wykazała znaczących różnic. Jeśli chodzi o typ instytucji, ponad średnią oceniły nas biblioteki: miejsko gminne w ośrodkach kultury, powiatowe oraz miejsko-gminne.



Rys. 15. Ocena poradnika

Pewną pulę pytań stanowiły pytania otwarte. Jednym z nich było pytanie o pozytywne cechy „Poradnika...” (rys. 16). Rozdzieliliśmy odpowiedzi na aspekty, które rzeczywiście mówiły o cechach i te, które, jako pozytywną cechę, wskazywały dział w „Poradniku...”. W pierwszym przypadku zdecydowanie najczęściej wskazywana była przydatność w pracy. Reszta głosów była rozłożona raczej równomiernie. W tej grupie wyróżniły się takie cechy jak: przejrzystość, rzeczowość i wysoki poziom merytoryczny. W przypadku wskazań na dział

w „Poradniku...”, które stanowiły 25% wszystkich odpowiedzi, najczęściej padały wskazania na Kalendarium rocznic, obchodów i wydarzeń, Zestawienia bibliograficzne i Materiały metodyczne.



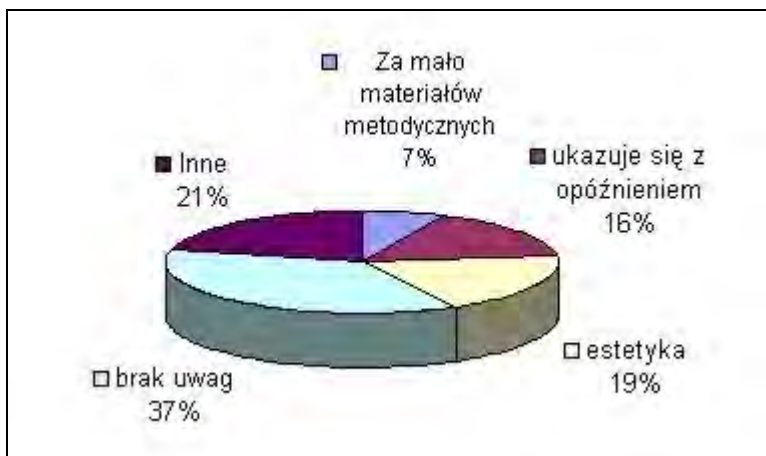
Rys. 16. Pozytywne cechy.
Dane nie sumują się do 100%

Wypowiedzi jakie padały, w ramach pozytywnych cech, to m.in.:

- „Na bieżąco odnosi się do wydarzeń literackich i kulturalnych, informuje o działalności bibliotek i ważnych wydarzeniach w regionie. Zwraca uwagę na zagadnienia, tematy i problemy obecne w dzisiejszym świecie”,
- „Daje wskazówki i pomysły do pracy w bibliotece”,
- „Pozwala na zapoznanie się z dorobkiem regionalnym”,
- „Szeroka gama materiałów do praktycznego zastosowania w pracy bibliotekarza, w czytelnym układzie”,
- „Fachowość, szeroki zasięg i bieżące informacje, ciekawe opracowania materiałów metodycznych – można się wzorować i dostosowywać do swoich potrzeb w bibliotece”.

Cieszy nas pozytywny odbiór kwartalnika. Zależało nam przede wszystkim na opiniach i wskazówkach, które pozwoliłyby udoskonalić pismo. Nie wszyscy wypełnili miejsce pozostawione na swobodną wypowiedź. Zrobiło to 39 osób – 42% wszystkich ankietowanych, czyli mniej osób niż w pytaniu o pozytywne cechy, gdzie odpowiedziały 83 osoby – 90% respondentów (rys. 17).

Wśród cech negatywnych pojawiły się kwestie opóźnienia, estetyki, zbyt małej ilości materiałów metodycznych.

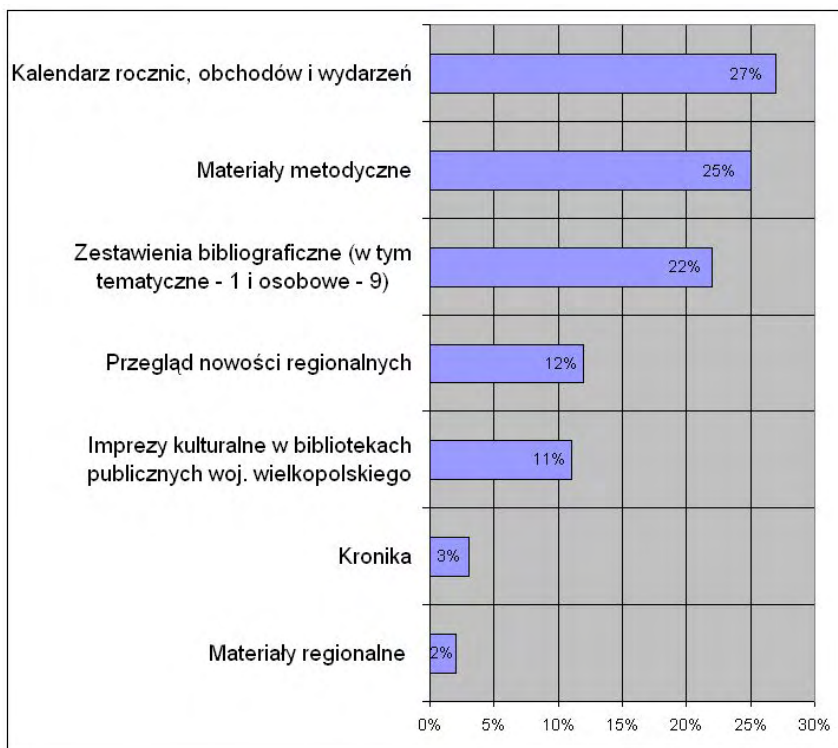


Rys. 17. Negatywne cechy
Dane nie sumują się do 100%

Niektóre wypowiedzi dotyczące negatywnych cech „Poradnika...”:

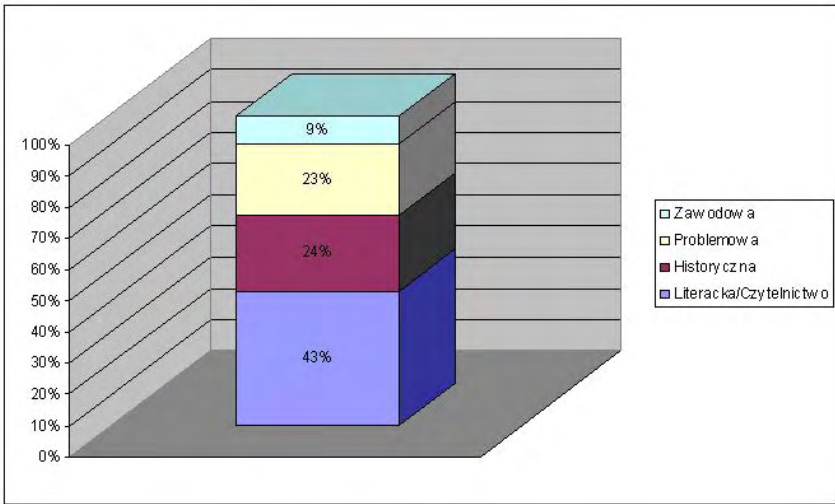
- „Brak informacji prawnych z dziedziny bibliotekarstwa”,
- „Za mało rozbudowany dział Materiały metodyczne”,
- „Kalendarz rocznic, obchodów i wydarzeń na dany kwartał powinien być uwzględniony w numerze poprzedzającym”,
- „Jest „Poznaniocentryczne” – ale wina pewnie leży po naszej stronie – nie przesyłamy własnych artykułów”.

W kolejnym pytaniu otwartym czytelnicy wymieniali tematy, które im się przydały (rys. 18). Część odpowiedzi odnosiła się do działów w „Poradniku...”, a część dotyczyła tematyki artykułów. Wśród działów najczęściej wskazywano Kalendarz rocznic, obchodów i wydarzeń, Materiały metodyczne i Zestawienia bibliograficzne (9 głosów oddano na zestawienia osobowe, 1 głos na zestawienia tematyczne). W drugiej kolejności był Przegląd nowości regionalnych, Imprezy kulturalne w bibliotekach publicznych woj. wielkopolskiego. Na końcu Kronika i Materiały regionalne.

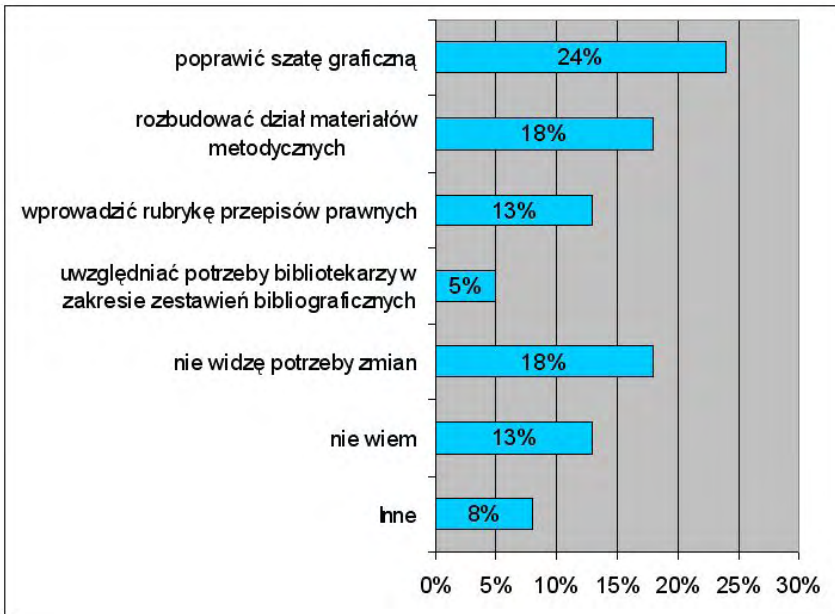


Rys. 18. Działy w „Poradniku...”, które czytelnicy wymienili jako przydatne

Jeśli weźmiemy pod uwagę wskazania konkretnego tematu (rys. 19), najczęściej wymieniany był tytuł „W świecie Pana Cogito. O Zbigniewie Herbertcie” i Rok Zbigniewa Herberta (w sumie 8 głosów), a także Prawa i obowiązki dzieci i młodzieży (6 głosów) oraz Romowie w Polsce (5 głosów). W większości pojawiały się pojedyncze wskazania na dane zagadnienie, dlatego wyniki niekoniecznie dają nam pełny obraz. Dokonałiśmy jeszcze innego podejścia do opracowania pytania. Aby zobrazować potrzebną tematykę przydzieliliśmy wątki do działów bardziej ogólnych, dotyczących: literatury i czytelnictwa, zagadnień historycznych, problemowych i związanych z tematami zawodowymi. Najpopularniejsza okazała się tematyka z zakresu literatury i czytelnictwa.



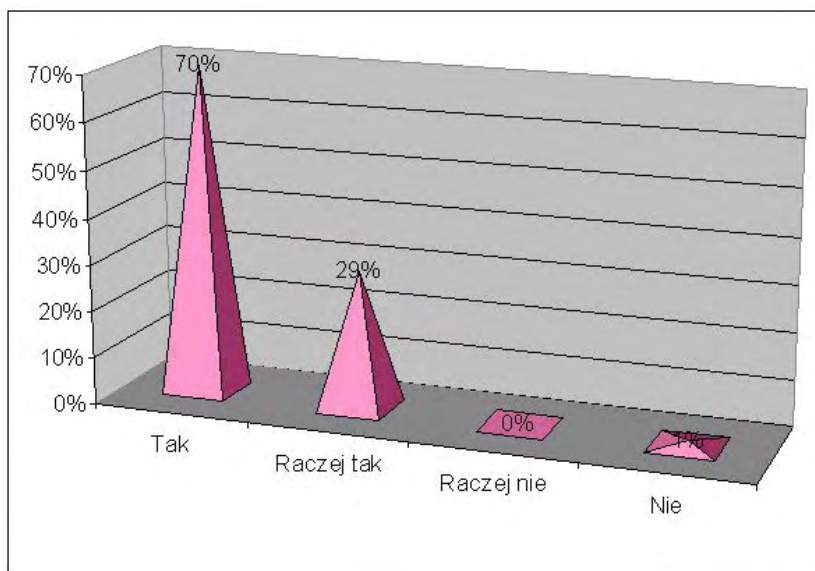
Rys. 19. Przydatna tematyka „Poradnika...”



Rys. 20. Sugestie dotyczące udoskonalenia „Poradnika...”

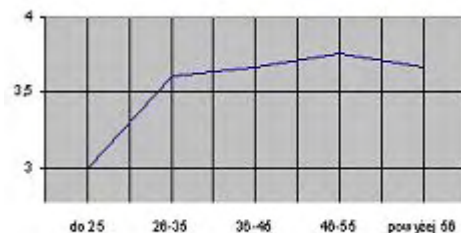
Czytelnicy zapytani o to, co można zrobić, aby udoskonalić kwartalnik (rys. 20), wskazywali głównie szatę graficzną, w tym m.in. kolorystykę i uzupełnienie materiałów zdjęciami. Znowu pojawił się aspekt poszerzenia działu materiałów metodycznych, np. uwzględnienie pracy z różnymi grupami czytelnicznymi. Respondenci często wskazywali potrzebę przepisów prawnych i informacji o zmianach w przepisach. Wśród odpowiedzi dotyczących zestawień bibliograficznych dwóch respondentów zasugerowało, aby przy doborze tematyki brać pod uwagę kwerendy bibliotekarzy oraz dostosować tematykę zestawień do uczniów szkół ponadgimnazjalnych w związku z prezentacjami maturalnymi.

Na pytanie o potrzebę kontynuowania „Poradnika...” w takiej formie (rys. 21), 99% osób odpowiedziało „Tak” lub „Raczej tak”. Głosy „Raczej tak” na poziomie 1/3 pozwalają nam wysnuć wniosek, że należałoby przeprowadzić pewne zmiany w kształcie kwartalnika.

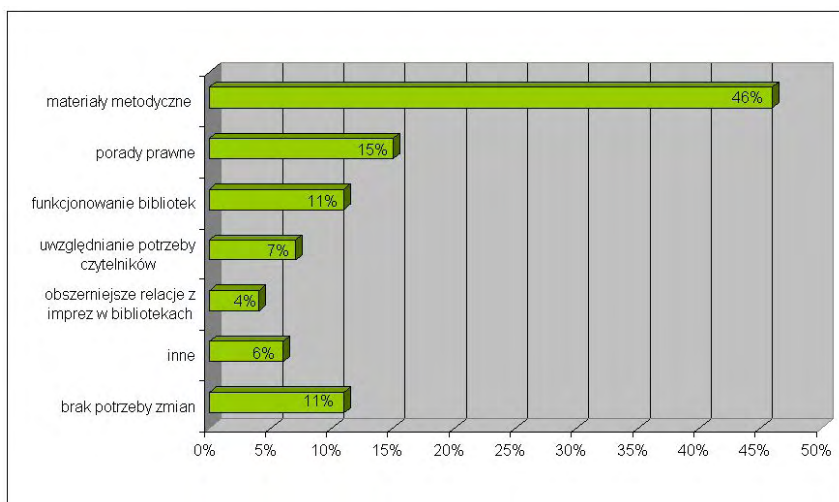


Rys. 21. Potrzeba kontynuowania „Poradnika...” w takiej formie

Przeanalizowaliśmy uzyskane dane uwzględniając wiek respondentów (rys. 22). Forma Poradnika najbardziej odpowiada osobom powyżej 36 roku życia. Zatem forma jest mniej atrakcyjna dla młodych bibliotekarzy. Należałoby sukcesywnie zmieniać treści zawarte w kwartalniku, aby rozwijały się razem z młodszą odbiorcą.



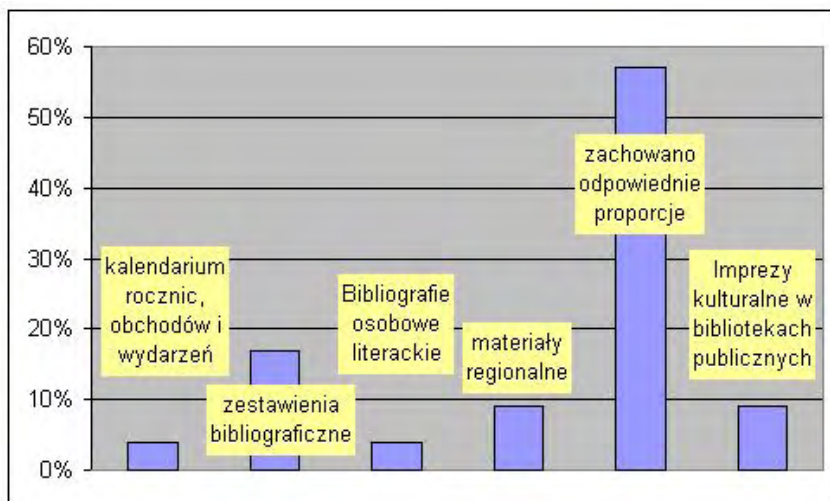
Rys. 22. Potrzeba kontynuowania „Poradnika...” w takiej formie a wiek respondentów



Rys. 23. Tematyka, która może wzbogacić „Poradnik...”

Liczyliśmy na podpowiedź czytelników, jakie tematy moglibyśmy wprowadzić do „Poradnika...” (rys. 23). Wciąż największym zapotrzebowaniem cieszą się materiały metodyczne o różnorodnej tematyce i różnych formach pracy z czytelnikiem. Propozycje, które uściślały tematykę scenariuszy zajęć bibliotecznych, dotyczyły: zajęć z dziećmi w ramach dyskusyjnych klubów książki, biblioterapii, różnych form zachęty do czytania. Na drugim miejscu pojawiła się potrzeba związana z informacjami prawnymi dotyczącymi bibliotek. Na trzecim uplasowały się sprawy funkcjonowania bibliotek, np. roli współczesnej biblioteki w społeczeństwie informacyjnym, zmian w katalogowaniu, UKD, szkoleń i kursów dla bibliotekarzy. Jedną z sugestii dotyczyła propozycji poruszania przez

biblioteki swoich problemów z jakimi się borykają i ewentualnie przedstawiania pomysłów na ich rozwiązanie lub wspólne szukanie rozwiązań. Pod hasłem uwzględniania potrzeb czytelników kryją się np. zestawienia bibliograficzne połączone z tematami prezentacji maturalnych, lub przesyłanie przez bibliotekarzy kwerend czytelników. Do obszerniejszych relacji z imprez w bibliotekach zaliczają się również omówienia sukcesów i osiągnięć bibliotek w regionie. Chcielibyśmy wspomnieć, że takie zadanie realizuje wydawana przez nas „Panorama Wielkopolskiej Kultury”. Zachęcamy do czytania.



Rys. 24. Zagadnienia omawiane zbyt szeroko

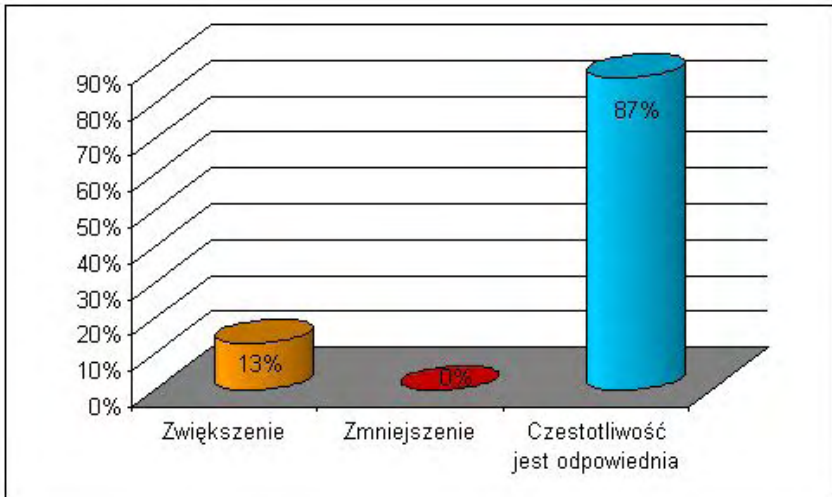
W pytaniu o zbyt szeroko omawiane w kwartalniku zagadnienia (rys. 24) ponad połowa ankieterowanych oznajmiła, że proporcje są odpowiednio zachowane. Wśród reszty odpowiedzi pojawiły się wskazania na Zestawienia bibliograficzne, Imprezy kulturalne w bibliotekach publicznych oraz Materiały regionalne.

Czytelnicy zdecydowanie oczekują poszerzenia materiałów metodycznych (rys. 25) – wskazała na to prawie połowa bibliotekarzy. Wyłączyła również potrzeba szczegółowego opisu przebiegu wybranej imprezy kulturalnej w danej bibliotece. Zgłoszono także konieczność omówienia przepisów prawnych.



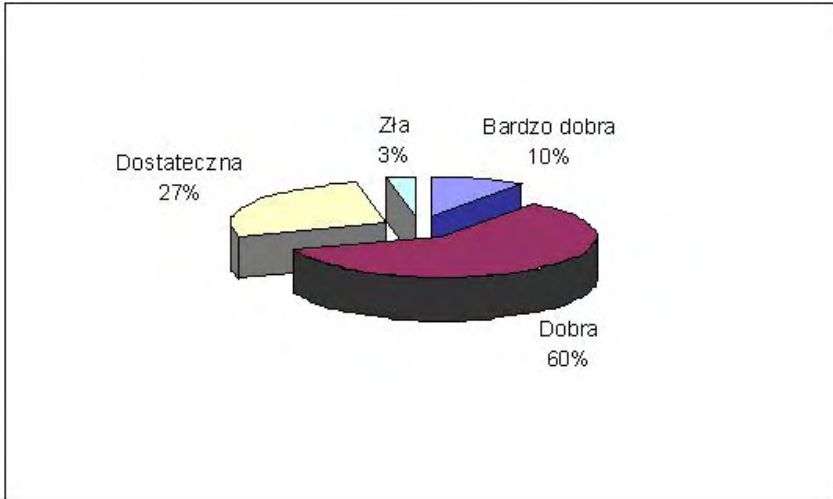
Rys. 25. Zagadnienia omawiane zbyt słabo

Częstotliwość ukazywania się „Poradnika...” (rys. 26) została uznana za odpowiednią, aczkolwiek 13% osób chciałoby jej zwiększenia.

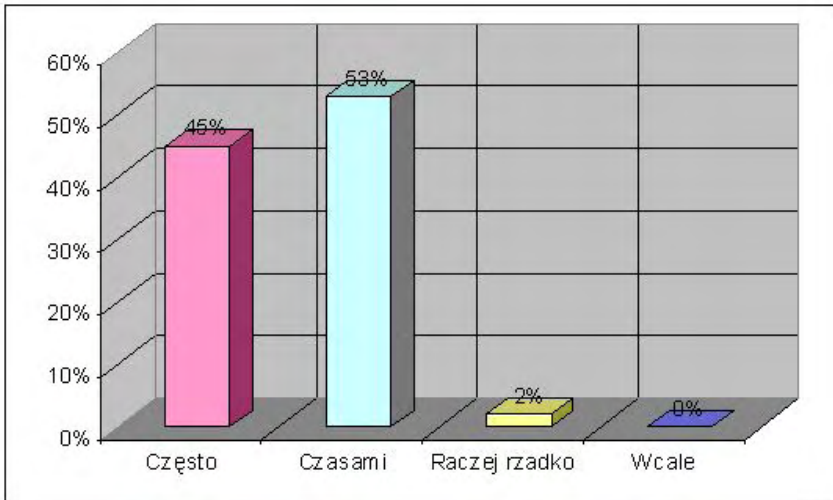


Rys. 26. Potrzeba zmiany częstotliwości ukazywania się

Średnia ocena dla szaty graficznej, zakładając, że „bardzo dobra” to ocena 5, a „zła” – 1, dała średni wynik 4. Rezultat został odzwierciedlony na poniższym wykresie (rys. 27).



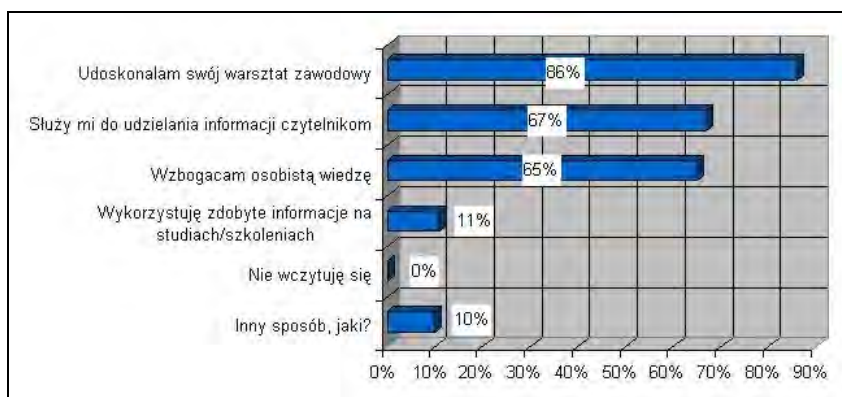
Rys. 27. Ocena szaty graficznej



Rys. 28. Znajdowanie poszukiwanych zagadnień w „Poradniku...”

Bibliotekarze znajdowali w „Poradniku...” poszukiwane przez nich zagadnienia (rys. 28). W niemal równym stopniu wskazywali odpowiedź „często” i „czasami”.

Większość naszych odbiorców wykorzystuje wiedzę zdobytą w „Poradniku...” (rys. 29) w celu udoskonalania warsztatu zawodowego, udzielania informacji czytelnikom, wzbogacania osobistej wiedzy. Wypowiedź jednego z bibliotekarzy na temat kwartalnika brzmi: „pierwszy przyczynek do szerszego zainteresowania się odpowiednią lekturą, szczególnie regionalną i ważnymi rocznikami”.



Rys. 29. Wykorzystanie zdobytej wiedzy
Dane nie sumują się do 100%

W ostatnim pytaniu prosiliśmy o umieszczenie uwag, które z różnych względów nie znalazły się w treści pytań, a czytelnicy chcieliby je nam przekazać. Uzyskaliśmy 9 opinii. Dwie z nich dotyczyły selekcji imprez kulturalnych w bibliotekach („zauważam, że niektóre imprezy o takim samym charakterze i tematyce w jednych placówkach są taktowane jako ważne i godne zamieszczenia, a w innych nie. (...) wpływa to negatywnie na zaangażowanie bibliotekarzy w pracę z czytelnikiem i zaniża samoocenę organizacji imprez kulturalnych”). Cenna uwaga dotyczyła sugestii drukowania na grzbiecie okładki numeru poradnika, co ułatwiłoby jego przeszukiwanie. Inne wypowiedzi dotyczyły wprowadzenia przepisów prawnych, zlikwidowania opóźnień, zmiany grafiki, rozwiązania problemu wypadających kartek z klejonego zeszytu oraz uwzględnienia większego formatu kwartalnika, przez co mógłby być bardziej przejrzysty.

Wnioski

Wynikiem analizy przeprowadzonej powyżej są poniższe spostrzeżenia wskazujące na główne obszary zmian, których oczekują odbiorcy:

- Rozszerzenie materiałów metodycznych,
- Wprowadzenie tematyki prawnej dla bibliotekarzy,
- Potrzeba dialogu – przekazanie pewnego pola do tworzenia treści „Poradnika...” bibliotekarzom z regionu,
- Zmiana szaty graficznej,
- Konieczność terminowego wydawania „Poradnika...”.

Mamy świadomość, że nie wszystkie potrzeby mogły zostać przez Państwa wyartykułowane w ankiecie. Pojawiło się kilka głosów, które mówiły o tym, że bibliotekarze nie mają wpływu na kształt „Poradnika...”. Być może jednym z rozwiązań byłoby wprowadzenie możliwości publikowania artykułów przez bibliotekarzy. Przesyłane do nas zestawienia bibliograficzne na podstawie zrealizowanych kwerend, porady, wymiana doświadczeń, pomysłów, mogłyby być cenną wartością w rozwoju bibliotek wielkopolskich. Chcielibyśmy zachęcić Państwa do podzielenia się swoimi uwagami na temat Państwa udziału w kształtowaniu treści „Poradnika...”. W związku z tym zwracamy się z prośbą o przesyłanie swoich sugestii na adres informacyjny@wbp.poznan.pl. W temacie prosimy wpisać „Kształt Poradnika”.

BIBLIOGRAFIE OSOBOWE

Fryderyk Chopin
200 rocznica urodzin

Fryderyk Franciszek Chopin – ur. 22.02.1810 r. (według księgi chrztów; 1.03. – w myśl oświadczeń Chopina i jego rodziny); zm. 17.10.1849 r. – kompozytor, pianista, pedagog. Urodził się w rodzinie spolonizowanego Francuza przybyłego z Lotaryngii, uczestnika powstania kościuszkowskiego, gubernera w rodzinie Skarbków, później nauczyciela języka i literatury francuskiej w szkołach warszawskich. W środowisku muzycznym, jakie tworzyli najbliżsi, rozpo-

czął naukę gry na fortepianie pod kierunkiem Wojciecha Żywnego. On to odkrył i rozbudził wrodzone talenty dziecka: pianistyczny i kompozytorski. Pierwszy występ estradowy miał miejsce w 1818 roku na wieczorze Towarzystwa Dobroczynności. Rok wcześniej dał się poznać jako kompozytor polonezów i marszów wojskowych. W 1823 roku podjął naukę w Liceum Warszawskim, znanym z doskonałych pedagogów. Równocześnie rozpoczął kurs kompozycji u Józefa Elsnera. W okresie letnich wakacji przebywał na Mazowszu, Kujawach, Ziemi Dobrzyńskiej. Tam w młodym kompozytorze zrodziła się fascynacja folklorem. Nadal koncertował na salonach warszawskich, gdzie dawał popisy pianistycznej wirtuozerii. Studiował w Szkole Głównej Muzyki (część wydziału nauki i sztuki Uniwersytetu Warszawskiego) pod kierunkiem Józefa Elsnera. W tym okresie zetknął się ze sztuką najlepszych muzyków polskich i zagranicznych. Występował na koncertach dla publiczności w Dusznikach (1826) i Wiedniu (1829).

W listopadzie 1830 roku udał się do Paryża. Tutaj szybko zyskał sławę i powszechne uznanie, realizował karierę wirtuoza. Brał udział w życiu koncertowym, dawał lekcje muzyki, utrzymywał bliskie stosunki z czołowymi przedstawicielami muzycznej elity oraz kręgami polskiej emigracji. W 1835 roku i w latach późniejszych skoncentrował się na kompozycji a funkcje pianisty i pedagoga stanowiły tylko dopełnienie głównego nurtu działalności. Udał się w podróż do Czech i Niemiec (1835-1836). Myślał o założeniu rodziny; zaręczyny z Marią Wodzińską zostały jednak zerwane. Spotkanie z George Sand, francuską pisarką, zaowocowało wieloletnim związkiem (1838-1847). Razem przebywali w Paryżu, na Majorce, w Nohant. Głęboko przeżył rozstanie z pisarką. Udał się w podróż do Anglii i Szkocji (1848), gdzie dawał recitale w Londynie, Manchesterze, Glasgow i Edynburgu. Zmarł w Paryżu w 1849 roku. Świadcami ostatnich chwil jego życia byli: Jane Stirling, Solange Clesinger, Delfina Potocka oraz W. Grzymała, E. Delacroix i Cyprian K. Norwid.

W pamięci potomnych pozostał przede wszystkim jako niezrównany kompozytor, jeden z najwybitniejszych w historii muzyki. Pisał niemal wyłącznie muzykę fortepianową. Uprawiał i rozwijał różne formy muzyczne. W dziełach imponował melodyjnością, odkrywczą harmoniką, zmysłem konstrukcyjnym i skryzalizowanym stylem. Jego kompozycje cechuje niepowtarzalny, łatwy do rozpoznania klimat. W twórczości często inspirował się polskim folklorem i muzyką narodową.

Napisał m.in.: utwory solowe – 3 sonaty, 2 fantazje, 27 etiud, 25 preludów, 16 polonezów, 57 mazurków, 19 walców, 19 nokturnów, 4 ballady, 4 scherza, Barkarolę, Bercuse; utwory kameralne – trio fortepianowe, utwory na fortepian i wiolonczelę; pieśni solowe; kompozycje fortepianowe z orkiestrą – 2 koncerty (1829; 1830), Rondo a la Krakowiak, Wariacje na temat Mozarta.

Poniższe zestawienie jest uzupełnieniem bibliografii zamieszczonej przy temacie „Fryderyk Chopin i jego muzyka” PBM 1999, nr 3, s. 47-56

I. Opracowania biograficzne

a. Pozycje zwarte

1. CHOPIN / Ates Orga. – Kraków : Polskie Wydaw. Muzyczne, 1999. – 192 s. : il. – (Ilustrowane Monografie Wielkich Kompozytorów)
Bibliogr. s. 183-186, spis utworów F. Chopina s. 179-182.
2. CHOPIN / Bożena Weber. – Wrocław : Wydaw. Dolnośląskie, 2000. – 258 s. : il. – (A to Polska Właśnie)
Bibliogr.
3. CHOPIN / [napisał Henryk Opieński]. – Warszawa : „Gutenberg-Print”, 1996. – 139 s. : il.
Bibliogr. s. 129-130.
4. CHOPIN : człowiek, dzieło, rezonans / Mieczysław Tomaszewski. – Kraków : Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 2005. – 872 s. : il.
Bibliogr. s. 845-865 i przy rozdz.
5. CHOPIN – geniusz cierpiący / Czesław Sielużycki. – Podkowa Leśna : „Aula”, 1999. – 157 s. : il.
Bibliogr. s. 113
6. CHOPIN i George Sand : miłość nie od pierwszego spojrzenia / Mieczysław Tomaszewski. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2003. – 228 s. : il. – (Pary)
Bibliogr.
7. CHOPIN i Potocka : awantura o miłosną korespondencję / Piotr Szumiński. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe Semper, 2005. – 388 s. : il.
Bibliogr. s. 245-294.
8. CHOPIN : Konstancja, Maria, Aurora / napisał Waław Panek. – Wołomin : Wydaw. Polskie, 2000. – 32 s. : il. – (Miłość i Muzyka)
9. CHOPIN – łowca dusz : szkic do portretu duchowego na podstawie prac i badań Marie-Madeleine Gérard / Jacqueline Willemetz. – Warszawa : „Cyklady”, 2000. – 251 s. : il.
Bibliogr.
10. CHOPIN : powściągliwy romantyk / Adam Zamojski. – Kraków : „Znak”, 2002. – 403 s. : il.
Bibliogr.
11. CHOPIN w Nohant / Sylvie Delaigue-Moins. – Warszawa : „Twój Styl”, 2000. – 224 s. : il.
Bibliogr.

12. CHOPIN w Paryżu : życie i epoka / Tad Szulc. – Warszawa : „Alfa-Wero”, 1999. – 414 s. : il.
Bibliogr. s. 395-399, wykaz opubl. utworów F. Chopina s. 391-394.
13. CHOPIN : życie i droga twórcza / Tadeusz Andrzej Zieliński. – [Wyd. 2]. – Kraków : Polskie Wydaw. Muzyczne, 1998. – 665 s. : il.
Bibliogr. s. 649-651.
14. CHOPINOWIE : krąg rodzinno-towarzyski / Piotr Mysłakowski, Andrzej Sikorski. – Warszawa : Studio Wydawnicze Familia, 2005. – 379 s. : il.
Bibliogr. s. 340-350.
15. FRYDERYK Chopin / Bożena Weber. – Wrocław : Wydawnictwo Dolnośląskie, [2005]. – 48 s. : il.
16. FRYDERYK Chopin / Jan Pyzio. – Poznań : Podsiedlik-Raniowski i Spółka, 1999. – 48 s. : il. – (Portrety Polaków)
Bibliogr. s. 47.
17. FRYDERYK Chopin / Jan Pyzio. – Poznań : Podsiedlik-Raniowski i Spółka, 2000. – 95 s. : il. – (Ilustrowana Biografia)
Bibliogr.
18. FRYDERYK Chopin : biografia ilustrowana / Janusz Ekiert. – Warszawa : Sport i Turystyka – Muza, 2009. – 349 s. : il.
19. FRYDERYK Chopin : dziennik par image / tekst i koncepcja Mieczysław Tomaszewski, ikonografia i komentarze Bożena Weber. – Warszawa ; Kraków : „Arkady” : Polskie Wydaw. Muzyczne, 1990. – 270 s. : il.
Bibliogr. s. 269.
20. FRYDERYK Chopin i Żelazowa Wola w fotografiach Adama Kaczkowskiego / [wstęp i katalog wystawy] Grażyna Szymańska. – Wyd. 2. – Siedlce : „Notka”, 2000. – 198 s. : il.
21. FRYDERYK Chopin : ród i nazwisko jakiego nie znamy / Tadeusz Miller. – Bielsk Podlaski : Tadeusz Miller, 2002. – 19 s. : il.
Bibliogr. s. 18.
22. GEORGE Sand – Fryderyk Chopin : bieguny miłości / Pierre Brunel. – Warszawa : „W.A.B.”, 2002. – 268 s.
Bibliogr.
23. MIŁOŚĆ i przyjaźń w życiu Chopina / Elżbieta Pierożyna. – Warszawa : Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna „Adam”, 2005. – 195 s. : il.
Bibliogr. s. 194.
24. MUZA Słowackiego i Chopina : opowieść biograficzna o Marii Wodzińskiej / Dionizja Wawrzykowska-Wierciochowa. – Warszawa : Instytut Wydawniczy Związków Zawodowych, 1986. – 358 s. : il.
Bibliogr. s. 353-357.

25. PARYSKIE świąty Fryderyka Chopina / William G. Atwood. – Kraków : Musica Iagellonica; Warszawa : Narodowy Instytut Fryderyka Chopina, 2005. – 460 s. : il.
26. POGRZEB Chopina / Benita Eisler. – Kraków : Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 2005. – 293 s. : il.
Bibliogr. s. 285-286.
27. RODZINA ojca Chopina : migracja i awans / Piotr Mysłakowski; konsultacja merytor. Andrzej Sikorski. – Warszawa : „Familia”, 2002. – 155 s. : il., mapy
Bibliogr.
28. ŻYCIE Chopina / Kazimierz Wierzyński. – Wyd. 2. – Warszawa ; Białystok : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1999. – 397 s.

b. Artykuły

1. ALBUM baronowej d'Ést / Zofia Chechlińska // *Ruch Muzycz.* – 2008, nr 1, s. 33-35
2. CHOPIN i Hesse : nowe fakty artystycznej znajomości / Krzysztof Rottermund // *Ruch Muzycz.* – 2007, nr 2, s. 35-38
3. CHOPIN i naszyjnik królowej / Leszek Bugajski // *Newsweek Polska.* – 2006, nr 51/52, s. 158-161.
4. CHOPIN mknął do Szkocji z prędkością 80 km/godz. / Henryk F. Nowaczyk // *Ruch Muzycz.* – 2008, nr 6, s. 31-35
5. CHOPIN nad Szprewą „z panami naturalistami” / Henryk F. Nowaczyk // *Ruch Muzycz.* – 2007, nr 23, s. 34-39
Udział Fryderyka Chopina w zjeździe Towarzystwa Niemieckich Przyrodników i Lekarzy w 1828 r. w Berlinie.
6. CHOPIN w Stuttgarcie : nowe fakty i... znaki zapytania / Zbigniew Skowron // *Ruch Muzycz.* – 2006, nr 20, s. 32-36
7. CHOPIN w życiu i twórczości George Sand [Cz. 1] / Marie-Paule Rambeau. – Fragm. książki // *Ruch Muzycz.* – 2007, nr 7, s. 25-29
8. CHOPIN, wirtuoz aelopantalonu / Krzysztof Rottermund // *Ruch Muzycz.* – 2004, nr 22, s. 34-35
9. „CZAPKI z głów, panowie. Oto Geniusz” : 160. rocznica śmierci Fryderyka Chopina / Lidia Kozubek; rozm. przepr. Piotr Czartoryski-Sziler // *Nasz Dziennik* (Wyd. 3). – 2009, nr 244, s. 12
10. CZY Chopin odgadł pieśni „co wojsko Jana śpiewało” / Henryk F. Nowaczyk // *Ruch Muzycz.* – 2005, nr 4, s. 30-34
11. FRYDERYK Chopin wśród uczniów Liceum Warszawskiego / Henryk F. Nowaczyk // *Ruch Muzycz.* – 2006, nr 1, s. 32-37

12. JAK mi tu dobrze było... / Maria Nowak // *Polska Głos Wielkop.* – 2009, nr 284, s. 26
13. JAK umierali nieśmiertelni : uczeni chcą ustalić, na co zmarli Adam Mickiewicz i Fryderyk Chopin / Maria Landau // *Wprost.* – 2006, nr 44, s. 86-88
14. KTOKOLWIEK by wiedział... / Krzysztof Bilica // *Ruch Muzyczny.* – 2008, nr 17/18, s. 50-55
15. LOSY „pierwszej miłości” Chopina od lat trzydziestych XIX wieku... do dzisiaj / Michał Domaszewicz // *Ruch Muzyczny.* – 2005, nr 16, s. 34-38
16. MORIOLKA i Chopin – czy to jest przyjaźń? czy to jest kochanie? / Piotr Mysłakowski // *Ruch Muzyczny.* – 2007, nr 21, s. 35-39
17. O CHOPINIE w „Rozmaitych wiadomościach” / Henryk F. Nowaczyk // *Ruch Muzyczny.* – 2008, nr 5, s. 33-35
Informacje o kompozytorze w rubryce „Gazety Wielkiego Księstwa Poznańskiego”.
18. O SŁOWACH Chopina cytowanych w jego nekrologu / Henryk F. Nowaczyk // *Ruch Muzyczny.* – 2007, nr 4, s. 31-33
19. PIERWSZY koncert Chopina w Paryżu: 25 lutego 1832 : nieznane dokumenty / Jean-Jacques Eigeldinger // *Ruch Muzyczny.* – 2008, nr 19, s. 34-38
20. POMNIKI po Fryderyku : jak uczcić Chopina? / Dorota Szwarzman // *Polityka.* – 2006, nr 12, s. 60-62
21. ŚWIAT Chopina / Lektor // *Tyg. Powsz.* – 2009, nr 36, s. 50
22. ŚMIERĆ Chopina : list do Ksawery Grocholskiej / Aleksander Jełowicki // *Frona.* – 2005, nr 35, s. 174-176
23. TAJEMNICZA „Panna F.” i zagadkowy „Baron” z listów Chopina / Henryk F. Nowaczyk // *Ruch Muzyczny.* – 2005, nr 8, s. 33-37
24. „THE Scotsman” o recitalu Chopina / Henryk F. Nowaczyk // *Ruch Muzyczny.* – 2008, nr 7, s. 34-38
Występy w Edynburgu w 1848 r.
25. ZABAWNE nieporozumienie w liście Chopina / Henryk F. Nowaczyk // *Ruch Muzyczny.* – 2007, nr 17, s. 36-37

II. Twórczość i jej recepcja

a. Pozycje zwarte

1. CHOPIN gra w duszy japońskiej / Lech Z. Niekrasz. – Kraków : „Impuls”, 2000. – 105 s.
Bibliogr.

2. CHOPIN i muzyka romantyczna / tekst Carlo Cavalletti; oprac. graf. Sergio. – Kraków : Polskie Wydaw. Muzyczne, 2000. – 64 s. : il. – (Muzyka w Obrazach)
3. CHOPIN : mazowieckie impresje / Barbara Owczuk. – Warszawa : Sport i Turystyka – Muza, 2007. – 102 s. : il.
Bibliogr. s. 102.
4. CHOPIN – rodzimość i inspiracje : Pomorze Środkowe w 150 rocznicę śmierci artysty : materiały z konferencji naukowej / pod red. Kazimierza Chruścińskiego i Jarosława Chacińskiego; Pomorska Akademia Pedagogiczna w Słupsku. – Słupsk : Wydaw. Uczelniane PAP, 2001. – 152 s.
Bibliogr. przy ref.
5. CHOPIN – w poszukiwaniu wspólnego języka : materiały z konferencji / [red. Artur Szklener]. – Warszawa : Narodowy Instytut Fryderyka Chopina, 2001. – 211 s. : il.
6. CHOPIN w oczach swoich uczniów / Jean-Jacques Eigeldinger. – Kraków : „Musica Iagellonica”, 2000. – 403 s. : il. – (Studia et Dissertationes Instituti Musicologiae Universitatis Varsoviensis. Seria C; t. 3)
Bibliogr.
7. CHOPIN w kulturze rosyjskiej : antologia / wybrał, przeł i oprac. Grzegorz Wiśniewski. – Warszawa : „Verum”, 2000. – 235 s. : il.
8. CHOPIN w kręgu przyjaciół. [T.] 4 / pod red. Ireny Poniatowskiej. – Warszawa : Polska Akademia Chopinowska : „Neriton”, 1998. – 140 s. : il.
Materiały z sesji połączonej z koncertem, Warszawa 5-6 XII 1997 r.
9. CHOPIN w kręgu przyjaciół. [T.] 5 / teksty zebrane i przedstawione przez Irenę Poniatowską i Danièle Pistone. – Warszawa : Polska Akademia Chopinowska : „Neriton”, 1998. – 255 s.
Materiały z międzynarodowego kolokwium „Pianiści-wirtuozi w Paryżu wokół Chopina”, Paryż 24-25 listopada 1998 r.
10. CHOPINOWSKI idiom sonatowy / Wojciech Nowik. – Warszawa : Akademia Muzyczna im. Fryderyka Chopina, 1998. – 263 s.
Bibliogr. s. 254-259.
11. DZIEŁO Chopina jako źródło inspiracji wykonawczych : księga międzynarodowej konferencji naukowej : Warszawa 24.02 – 28.02.1999 / red. Mieczysława Demska-Trębacz [i in.]; Akademia Muzyczna im. Fryderyka Chopina. – Warszawa : AM, 1999. – 587 s. : il., nuty + CD
Bibliogr.
12. DZIEWIĘTNASTOWIECZNE transkrypcje utworów Fryderyka Chopina : aspekty historyczne, teoretyczne i estetyczne / Barbara Literska. – Kraków : Musica Iagellonica, 2004. – 338 s.
Bibliogr. s. 305-311

13. FRYDERYK Chopin / Jean-Jacques Eigeldinger. – Warszawa : Narodowy Instytut Fryderyka Chopina, 2008. – 143 s. : il.
Bibliogr. s. 139-140.
14. FRYDERYK Chopin : geniusz muzyki fortepianowej / [red. Katarzyna Beliniak i in.]. – Warszawa : De Agostini Polska, 2007. – 47 s. : il. – (Wielcy Polacy; 13)
15. INTEGRACJA strukturalna w świetle przemian stylu Chopina / Andrzej Tuchowski. – Kraków : „Musica Iagellonica”, 1996. – 207 s.
Bibliogr. s. 199-203.
16. JAK grać Chopina : próba odpowiedzi / Regina Smendzianka; pod red. Wojciecha Nowika. – Warszawa : Międzynarodowa Fundacja im. Fryderyka Chopina, 2000. – 230 s. : il.
Bibliogr.
17. JAK grać Chopina – próba odpowiedzi : utwory na fortepian z orkiestrą / Regina Smendzianka; pod red. Wojciecha Nowika. – Warszawa : Międzynarodowa Fundacja im. Fryderyka Chopina, 2005. – 153 s.
Bibliogr. s. 145-147.
18. JEGO gra podobała się przede wszystkim damom... : Chopin i kobiety / Magdalena Dziadek, Lilianna M. Moll; [il. Jerzy Duda-Graczk]; Śląskie Towarzystwo Muzyczne [i in.]. – Katowice : Śląskie Towarzystwo Muzyczne, 2004. – 163 s. : il.
Bibliogr. s. 137-146.
19. KAROL Szymanowski – o Chopinie, o własnej twórczości, o pedagogice / Leon Markiewicz. – Katowice : AM, 1995. – 80 s. – (Seria III – Skrypty / Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach; nr 5)
20. KATALOG dzieł Fryderyka Chopina / Józef Michał Chomiński, Teresa Daliła Turyło. – Kraków ; Warszawa : Polskie Wydaw. Muzyczne : Towarzystwo im. Fryderyka Chopina, 1990. – 517 s. – (Documenta Chopiniana; 4)
21. KULT Chopina w Polsce / Antoni Grudziński, Albert Grudziński. – Poznań : „Ars Nova”, 1995. – 125 s. : il.
22. MUZYKA Chopina na nowo odczytana : studia i interpretacje / Mieczysław Tomaszewski. – Kraków : Akademia Muzyczna, 1996. – 175 s. : nuty
Bibliogr. s. 155-161.
23. O WYKONYWANIU dzieł Chopina / Lidia Kozubek; Akademia Muzyczna im. Fryderyka Chopina w Warszawie. – Warszawa : Wydaw. AM, 2003. – 131 s.
Bibliogr.
24. POLSKA kultura muzyczna a Europa : z badań nad recepcją muzyki. – Warszawa : Instytut Muzykologii UW [Uniwersytetu Warszawskiego], 1995. – 66 s. – (Prace Zakładu Powszechnej Historii Muzyki; z. 5)

25. STYL brillant a muzyka Chopina / Danuta Jasińska. – Poznań : Wydaw. Naukowe UAM, 1995. – 163 s. : nuty. – (Muzykologia / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; nr 3)
26. WARIACJE i technika wariacyjna w twórczości Chopina / Zofia Chechlińska. – Kraków : „Musica Iagellonica”, 1995. – 197 s. : nuty. – (Acta Musicologica Universitatis Cracoviensis; 1)
Bibliogr. s. 184-190.
27. WOKÓŁ Chopina i Polski : siedem szkiców / Krzysztof Bilica. – Wołomin : Wydawnictwo Polskie, 2005. – 174 s. : il.
Nota bibliogr. s. 168.

b. Artykuły

1. ALEXANDRE Tharaud opowiada o Ravelu i Chopinie / rozm. przepr. Dorota Staszkievicz // *M u z y k a* 21. – 2006, nr 11, s. 21-22
2. CHOPIN do szuflady / Dorota Szwarzman // *P o l i t y k a*. – 2009, nr 32, s. 46, 48
3. CHOPIN 2010 / Bronisław Tumiłowicz // *P r z e g l ą d*. – 2009, nr 34, s. 32-33
4. CHOPIN i Sand : wokół postaci Don Juana / Pierre Brunel // *P r z . H u m a n i s t y c z n y*. – 2005, nr 3, s. 73-82
5. CHOPIN – lata czterdzieste : Międzynarodowa Konferencja NIFC / Halina Goldberg // *R u c h M u z y c z .* – 2008, nr 4, s. 17-19
6. CHOPIN – świata obywatel / Bronisław Tumiłowicz // *P r z e g l ą d*. – 2005, nr 38, s. 40-41
7. CHOPIN poeta i niezrozumiany innowator / Peter Feuchtwanger // *R u c h M u z y c z .* – 2007, nr 4, s. 29-30
8. CHOPIN w Bangkoku / (pm) // *R u c h M u z y c z .* – 2006, nr 1, s. 18-19
9. CHOPIN w lesie / Dorota Szwarzman // *P o l i t y k a*. – 2008, nr 10, s. 68-69
10. CHOPIN w operze / Will Crutchfield // *R u c h M u z y c z .* – 2007, nr 18/19, s. 50-54
11. CHOPIN z „Gazetą”: 20 tomów przewodnika po geniuszu / Jacek Hawryluk // *G a z . W y b o r .* – 2009, nr 244, s. 14-15
12. CHOPIN zabrzmiał w Betlejem / Roman Pawłowski // *G a z . W y b o r .* – 2008, nr 93, s. 14
Koncert muzyki Fryderyka Chopina elementem programu Sezon Polski w Izraelu.

13. CHOPINOWSKIE mazurki – czyli folklor a pojęcie muzyki narodowej / Magdalena Broniecka // *Literatura Ludowa*. – 2004, nr 6, s. 23-31
14. DUDA Chopinowi / Magdalena Dziadek // *Śląsk*. – 2004, nr 9, s. 71
15. DWAJ księżęta fortepianu : o Chopinie i Rachmaninowie opowiada pianistka Hélène Grimaud / rozm. przepr. Michael Chuch // *Muzyka* 21. – 2005, nr 3, s. 17-18
16. DZIEWIĘTNASTOWIECZNE transkrypcje utworów Fryderyka Chopina : aspekty historyczne, teoretyczne i estetyczne / Barbara Literska. – Auto-referat // *Muzyka*. – 2004, nr 2, s. 143-145.
17. DŹWIĘKI z epoki / Dorota Szwarzman // *Polityka*. – 2008, nr 39, s. 76-78
18. FENOMEN i paradoks muzyki Chopina / Mieczysław Tomaszewski // *Ethos*. – 2006, nr 1/2, s. 317-330
19. FORTEPIAN Chopina / Marek Szlezer // *Alma Mater*. – 2008, nr 107, s. 67-69
20. FORTEPIAN Chopina : tak brzmiał wiek XIX / Ben Macintyre // *Forum*. – 2007, nr 14, s. 54-55
21. FORTEPIANY Chopina / Bronisław Tumiłowicz // *Przegląd*. – 2007, nr 31, s. 48-49
22. FORTEPIANY Chopina / Tomasz Cyz // *Tygodnik Powszechny*. – 2005, nr 2, s. 14
23. GADAJĄCY pomnik Chopina / Temida Stankiewicz-Podhorecka // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2009, nr 264, s. 14
24. GRACZ Chopinoholik / Jacek Szerszenowicz // *Tygiel Kultury*. – 2006, nr 1/3, s. 135-139
25. KOPANIE Chopina / Jan Zawisza // *Wprost*. – 2009, nr 38, s. 94-95
26. MŁODZI wirtuozi opowiadają o Chopinie / Bartosz Bator // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2009, nr 139, dod. Warszawa, s. V
Uczestnicy festiwalu „Chopin i jego Europa” o muzyce Chopina.
27. O LUTOSŁAWSKIM i Chopinie w Australii i Kalifornii / Maja Trochimczyk // *Ruch Muzyczny*. – 2004, nr 17, s. 11-14
Symposium Międzynarodowego Towarzystwa Muzykologicznego w Melbourne.
28. O MOZARCIE i Chopinie / Maurizio Pollini; rozm. przepr. Herbert Glosner, Carsten Dürer // *Muzyka* 21. – 2007, nr 5, s. 28-30
29. ODCZUĆ jego muzykę / Lidia Kozubek; rozm. przepr. Elżbieta Skrzypek // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2006, nr 51, s. 11
196. rocznica urodzin Fryderyka Chopina.

30. PO CO jeździć do Poturzyna? / Tadeusz Stefańczyk // *Ruch Muzyczny*. – 2008, nr 6, s. 8-13
31. SZANGHAJ zagrał dla Fryderyka Chopina : pod pomnikiem polskiego artysty w parku Sun Yat Sena odbył się koncert na 70 pianin // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2007, nr 54, s. A9
32. TANIEC z Chopinem / Anna S. Dębowska. – (Rozmowa na piątek) // *Gaz. Wybor.* – Stołeczna. – 2009, nr 7, s. 8
33. TWORZENIE legendy czy zapis faktów? : Chopin jako wykonawca w biografii autorstwa Liszta, Szulca i Noecka. Cz. 1-2 // Zbigniew Skowron // *Ruch Muzyczny*. – 2005, nr 21, s. 8-10; nr 22, s. 35-37
Referat z IV Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Praktyka, teoria, historia wykonania muzyki Chopina”, Warszawa.
34. W POSZUKIWANIU genezy Etiudy a-moll op. 25 nr 11 Fryderyka Chopina / Henryk F. Nowaczyk // *Ruch Muzyczny*. – 2004, nr 26, s. 30-35
35. WIELKIE szkoły pianistyczne : Chopin. Cz. 12 / Piotr Lachert. – (Złote klawisze; cz. 104) // *Ruch Muzyczny*. – 2006, nr 10, s. 32-33
36. „WYKONANIA muzyki Chopina – historia, teoria, praktyka” : IV Międzynarodowa Konferencja Naukowa, Warszawa 2-4 grudnia 2004 / Kacper Miklaszewski // *Ruch Muzyczny*. – 2005, nr 1, s. 16-17

III. Chopin w literaturze, literatura o Chopinie

1. CHOPIN „przywieziony do potęgi czternastoletniej pensjonarki” / Henryk F. Nowaczyk // *Ruch Muzyczny*. – 2007, nr 9, s. 35-37
2. CIEN JASKÓŁKI : esej o myślach Chopina / Ryszard Przybylski. – Wyd. 2. – Kraków : Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, 2009. – 354 s.
3. FRYDERYK Chopin : życie jak muzyka / Krystyna Borucińska (Borutka); [grafika Jan Kilkowski]. – Grudziądz : Wydawnictwo „Super”, 2005. – 112 s. : il.
Bibliogr. s. 112.
4. MAŁY diabeł z Batignolles / Maciej Patkowski. – Wyd. 2 popr. – Warszawa : „Piaś”, 1999. – 143 s. : il.
5. NOTATKI o Chopinie / André Gide. – Kraków : Oficyna Artystyczna Astraia, 2007. – 123 s. + CD
6. O MUZYCE / Cyprian Norwid; oprac. Władysław Stróżewski. – Kraków : Wydaw. Literackie, 1997. – 288 s. : il.
Bibliogr. s. 105-108.

7. INSPIRACJE Chopinowskie : literacka twórczość dzieci i młodzieży / [red. Ewa Janiszewska, Jolanta Dyrda]. – Lublin : „System-Graf”, 2000. – 29 s.
8. O SZOPENIE / Cyprian Norwid. – Łódź : „Lodart”, 1999. – 75 s.
9. OSTATNI nokturn / Maria Łotocka. – Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 2000. – 141 s. : il.
10. POEZJA polska w darze Chopinowi / Irena Chyła-Szypułowa. – Warszawa : „Pani Twardowska”, 2003. – 119 s.
Bibliogr.
11. PRELUDIA / Peer Hultberg. – Poznań : Wydaw. Poznańskie, 2002. – 201 s. – (Continental)
12. ROMANTYCZNE przechadzki pograniczem / Maria Cieśla-Korytowska. – Kraków : „Universitas”, 2004. – 366 s. : il.
13. SERCEM Polak : portrety z życia Chopina : (sztuka w trzech aktach) / Apeks [pseud.]. – Warszawa : [„Temp”], 2000. – 39 s.
14. TYDZIEŃ w Antoninie : opowieść o Chopinie / Gustaw Bojanowski. – [Wyd. 3]. – Ostrów Wielkopolski : Muzeum Miasta, 1997. – 230 s. : il. – (Biblioteka Ostrowska 16)

IV. Śladami Chopina po Polsce

1. CHOPIN na Mazowszu : przewodnik po miejscach historycznych i współczesnych / Marita Albán Juárez, Ewa Sławińska. – Warszawa : Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, 2004. – 98 s. : il., mapy
Bibliogr. s. 93
2. CHOPIN na traktach Wielkopolski Południowej / Henryk F. Nowaczyk. – Kalisz : Centrum Kultury i Sztuki; Ostrów Wielkopolski : przy współpr. Stowarzyszenia Wielkopolskie Centrum Chopinowskie Antonin, 2006. – 175 s. : il. – (Chopin. Antonin t. 1)
Nota bibliogr. s. 159-160.
3. CHOPIN w Sannikach : konteksty historyczno-kulturowe / Ewa Sławińska-Dahlig. – Sanniki : Pałac, 2007. – 143 s. : il.
Bibliogr. s. 99-102.
4. CHOPIN w Szafarni i okolicach : vademecum turystyczne / pod red. Kazimierza Chruścińskiego. – Golub-Dobrzyń : Golubsko-Dobrzyńskie Towarzystwo Kultury im. Fryderyka Chopina; Toruń : „Turpress”, 1995. – 69 s. : il.
Bibliogr. s. 68.
5. CHOPIN : Żelazowa Wola, dom urodzin / fot. Paweł Jaroszewski. – Warszawa : Wydawnictwo Nobilis Krzysztof Sobieraj, 2007. – 39 s. : il. kolor.

6. FRYDERYK Chopin : Żelazowa Wola dom urodzin / fot. Paweł Jaroszewski; tekst Krzysztof Burek; [współpr. Hanna Wróblewska-Straus]. – Warszawa : Andrzej Frukacz „Ex Libris” – Galeria Polskiej Książki, 1999. – [48] s. : il.
7. POLSKA Chopina / Piotr Cieśla. – Warszawa : Sport i Turystyka – Muza, 2009. – 237 s. : il.
8. POLSKA Chopina : przewodnik po miejscach związanych z pobylem kompozytora / Marita Albán Juárez, Ewa Sławińska-Dahlig. – Warszawa : Narodowy Instytut Fryderyka Chopina, 2007. – 227 s. : il.
Bibliogr. s. 214-216.
9. SANNIKI i Chopin – panorama historyczna / Ewa Sławińska-Dahlig // Rocznik Gostyniński. – 2007, t. 1, s. 163-182
10. SZLAKIEM Chopina po Polsce / tekst Pamela i Iwo Załuscy; zdjęcia Hanna i Juliusz Komarnicy. – Warszawa : „JaR”, 2000. – 143. : il., mapa
Bibliogr. s. 141.
11. ŚLADAMI Fryderyka Chopina : Polska – Europa / Joanna Kopeć, Janusz Skowroński. – Warszawa : Agencja Wydawniczo-Reklamowa „Besso”, 2000. – 122 s. : il., mapa
12. TAM, gdzie był Chopin / Wanda Chotomska. – Warszawa : Wydaw. PTTK [Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego] „Kraj”, 1990. – 65 s. : il.

III. MATERIAŁY METODYCZNE

Małgorzata Janiak
Dział Instrukcyjno-Metodyczny

WIRTUALNY SPACER PO POZNANIU
scenariusz zajęć z wykorzystaniem Internetu i aktywnych metod pracy

Cele: zapoznanie się z kulturą, zabytkami i historią Poznania.

Metody: zajęcia praktyczne (poszukiwanie informacji na określonych stronach internetowych), techniki aktywizujące, techniki plastyczne, drama, pedagogika zabawy, praca w grupach.

Środki dydaktyczne: proponowane strony internetowe: www.poznanczyk.com, www.poznan.pl, www.folklor.pl, www.malta-festival.pl, www.podkoziolkami.pl, www.zamek.poznan.pl; kolorowy bristol, arkusze szarego papieru z wyciętymi otworami na twarz, pisaki, gazeta, pytania na paskach papieru przygotowane do zadania 1, rekwizyty przygotowane do zadania 4, kartki papieru, koszyk, chusta animacyjna, szanty na CD, muzyka do nauki tańca *Wiwat Marsz* na CD.

Uwagi: Poniższy scenariusz zajęć jest propozycją, jego schemat można wypełnić treściami dotyczącymi wybranego miasta czy regionu.

Przebieg zajęć:

1. Na początku zajęć prowadzący dzieli uczestników na grupy, na przykład za pomocą losowania przez nich kolorowych karteczek.
2. Uczestnicy wycinają z kolorowego papieru wizytówki, przedstawiające symbolicznie to, co ich charakteryzuje (zainteresowania, hobby, wybrana cecha charakteru), wpisują na wizytówki swoje imiona. Wszyscy stają w kółku, wypowiadają głośno swoje imię i prezentują swoje wizytówki, pozostali uczestnicy zgadują, co oznacza kształt danej wizytówki.

Zadanie 1

Uczestnicy przeglądają stronę internetową www.poznan.pl, w zakładce „Turystyka” znajdują „Przewodniki multimedialne” i następnie: „Stary Rynek” – „Zabytki wokół Ratusza”. Wszyscy czytają informacje dotyczące czterech rzeźb,

które znajdują się na Starym Rynku. Każdej grupie zostaje przydzielona jedna rzeźba, którą należy przedstawić bez słów (np. „żywy pomnik”). Pozostali uczestnicy zabawy odgadują, jaka rzeźba jest aktualnie przedstawiana. Pokazujący zadają pytania dotyczące tych rzeźb (wcześniej przygotowane i rozdane odpowiedniej grupie przez prowadzącego), rzucając do wybranej osoby z „widowni” piłeczkę.

PYTANIA:

1. Fontanna Proserpiny: Jaką scenę przedstawia ta fontanna? Jakie figury ozdabiały najstarszą studnię na Rynku? Jakie figury ozdabiały cztery narożnikowe studnie na Rynku?
2. Rzeźba Św. Nepomucena: Jaką postać przedstawia ta rzeźba? Dlaczego postawiono w Poznaniu rzeźbę tego właśnie świętego?
3. Pręgierz: Jaką postać przedstawia ta rzeźba? Co trzyma w ręku postać na cokole? Do czego służył pręgierz?
4. Bamberka: Kogo upamiętnia figura ozdabiająca studnię? Kim byli Bambrzy? Dlaczego przybyli do Poznania?

Zabawa z chustą animacyjną

Uczestnicy falują chustą w rytm muzyki (np. szanty). Chusta wyobraża morze, a piłeczka, która się na niej znajduje – statek. Zadaniem grupy jest takie manipulowanie chustą, aby piłka z niej nie spadła.

Zadanie 2

Grupy poznają wielkopolskie stroje ludowe. Na wylosowanej przez każdą grupę kartce znajduje się nazwa jednego lub dwóch strojów. Należy je obejrzeć, przeczytać informacje o nich, a następnie tak je przedstawić, by pozostałe grupy, patrząc na zdjęcia strojów umieszczone na mapie, mogły odgadnąć, o jakim stroju była mowa. Uczestnicy pod adresem www.folklor.pl szukają zakładki „Kostiumy”, w której znajdują się zdjęcia i opisy kolejnych strojów. Stroje przedstawiamy, wycinając ich charakterystyczne elementy z szarego papieru albo wykonując ich proste rysunki na szarym dużym papierze z przygotowanym wcześniej otworem na twarz prezentującego strój. Po wykonaniu zadania następuje wspólna nauka prostego wielkopolskiego tańca *Wiwat Marsz* (opis tańca i muzyka w: Lucyna i Mirosław Bzowscy, *Folkowa zabawa. Integracyjne formy polskich tańców ludowych*, cz. 2, Wyd. Klanza, Lublin 2005, s. 65-67 + CD).

Zadanie 3

Grupy poruszając się po zasobach Internetu, mają odpowiedzieć na pytanie *Jakie znaczenie w odniesieniu do Poznania ma słowo „Malta”?* Prowadzący

prosi uczestników o wpisanie w wyszukiwarkę Google adresów: www.malta-festival.pl oraz www.poznan.pl i w tym przypadku o przejście do kolejnych zakładki – „Turystyka” – „Zwiedz z nami Poznań” – „Trasy wycieczkowe po Poznaniu” – „Trasa 10”. Praca w grupach; każda grupa wybiera z przydzielonej jej źródła najciekawsze jej zdaniem informacje, potem następuje krótka prezentacja, która będzie odpowiedzią na zadane wcześniej pytanie. Prezentacja przyjmie formę zabawy z wykorzystaniem gazety (na podstawie zabawy „czarodziejska gazeta” Klausa W. Vopela). Gazeta ma stać się tym, co wymyśli sobie uczestnik zabawy; najważniejsze, żeby została wykorzystana tak, by symbolicznie przedstawiała rozwiązanie zagadki.

Zadanie 4

Poznań ma wiele symboli, dwa z nich to: Koziołki oraz postać św. Marcina i łączące się z nim rogale marcińskie. Zadaniem grup jest poznanie tych symboli i odpowiedzenie na pytanie, jaka jest ich geneza. Każda grupa otrzymuje jeden symbol. Grupy odpowiednio korzystają ze stron www.podkoziolkami.pl i tutaj otwierają kolejno zakładki „Wszystko o Gospodzie” – „Legenda o koziołkach” oraz www.zamek.poznan.pl tutaj wybierają zakładki „Imieniny ulicy” i „Tradycje świętomarcińskie”. Prezentacja ma przyjąć formę opowieści bez słów (pantomima) z użyciem rekwizytów wcześniej przygotowanych przez prowadzącego (legenda o koziołkach: koziołki, wieża ratuszowa, zegar, atrybuty rzeźnika; św. Marcin: atrybuty żołnierza, sylwetka mnicha, koń, owca, krowa, kielich wina, podkowa, rogal świętomarciński).

Zadanie 5

Celem tego zadania jest poznanie kilku słów z poznańskiej gwary za pomocą zabawy w głuchy telefon. Uczestnicy siedząc w kółku, powtarzają szepem następujące wyrazy: bejmy (pieniądze), bimba (tramwaj), bryle (okulary), cug (przeciąg), dylać (tańczyć), famuła (rodzina), pyry (ziemniaki), japa (dziura/twarz), kejter (pies), tytko (papierowa torba). Każdy wyraz po „przejściu” przez głuchy telefon zostaje powtórzony w poprawnym brzmieniu przez prowadzącego.

Zabawa z chustą animacyjną

Dzielimy uczestników na cztery grupy według pór roku. Podporządkowujemy kolor danej porze roku. Na komendę prowadzącego np.: „Wiosna!” przedstawiciele wiosny zamieniają się miejscami itd. Ostatnia komenda „Pory roku!” wywołuje zamianę miejsc wszystkich uczestników, którzy muszą przemieścić się w taki sposób, aby chusta nie opadła na podłogę.

Podsumowanie zajęć

Na arkuszu szarego papieru zapisujemy około dziesięciu słów określających zakończone przed chwilą zajęcia (np.: ciekawe, zabawne, zaskakujące, nieprzydatne itd.). Prowadzący prosi, by uczestnicy ocenili warsztaty, stawiając przy wybranych przez siebie określeniach znak „x”.

Bibliografia:

1. Folkowa zabawa : integracyjne formy polskich tańców ludowych. Cz. 2 / Lucyna i Mirosław Bzowscy. – Lublin : Klanza, 2005. – 76 s. + CD.
2. Warsztaty – skuteczna forma nauki : 80 porad dla moderatorów / Klaus W. Vopel – Kielce : Jedność, 2004. – 362 s.
3. Zabawy, które łączą : otwartość i zaufanie w początkowej fazie istnienia grupy / Klaus W. Vopel. T. 1-2. – Kielce : Jedność, 2001 – 2 t. (160; 157 s.)
4. Zabawy z chustą / red. Anna Wasilak. – Lublin : Klanza, 2002. – 31 s.

Strony internetowe:

1. Centrum Kultury Zamek [on line] [dostęp 04.12.2009]. Dostępny na: <http://www.zamek.poznan.pl/>
2. Gospoda Pod Koziolkami [on line] [dostęp 04.12.2009]. Dostępny na: <http://www.podkoziolkami.pl/>
3. MALTA Międzynarodowy Festiwal Teatralny [on line] [dostęp 04.12.2009]. Dostępny na: <http://www.malta-festival.pl/>
4. Miejski Informator Multimedialny [on line] [dostęp 04.12.2009]. Dostępny na: <http://www.poznan.pl/>
5. Poznańczyk. Z pasją o Poznaniu [on line] [dostęp 04.12.2004]. Dostępny na: <http://www.poznanczyk.com/>
6. Zespół Folklorystyczny Wielkopolskie [on line] [dostęp 04.12.2009]. Dostępny na: <http://www.folklor.pl/>

IV. MATERIAŁY REGIONALNE

A. PRZEGLĄD NOWOŚCI REGIONALNYCH

ANDERS Paweł

Przewodnik po powiecie nowotomyskim / fot. P. Anders [i in.]. – Wyd. 2 przejrzane i zaktualizowane. – Nowy Tomyśl: Starostwo Powiatowe w Nowym Tomyślu, 2009. – 114 s., [16] s. tabl. : fot., pl.

Wznowienie przewodnika turystycznego wydanego w 2001 roku.

BONUM faustum fortunatumque : dziesięć lat Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie / red. Anna Mamulska. – Leszno: PWSZ im. J.A. Komeńskiego, 2009. – 273 s. : fot., il.

Publikacja jubileuszowa.

BÖHM Tadeusz

Od skautingu do Harcerskiego Pogotowia Wojennego w Wielkopolsce (1912-1945) : wojskowość w działalności harcerstwa wielkopolskiego. – Poznań: „Media-Expo” Wawrzyniec Wierzejewski, 2009. – 166 s., [21] s. tabl. : fot., portr.

Syntetyczne ujęcie ruchu skautowego i harcerskiego w Wielkopolsce jako organizacji paramilitarnej. Ponadto wybór fotografii oraz rozkazów, instrukcji i zarządzeń.

BRÓDKA Sylwia, MARKUSZEWSKA Iwona

45 lat geografii fizycznej na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. – Poznań: Bogucki Wydaw. Naukowe, 2008. – 141 s.

Zawiera m.in. sylwetki profesorów: Tadeusza Bartkowskiego i Danieli Soltowej oraz listę pracowników naukowych.

CENTRUM Kształcenia Ustawicznego w Pile : 60 lat kształcenia dorosłych 1949-2009 / oprac. i red. Zuzanna Przeworska. – Piła: Wydaw. Media Zet Zuzanna Przeworska, 2009. – 159 s. : fot., il., portr.

Historia instytucji zasłużonej dla oświaty dorosłych w Pile. Zawiera m.in. wspomnienia i wykazy nauczycieli i absolwentów.

CHUDAK Mariusz

Lokalizacja przedsiębiorstw a miejscowe planowanie przestrzenne : studium przypadku miasta Leszna. – Leszno: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie, 2009. – 157 s. : fot., pl.

Publikacja na temat znaczenia planów urbanistycznych w kształtowaniu życia gospodarczego miasta.

CHWALISZEWSKI Roman, KICMAN Wojciech, FIJAŁKOWSKI Marek

Powrót orła : Powstanie Wielkopolskie na ziemi pilskiej : przebieg, bohaterowie, upamiętnienia / red. Edmund Wolski. – Piła: Wydaw. Media, 2008. – 63 s. : fot., mapa

Publikacja wydana z okazji 90. rocznicy Powstania Wielkopolskiego. Zawiera m.in. wykaz uczestników z terenu obecnego powiatu pilskiego oraz wybrane biogramy powstańców.

CICHOCKI Piotr, JABKOWSKI Piotr, KACZMAREK Mariusz

Inteligentne systemy sterowania ruchem – perspektywa ekspercka a perspektywa potoczna : studium zachowań poznańskich kierowców / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. – Poznań: Wydaw. Naukowe UAM, 2009. – 131 s. : pl., tab., wyk. – (Studia nad Jakością Życia)

Ocena ruchu samochodowego w Poznaniu oraz jego funkcjonowania z punktu widzenia świadomości społecznej kierowców. Wyniki badań.

DABERTOWA Eugenia R.

Doktor Piotr : pasje życia Piotra Janaszka. – Poznań: Fundacja im. Doktora Piotra Janaszka „Podaj Dalej”, 2009. – 171 s. : fot., il., portr.

Biografia lekarza ortopedy, propagatora integracji osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem, twórcy Fundacji „Mielnica” w Koninie.

DOLINA rzeki Warty : okolice Koła : [informator] / tekst Szymon Czerwiński [i in.]; Kolskie Towarzystwo Przyrodnicze, Gmina Miejska w Kole. – Koło, 2009. – 24 s. : fot.

Flora i fauna oraz szlaki rowerowe w okolicach Koła.

[DZIEWIĘDZIESIĄTA] 90. rocznica odzyskania niepodległości i wybuchu Powstania Wielkopolskiego 1918-1919 : kalendarium / Gabinet Starosty Starostwa Powiatowego w Pile. – Piła, 2009. – 27 s. : il.

Kalendarium wybranych inicjatyw, wydarzeń i działań organizacyjnych w latach 2008/2009 i skład Komitetu Honorowego Obchodów.

[DZIEWIĘDZIESIĘCIOLECIE] 90-lecie „Marcinka” 1919-2009 / oprac. red. Barbara Gronek, Tomasz Gronek; Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. – Poznań: Wydaw. Nakom, 2009. – 241 s. : fot., il., portr.

Historia, wykazy dyrektorów i nauczycieli oraz wykazy i wspomnienia absolwentów szkoły.

FENRYCH Zofia, KUŚWIK Bartosz

Śladami Poznańskiego Czerwca 1956 / red. Waldemar Handke, Bartosz Kuświk, Zofia Fenrych. – Poznań: [Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Poznaniu], 2008. – 55 s. : fot., mapa

Rajd i scenariusz gry miejskiej „Tropem Poznańskiego Czerwca 1956 roku”. Materiały edukacyjne dla nauczycieli i wychowawców.

GMINA Ceków-Kolonia : [informator] / Urząd Gminy w Cekowie-Kolonii. – Kalisz: Agencja Reklamowa Atu-Nova, [b.r.]. – [24] s. : fot.

Tekst także w jęz. niemieckim

GMINA Kaczory : [informator] / Urząd Gminy Kaczory. – Piła: Oficyna Reklamowo-Edytorska „Draco-Art” w Pile, 2008. – 40 s. : fot.

GMINA Kleszczewo : [informator] / Urząd Gminy Kleszczewo. – [B.m., 2009]. – [24] s. : fot.

Tekst także w jęz. angielskim

HANDKE Waldemar, KOŚCIAŃSKI Rafał

Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Kościanie 1945-1954 / red. Waldemar Handke, Bartosz Kuświk; Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN w Poznaniu. – Poznań, 2008. – 32 s. : fot. – (Śladami Zbrodni...)”

Historia urzędu w latach 1945-1954. Publikacja przygotowana w ramach ogólnopolskiego projektu naukowo-edukacyjnego „Śladami zbrodni...”

INFORMATOR handlowo-usługowy 2009 : ziemia jarocińska : Jarocin, Jaraczewo, Kotlin, Nowe Miasto, Żerków / red. Piotr Piotrowicz. – Jarocin: Południowa Oficyna Wydaw. Sp. z o.o., 2009. – 93 s.

Ogólny informator teleadresowy.

JAN Amos Komeński i bracia czescy w 380. rocznicę przybycia do Leszna (1628-2008) : materiały wydane z okazji 380. rocznicy przybycia braci czeskich do Leszna i 10-lecia powstania Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej

w Lesznie / pod red. Alojzego Koniora; Prezydent Miasta Leszna, Leszczyńskie Towarzystwo Kulturalne w Lesznie, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie. – Leszno: LTK, 2009. – 159 s. : il.

JERZAK Ewa

Sekrety starych drzew : spacer po Ogrodzie Botanicznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu / oprac. graf. Reginaldo Cammarano, Elżbieta Rygielska; red. Ewa Dobosz. – Poznań: Wydaw. Naukowe UAM, 2009. – 94 s. : fot., pl.

Historia, opis i kolorowe fotografie ciekawych okazów drzew z kolekcji Ogrodu Botanicznego.

KAPYSZEWSKA Ewa

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie 1998-2008 : [album] / fot. Witold Nowak [i in.]. – Konin: Wydaw. PWSZ w Koninie, 2008. – 128 s. : fot., portr., wyk.

M.in. biogramy członków władz uczelni w pierwszym dziesięcioleciu.

KICMAN Wojciech

Pułkownik Kazimierz Zygmunt Rybicki powstaniec wielkopolski. – Piła: Rejonowa Organizacja Ligi Obrony Kraju im. płk. Kazimierza Zygmunta Rybickiego w Pile, 2009. – 30 s. : fot., il., portr.

Oficer Wojska Polskiego, uczestnik wojny polsko-radzieckiej 1920 roku i II wojny światowej z Piły (1897-1985). Zarys biografii.

KIJAS Artur

Martyrologia ludności polskiej zachodnich gmin powiatu poznańskiego w II wojnie światowej. – Dopiewo, 2009. – 48 s. : fot.

Publikacja okolicznościowa wydana z okazji obchodów 70. rocznicy II wojny światowej w gminach Buk, Dopiewo, Duszniki, Komorniki i Tarnowo Podgórne.

KŁODAWA : Centralny Łuk Turystyczny : [informator] / Urząd Miasta i Gminy w Kłodawie. – [B.m.]: Artom, 2009. – 12 s. : fot.

Tekst także w jęz. angielskim

KOŚCIAŃSKI Zdzisław

O tych Wielkopolanach nie wolno było pamiętać... – Opalenica: [Opalograf], 2008. – 44 s. : fot., portr.

Publikacja poświęcona ofiarom zbrodni katyńskiej z powiatów grodziskiego, nowotomyskiego i wolsztyńskiego. Zawiera m.in. listę osób, biogramy i wspomnienia.

KRĘGIELSKI Władysław

Zarys dziejów Koła Pszczelarzy w Krotoszynie 1899-2009. – Krotoszyn: Komitet Organizacyjny Obchodów 110-lecia Koła Pszczelarzy w Krotoszynie, 2009. – 104 s. : fot., il., portr.

Historia, sylwetki i wykazy członków koła.

KRÓL Marian

W drodze przez życie / oprac. red. Józef Mozio, Agnieszka Skorka, Halina Świtalska. – Poznań: P.W. „Interfund” Sp. z o.o., 2009. – 418 s. : fot., portr.

Wspomnienia działacza społecznego i politycznego, wojewody poznańskiego w latach 1981-1986.

KSIĄŻKI o Wielkopolsce wydane w 2008 roku : (wybór) / Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu. – Poznań: WBPiCAK, 2009. – 89 s.

Bibliografia.

LECH Poznań : kronika 2007/2008 / tekst Andrzej Dawidowski [i in.]; fot. Maciej Opala [i in.]. – Poznań: Bogucki Wydaw. Naukowe, 2008. – 150 s. : fot. Wielkopolski Klub Piłkarski „Lech” Poznań w sezonie 2007-2008.

LUBOŃ na dawnych pocztówkach : [album] / oprac. Przemysław Maćkowiak. – Luboń: Towarzystwo Miłośników Miasta Lubonia (Sekcja Historyczna), 2009. – [14] s. : fot.

Widoki Lubonia i Żabikowa na pocztówkach z lat 1903-1914 z kolekcji Przemysława Maćkowiaka.

ŁUCZAK Agnieszka, PIETROWICZ Aleksandra

Polityczne oczyszczanie gruntu : zagłada polskich elit w Wielkopolsce (1939-1941) = Politische Flurbereinigung : die Vernichtung der polnischen Eliten in Grosspolen (1939-1941). – Poznań: Instytut Pamięci Narodowej. Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu Oddział w Poznaniu, 2009. – 177 s. : fot., il.

Tekst także w jęz. niemieckim

Album. Dot. ofiar egzekucji publicznych wysiedleń, więźniów Fortu VII i obozów koncentracyjnych.

...NIE cały odszedłem : wspomnienia o księdzu Janie Twardym / oprac. Marzena Dutkiewicz, Tomasz Łodygowski. – Kraków: Wydaw. „Proksenia” Marzena Dutkiewicz, 2009. – 134 s. : fot., portr.

Ksiądz wielkopolski we wspomnieniach rodziny, duchownych i parafian.

NOWY Tomyśl : miasto i gmina : [informator] / Wydział Rozwoju i Promocji Urzędu Miejskiego w Nowym Tomyślu. – Bydgoszcz: Agencja Promocyjno-Wydaw. „Unigraf”, 2009. – 23 s. : fot., pl.

OPALENICA. – [Opalenica: Urząd Miejski w Opalenicy, b.r.] – Teka, (10) k. : fot.

Wybór pocztówek z widokami Opalenicy

ORGANIZACJA „Solidarność Walcząca” w Wielkopolsce w latach 1983-1990 / pod red. Krzysztofa Brzechczyna i Przemysława Zwiernika; IPN. Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej. – Poznań: Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu Oddział w Poznaniu, 2009. – 203 s., [1] k. tabl. : portr. – (Studia i Materiały Poznańskiego IPN; t. 7)

M.in. historia prasy wydawanej przez organizację oraz wspomnienia i wywiady z działaczami.

PIESZO, konno, kajakiem, na rowerze : powiat czarnkowsko-trzcianecki – informator turystyczny / Czarnkowsko-Trzcianecka Lokalna Grupa Działania, „Bukówka – Stowarzyszenie Rozwoju Turystyki”. – [Trzcianka, b.r.]. – [8] s. : fot. Dot. m.in. hoteli i gospodarstw agroturystycznych.

POLSKA dla aktywnych z gorącym kubkiem Knorr / red. Marzena Filipczak : jeździectwo / Tomasz Banasiak; windsurfing / Rafał Czepułkowski. – Bielsko-Biała: Wydaw. Pascal, 2009. – 50 + 44 s.: fot.

Przewodnik turystyczny. Pozycje współwydane. Dot. m.in. Wielkopolski.

POLSKA niezwykła : województwa wielkopolskie i lubuskie : przewodnik / Ewa Łodzińska [i in.]; red. Katarzyna Sańko – Warszawa: „Demart” SA, 2009. – 293 s. : fot., mapy

Przewodnik turystyczny.

POMARAŃCZA czyli liryczne impresje : kolescy twórcy Stanisławie Fleszarowej-Muskat / red. Halina Grabowska. – Koło: Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Kole, Urząd Miejski w Kole, 2009. – 55 s. : fot., portr.

Wiersze, wspomnienia, artykuły prasowe oraz refleksje nad twórczością pisarki związanej z Kołem.

POWIAT śremski : twoja przystań : [album] / Wydział Promocji Starostwa Powiatowego w Śremie; fot. Kamil Stańczyk [i in.]; tłum. Grzegorz Bednarczyk, Jacek Stopikowski. – Kwidzyn: Vega Studio Adv. Tomasz Müller, 2009. – 40 s. : fot.

Wybór kolorowych fotografii z komentarzem. Tekst także w jęz. angielskim i niemieckim.

POZNAŃ we wczesnym średniowieczu. T. 6 / pod red. Hanny Kócki-Krenz; Instytut Prahistorii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. – Poznań: Wydaw. Poznańskie sp. z o.o., 2008. – 286 s. : fot., il., tab., wykr.

Wyniki badań archeologicznych Instytutu Prahistorii Uniwersytetu im. A. Mickiewicza na Ostrowie Tumskim w Poznaniu.

POZNAŃSKIE muzea : [informator] / Urząd Miasta Poznania. Biuro Kształtowania Relacji Społecznych. – Poznań: Wydaw. Miejskie, 2009. – 51 s. : fot.

PRZEWODNIK po kolegiacie leszczyńskiej / tekst Małgorzata Gniazdowska. – Leszno: Drukarnia HAF, 2009. – 32 s. : il.

Architektura i wystrój wnętrza kościoła pw. św. Mikołaja.

ROCZNIK Statystyczny Województwa Wielkopolskiego / red. Grażyna Soja. – 2008. – Poznań: Urząd Statystyczny w Poznaniu, 2008. – 369 s. : tab.

Informacje statystyczne za rok 2007. Tekst także w jęz. angielskim.

ROWEREM po Poznaniu : [informator] / tekst Jacek Y. Łuczak; red. Dorota Wesołowska, Tomasz Libich. – Poznań: Zarząd Dróg Miejskich w Poznaniu, 2009. – 34 s. : fot., il., pl.

Drogi i turystyczne trasy rowerowe po Poznaniu.

SEJMIK Krajoznawczo-Historyczny 24.01.2009 : „90 rocznica wybuchu Powstania Wielkopolskiego 1918/1919” / Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze. Oddział im. Cyryła Ratajskiego w Luboniu. Komisja Krajoznawcza; zespół red. Eugeniusz Kowalski [i in.]; fot. Małgorzata Czekąta, Zbigniew Jankowski. – Luboń, 2009. – [40] s. : fot.

Podsumowanie działalności Oddziału PTTK w Luboniu w ramach obchodów 90. rocznicy Powstania Wielkopolskiego. Publikacja okolicznościowa.

SKORUPSKI Grzegorz

Wędrówki w przeszłość : Gostyń i okolice / red. Elżbieta Marciniak-Krenz.
– Gostyń: Drukarnia Real, Muzeum w Gostyniu, 2009. – 312 s., [10] s. tabl. : il.,
tab.

Tytuł okładki: „Spotkania z przeszłością : Gostyń i okolice”

Gawędy historyczne. Kontynuacja publikacji „Gostyń dawny i niedawny”
wydanej w 2004 roku.

SOBCZAK Jerzy

Słynne Wielkopolanki. – Poznań: Wydaw. Wojewódzkiej Biblioteki Pu-
blicznej i Centrum Animacji Kultury, 2008. – 28 s. : fot.

Biogramy i opis miejscowości na szlaku słynnych Wielkopolek.

STANKOWSKI Wojciech

Meteoryt Morasko osobliwość obszaru Poznania : czas i skutki upadku /
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. – Wyd. 2 rozsz. – Poznań:
Wydaw. Naukowe UAM, 2009. – 93 s. : fot., mapy, tab. – (Seria Geologia / Uni-
wersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; nr 19)

Znaczenie meteorytu Morasko dla kształtowania i obserwacji procesów
geologicznych i ich wpływu na krajobraz Poznania. Dot. m.in. Rezerwatu „Me-
teoryt Morasko”.

STARANIA o polski uniwersytet w Poznaniu : Augusta hr. Cieszkowskiego
wnioski składane w sejmie pruskim 1851-1855 / pod red. Alicji Pihan-Kijasowej.
– Poznań: Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Uniwersytet im. Adama
Mickiewicza, 2009. – 163 s.

Reprinty dokumentów w jęz. niemieckim.

[STO dwudziestolecie] 120-lecie BS Witkowo : 1888-2008 : [album] / red.
Łucja Kamińska. – Poznań: Wydaw. Bankowego Ośrodka Doradztwa i Edukacji
Sp. z o.o. w Poznaniu, 2008. – 86 s. : fot., il., portr.

Historia Banku Spółdzielczego Witkowie na tle rozwoju banków w Wiel-
kopolsce. M.in. wykazy członków zarządów i rad nadzorczych w poszczegól-
nych latach.

SYTUACJA na rynku pracy w województwie wielkopolskim w latach 2000-
-2007 / Urząd Statystyczny w Poznaniu. – Poznań: US, 2009. – 144 s. : tab.,
mapy

Informacja statystyczna.

SZLAK kościołów drewnianych wokół Puszczy Zielonka : reportaż i materiały poszkoleniowe. – Murowana Goślina: Związek Międzygminny „Puszcza Zielonka”, 2008. – 28 s. : fot.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej. M.in. relacje z warsztatów szkoleniowych dla zarządców obiektów sakralnych, samorządowców i organizacji turystycznych.

SZLAKIEM kolskich zabytków : szlak historyczny – pieszy : [informator] / oprac. Szymon Czerwiński; Gmina Miejska Koło. – Koło: Drukarnia DAgraf, 2009. – [32] s. : fot., pl.

Trasa spaceru szlakiem najciekawszych zabytków w Kole.

ŚLESIN na Bursztynowym Szlaku / fot. Ryszard Fórmanek; Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Dwa Mosty”. – Ślesin, 2008. – 34 s. : fot.

Przewodnik turystyczno-krajoznawczy po gminie. Tekst w jęz. angielskim.

ŚLIWIŃSKI Eugeniusz

Rok 1939 w południowo-zachodniej Wielkopolsce / Urząd Miasta Leszna, Starostwo Powiatowe w Lesznie. – Leszno: Archiwum Państwowe w Lesznie, Muzeum Okręgowe w Lesznie. – 65 s. : fot., il., pl., portr.

Publikacja towarzysząca wystawie zorganizowanej przez Archiwum Państwowe i Muzeum Okręgowe w Lesznie.

ŚMIAŁEK Marian

Siedlec w XX stuleciu / il. Elżbieta Kolesińska, Piotr Gostyński, Wiesław Matysik; fot. Jacek Kolesiński, Małgorzata Mąkosa; Towarzystwo Pamięci Powstania Wielkopolskiego Koło w Siedlcu. – Siedlec: Urząd Gminy w Siedlcu, Gminny Ośrodek Kultury w Siedlcu, 2009. – 288 s. : fot., il., portr.

Historia miejscowości. M.in. biogramy osób oraz charakterystyka zabytków ruchomych i ważniejszych zakładów produkcyjnych i usługowych.

ŚWIĘCICKI Heliodor

Klucz do solidarności wielkiej rodziny intelektualnej / wybór i wstęp Roman K. Meissner; Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. – Poznań, 2009. – 213 s. : il. – (Klasyki Nauki Poznańskiej; t. 28)

Lekarz, pierwszy rektor Uniwersytetu Poznańskiego (1854-1923). Wybór publikacji i sylwetka uczonego.

UDZIAŁ powiatu zachodnio-poznańskiego w Powstaniu Wielkopolskim w roku 1918/19 / zebrał i wydał Andrzej Kopa. – Reedycja wydania z 1928 roku ze wspomnieniami Michała Dzierżyńskiego podkomendnego por. Andrzeja Kopy / red. Piotr Zubieliak; konsultacja historyczna Marek Rezler. – Wyd 2 popr. – Poznań: Podolańska Agencja Wydaw. Piotr Zubieliak, 2009. – 32 s. : il., portr.

Oryg. Poznań: czcionkami Drukarni Rolniczej w Poznaniu, 1928

Relacja dowódcy oddziału uzupełniona spisem powstańców i wspomnieniami Michała Dzierżyńskiego spisanyymi w 1963 roku.

WIELICHOWO w 90-tą rocznicę Powstania Wielkopolskiego 1918-1919 / kom. red. Bogusław Polak [i in.]. – Grodzisk Wielkopolski: Wydaw. Towarzystwa Miłośników Ziemi Grodziskiej w Grodzisku Wielkopolskim i Muzealnej Izby Tradycji Ziemi Grodziskiej w Grodzisku Wielkopolskim, 2009. – 101 s., [18] s. tabl. : fot., il., portr. – (Grodziskie Zeszyty Historyczne; nr 14)

Historia udziału Kompanii Wielichowskiej w Powstaniu Wielkopolskim oraz renowacja i uroczystość odsłonięcia pomnika powstańców w Wielichowie.

WIELKOPOLSKA : szlak kultury żydowskiej w Wielkopolsce / tekst Anna Plenzler. – Poznań: Wielkopolska Organizacja Turystyczna, 2009. – 32 s. : fot., pl.

Zabytki, cmentarze i pamiątki po Żydach na szlakach turystycznych w Wielkopolsce. Dot. m.in. zabytków sakralnych.

WOLSKI Edmund

Ziemia pilska : przewodnik po przyrodzie i zabytkach; Reiseführer durch das Piła Gebiet / Starostwo Powiatowe w Pile. – Piła: Media Wydaw., 2008. – 56 + 40 s. : fot., mapa

Przewodnik krajoznawczy. Tekst także w jęz. niemieckim.

WOLSKI Edmund

Ziemia pilska : przyroda, zabytki, turystyka / Starostwo Powiatowe w Pile. – Piła: Media Wydaw., 2008. – 107 s. : fot., mapa

Przewodnik krajoznawczy.

Z WYŻYŃ wież kościelnych pierwszej stolicy Polski – Gniezna : album zdjęć Gniezna okresu przed i powojennego / oprac. Władysław Sobański. – Gniezno: Prymasowskie Wydaw. Gaudentinum, 2009. – 225 s. : fot.

Zbiór fotografii. Dot. m.in. katedry w Gnieźnie.

ZACHOWANIE lokalnego dziedzictwa : świątki przydrożne i kościoły w gminie Brodnica. Z. 2 / red. Ryszard Ratajczak. – Śrem: Unia Gospodarcza

Regionu Śremskiego – Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości,
2008. – 72 s. : fot.

Świątki, kapliczki, figury i krzyże przydrożne.

B. IMPREZY KULTURALNE W BIBLIOTEKACH PUBLICZNYCH WOJ. WIELKOPOLSKIEGO

(wrzesień–listopad 2009)

Najważniejsze rocznice, wokół których skupiała się działalność bibliotek województwa wielkopolskiego to: Rok Juliusza Słowackiego, 70 rocznica wybuchu II wojny światowej oraz Święto Niepodległości. Dla dzieci organizowano Międzynarodowy Dzień Pluszowego Misia, Halloween, andrzejkę, imprezy związane z jesienną porą roku, a także głośne czytanie.

Odbływały się liczne spotkania Dyskusyjnych Klubów Książki.

Wrzesień

Bojanowo (pow. Rawicz)

- „Bojanowo wczoraj i dziś” – wystawa fotograficzna uczennicy Gimnazjum w Bojanowie
- Mała Galeria Wielkich Umiejętności – haft krzyżykowy „W bibliotece”

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Zajęcia biblioterapeutyczne przeprowadzone przez Halinę Radotę dla dzieci ze szkoły podstawowej na podstawie bajki „Mysia Monisia”

Chodzież

- Spotkanie w Młodzieżowym Domu Kultury – Promocja tomiku wierszy chodzieskiej działaczki i polonistki – Zofii Grabowskiej-Andrijew
- Spotkanie z podróżnikiem Leszkiem Szczasnym – raciborzaninem, z wykształcenia politologiem i filozofem, a społecznikiem z zamiłowania

Czajków (pow. Ostrzeszów)

- „Wojna, ludzie, okupacja. Wspomnienia z lat 1939-1945” – konkurs literacki dla uczniów gimnazjum

Czempiń (pow. Kościan)

- Wystawa książek pod hasłem: „Książki, które warto przeczytać” – sensacja w literaturze

Gniezno

- Spotkanie autorskie z poetą środowiska gnieźnieńskiego Krzysztofem Szymoniakiem połączone z promocją książki pt. „Pokój bez okien”

Gołuchów (pow. Pleszew)

- Realizacja projektu „Poznajemy Piękno Wielkopolski” – prezentacja przedstawienia „Legenda o kamieniu gołuchowskim”, pantomimy „Baszta Dorotka”, plener plastyczny pt. „Gołuchów późnym latem” połączone z wystawą prac (Filia Kucharki)

Gostyń

- Wystawa: „Wędkarstwo moje hobby” (współpraca z gostyńskimi kołami Polskiego Związku Filatelistów i Polskiego Związku Wędkarskiego oraz Muzeum w Gostyniu)
- Podsumowanie konkursu plastycznego i wystawa pokonkursowa „Kosmiczne pojazdy”
- Podsumowanie konkursu wiedzy „Tajemnice Wszechświata”
- Podsumowanie konkursu i wystawa pokonkursowa „Przygody bohaterów Astrid Lindgren”

Jutrosin (pow. Rawicz)

- Pokaz makijażu i nowinek kosmetycznych firmy Oriflame (Filia Szkaradowo, w październiku – Filia Dubin)

Kalisz

- „W poszukiwaniu urody życia” – spotkanie z Kazimierą Lissy-Kalafarską
- „Kozłówka dla zakochanych” – spotkanie z Krzysztofem Kornackim, dyrektorem Muzeum Zamoyskich w Kozłowce
- Rajd rowerowy na Szale dla pensjonariuszy Zakładu Karnego (Filia nr 3)
- Spotkanie ze Stanisławą Łasman i promocja książki „Wojenne losy nastolatki” (Filia nr 5)
- Spotkanie z poetką Urszulą Camborini – dla dzieci z Publicznego Przedszkola nr 18 w Kaliszu (Filia nr 9, Oddział dla dzieci)
- Wystawy:
 - ~ Losy ludności Ziemi Kaliskiej w wojnie obronnej 1939 roku (sponsor Bank Zachodni WBK S.A.)
 - ~ 200. rocznica urodzin Juliusza Słowackiego (Filie nr 1, nr 2)
 - ~ Z kart historii II wojny światowej (Filie nr 4, nr 5, nr 16)

- ~ „Ja się zdolnością natchnień bardzo szczycę i tu pokażę, że nie jest zmyśloną, lecz z rymów moich czyni błyskawicę” – 200. rocznica urodzin Juliusza Słowackiego (Filia nr 9)

Kłecko (pow. Gniezno)

- Wiktor Pniewski – lotnik, organizator lotnictwa wielkopolskiego, Syn Ziemi Kłeckiej – wystawka

Koło

- Promocja drugiego numeru Rocznika Kolskiego, zorganizowana w Ratuszu Miejskim w Kole przy współpracy z Miejskim Domem Kultury, Muzeum Technic Ceramicznych i Stowarzyszeniem Przyjaciół Miasta Koła nad Wartą
- Zajęcia z elementami biblioterapii dla dzieci w wieku 6-9 lat (Filia dla dzieci; również w październiku i listopadzie)

Kościan

Gminna Biblioteka Publiczna

- Wykład Teresy Wiśniewskiej na temat zbierania materiałów do książki o Racocie – spotkanie Klubu Dyskusyjnego (Filia w Racocie)
- Spotkanie seniorów w bibliotece – dyskusja na temat ostatnio przeczytanych książek (Filia w Turwi)

Miejska Biblioteka Publiczna

- Wystawy:
 - ~ „Literackie przystanki nad Wartą”. Literaci Wielkopolski – wybrane sylwetki (również w październiku)
 - ~ „Ptaki”. Prace ceramiczne Malwiny Borowskiej (również w październiku)
 - ~ „Wspomnienie września 1939 r. ...” – z okazji 70 rocznicy wybuchu II wojny światowej (również w październiku)
- Wspomnienia, marzenia... w 70 rocznicę wybuchu II wojny światowej – spotkanie w Klubie Miłośników Książki
- „Nie wojnie!” – ogłoszenie konkursu plastycznego z okazji 70 rocznicy wybuchu II wojny światowej – dla uczniów klas IV-VI szkoły podstawowej oraz gimnazjum
- Tuwimowe cuda i dziwy – zabawa literacko-plastyczna
- Spotkanie z Tomaszem Rzeczyckim – autorem książki „Góry Polski”
- Czwartki z Przedszkolakami – „Chcesz być zdrowy jak ryba, jedz owoce i warzywa” – zajęcia dla grup przedszkolnych
- „Nie wojnie – Dziecko w czasie wojny” – wspomnienia Marii Kowalewskiej.
- Spotkanie z uczniami Zespołu Szkół nr 1
- Bezpieczna droga do szkoły – spotkanie z policjantem

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Spotkanie z przeszłością” – pokaz dawnego rzemiosła, strojów i sprzętów (Izba Regionalna w Pawłowicach)
- „Swojskie jądło”, „Kiszenie kapusty” – spotkania regionalne (Izba Regionalna w Pawłowicach)
- „Przepytywanka z twórczości Juliana Tuwima” – konkurs czytelniczy dla dzieci (Filia w Pawłowicach)

Leszno

- Wystawy:
 - ~ „Wrzesień 1939... – ze zbiorów leszczyńskich kolekcjonerów” („Galeria za Regalami”; również w październiku)
 - ~ „Plakat polski w kręgu Juliusza Słowackiego”. Ekspozycja 30 plakatów z kolekcji Jacka Jaroszyka („Galeria Lochy” i „Galeria Recto Verso”; również w październiku)
- „Wokół Globusa” – spotkanie z Tadeuszem Chudeckim, aktorem, podróżnikiem, autorem książki „Wspaniałe podróże na każdą kieszeń, czyli Europa za 100 euro”
- „Moja przygoda na scenie i planie filmowym” – spotkanie z Emilią Krakowską, aktorką teatralną i filmową

Lipno (pow. Leszno)

- „Wpływ utworów Juliusza Słowackiego na późniejszą twórczość poetów Młodej Polski i Dwudziestolecia Międzywojennego” – pogadanka dla młodzieży (Filia w Wilkowicach)

Luboń (pow. Poznań)

- Działania plastyczne dla dzieci „Kolorowe malowanie” pod okiem plastyka Anny Przybylskiej (wrzesień–listopad)
- Wernisaż Michała Głazika – wystawa fotografii. Portrety dzieci

Łubowo (pow. Gniezno)

- 70. rocznica II wojny światowej – wystawa eksponatów i książek. Prelekcja historyka Tadeusza Panowicza
- Dzień Ziemiaka – konkursy ziemniaczane i degustacja potraw ziemniaczanych

Nowy Tomyśl

- Klub Miłośników Podróży „Przez kontynenty”: „Podróże na wschód... Polski”. Goście spotkania: Katarzyna i Andrzej Mazurkiewiczowie

Oborniki

- Wystawy:
 - ~ By czas nie zatarł pamięci...
 - ~ 70 rocznica wybuchu II wojny światowej. Symboliczna wystawa na podstawie grafik artystycznych Magdaleny Marii Gozdek
 - ~ Włoskie wspomnienie
- Historia i kultura Włoch w pigułce – prelekcja Anny Bagnowskiej
- Japonia bliżej nas – prelekcja Katarzyny Stańko
- Oborniki nakręcone pozytywnie – pokaz filmów o Obornikach

Olszówka (pow. Koło)

- Konkurs plastyczny – „Portret królowny” (Filia w Łubiance)

Orchowo (pow. Słupca)

- Prelekcja Marka Rezlera „Wielkopolska w czasach II wojny światowej” oraz wystawa książek z okresu II wojny światowej i wystawa historyczna

Ostrzeszów

- Spotkanie autorskie z Wiesławem Przybyłą połączone z promocją książki „Stanisław Czernik. Człowiek i pisarz”

Pępowo (pow. Gostyń)

- Zajęcia biblioterapeutyczne przeprowadzone przez Halinę Radolę dla dzieci ze szkoły podstawowej na podstawie bajki „Mysia Monisia”

Poniec (pow. Gostyń)

- Spotkanie z Łukaszem Wierzbickim – dla dzieci (w październiku – dla dorosłych)

Rawicz

- „Jesienne spotkania z malarstwem” – warsztaty plastyczne dla dzieci, które poprowadził plastyk Tomasz Bzdęga
- „Bohater, którego można naśladować” – spotkanie dyskusyjne dla młodzieży
- Ława Jednego Autora:
 - ~ Melchior Wańkowicz
 - ~ Stanisław Ignacy Witkiewicz

Strzałkowo (pow. Słupca)

- Czwartkowe zajęcia biblioterapeutyczne adresowane do osób z niepełnosprawnością intelektualną (wrzesień-listopad)
- Cykl „Spotkania Ludzi Ciekawych świata” – spotkanie z podróżnikiem Grzegorzem Pleszyńskim „Z Sydney do Perth – czyli 1200 km do... najbliższego dentysty”

Trzcianka

- Spotkanie z Grzegorzem Miecugowem
- Europejski Dzień bez Samochodu – wizyta uczniów ze SP w Białej w bibliotece – wycieczka rowerowa
- „Namaluj plakat – Międzynarodowy Rok Astronomii 2009” – rozstrzygnięcie konkursu, wystawa prac
- Klub Miłośników Dramy „Melpomene”

Turek

- Warsztaty literackie dla uczniów gimnazjów i szkół średnich – prowadzenie Makary Górzyński
- Spotkanie autorskie z Andrzejem Jarczewskim dla młodzieży Zespołu Szkół Technicznych
- Kiermasz wydawnictw MiPBP w Turku podczas imprezy „Sztuka na Ulicy” oraz podczas Festynu Rodzinnego
- Zajęcia czytelnicze i plastyczne w Świetlicach Terapeutycznych (Filia nr 2):
 - ~ „Radość życia” – zajęcia z elementami biblioterapii
- Zajęcia w Środowiskowym Domu Samopomocy (Filia nr 2):
 - ~ „Dam sobie radę – pokonujemy złość” – zajęcia z elementami biblioterapii
- Program 50+:
 - ~ Spotkanie autorskie z Andrzejem Jarczewskim, autorem książki „Provokado Gliwice 31.08.1939”
- Wystawy:
 - ~ Grafiki Lecha Lamenta
 - ~ Włodzimierz Pietrzak – Patron MiPBP w Turku w 65. rocznicę śmierci
 - ~ Wrześniowe dni – fakty i źródła

Wijewo (pow. Leszno)

- „Poznajemy twórczość Juliana Tuwima” – konkurs literacki dla dzieci
- Spotkanie z okazji „Dnia Genealoga” i utworzenie przy bibliotece Koła Genealogicznego

Zagórów (pow. Słupca)

- Wystawa malarstwa „...łąka malowana jasną ręką słońca” (również w październiku)

Październik

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Spotkanie z aktorem Zbigniewem Walerysiem

- Cykl historyczny – „Bojanowo. Moja mała ojczyzna” (również w listopadzie)

Chocz (pow. Pleszew)

- Spotkania nt. „Profilaktyka FAS” dla uczniów klas gimnazjalnych (przy współpracy z ZSP w Choczcu)
- Kiermasz Taniej Książki „Boże Narodzenie 2009” (również w listopadzie)

Chodzież

- „W obiektywie...” – wystawa
- Spotkanie w bibliotece – goście z Nottuln
- Dogoterapia – spotkanie z Beatą Jagodzińską opiekunką psów – terapeutów (Oddział dla dzieci)
- „Najnowsza literatura polska” – wykład Piotra Śliwińskiego – warsztaty literackie dla uczniów LO
- Spotkanie Klubu Dobrego Smaku – omówienie książki „Ani święci ani anioły” Ivana Klimy

Czempiń (pow. Kościan)

- „Ptaki” – wystawa ceramiki Malwiny Borowskiej
- Wystawa książek pod hasłem „Książki, które warto przeczytać” – fantastyka w literaturze

Dobrzyca (pow. Pleszew)

- 115 rocznica urodzin Maksymiliana Kolbe:
 - ~ dekanalny konkurs wiedzy ph. „Maksymilian Maria Kolbe – Rycerz Niepokalanej”
 - ~ wystawa fotografii oraz myśli św. Maksymiliana
 - ~ wystawa fotografii i myśli Jana Pawła II z okazji obchodów 9. Dnia Papieskiego

Gizałki (pow. Pleszew)

- Wieczór poezji Mariana Cezarego Abramowicza, poety pochodzącego z gminy Gizałki

Gniezno

- Wystawa fotograficzna Mirosława Skrzypkowskiego pt. „Obecność”
- Wykład Piotra Śliwińskiego z UAM nt. polskiej literatury współczesnej
- IX Dzień Papieski – wystawa medali pt. „Śladami pielgrzymek Jana Pawła II po Polsce”

Gołuchów (pow. Pleszew)

- Impreza okolicznościowa – montaż słowno-muzyczny z okazji Dnia Edukacji Narodowej (filie Kościelna Wieś i Kucharki)
- „Sławni Wielkopolanie” – prezentacja projektu, konkurs plastyczno-literacki (Filia Kucharki)
- „Moja ulubiona postać z utworów Wandy Chotomskiej” – konkurs plastyczny (Filia Tursko)

Gostyń

- Spotkanie autorskie dla dzieci z Wiesławem Drabikiem
- Spotkanie z poetką – Jolantą Nowak-Węklarową
- Spotkanie z Ryszardem Zawadowskim, prezesem Stowarzyszenia Pamięć Jana Pawła II, dla słuchaczy Gostyńskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku
- Spotkanie z Grzegorzem Skorupskim, Przewodniczącym Rady Miasta i autorem książki „Wędrówki w przeszłość: Gostyń i okolice”
- Warsztaty literackie z Przemysławem Czaplńskim dla młodzieży licealnej
- Wydanie i promocja książki „Bajkowa rodzinka”
- Wystawy: „Przestrzeń wyobraźni”, „Co mama czytała, kiedy była mała (Andersen, Lindgren, Grimm)”

Kalisz

- „Spotkania Marii Dąbrowskiej i Haliny Sutarzewicz – kaliskich dam literatury” – okolicznościowy esej wygłoszony przez Pawła Kuszczynskiego oraz wystawa
- „Odnowa polszczyzny – dzieło Jana Pawła II” – spotkanie ze Stanisławem Mikołajczakiem z UAM w Poznaniu (w ramach obchodów IX Dnia Papieskiego), prowadzenie Katarzyna Łakomiak
- Spotkanie z Eustachym Rylskim (Salon Arkadiusza Pacholskiego)
- „Zostań genealogiem swojej rodziny” – spotkanie z Grzegorzem Mendyką
- „Literatura jako przestrzeń bez tabu” – spotkanie z Tomaszem Gruchothem zorganizowane dla osadzonych w Zakładzie Karnym w Kaliszu (Filia nr 3)
- Historyczny spacer po zabytkowych cmentarzach Kalisza – spotkanie młodzieży licealnej ze Stanisławem Małyszko (Filia nr 9)
- Wystawy:
 - ~ Księgozbiór Alfonsa Parczewskiego w zbiorach kaliskich bibliotek
 - ~ Kalisz w barwach jesieni (Filia nr 4)
 - ~ Moje europejskie podróże – wystawa fotograficzna Marka Kochaniaka (Filia nr 5)

- ~ „W życiu bywają noce, bywają dni powszednie, a czasem bywają też niedziele” – wystawa z okazji 120. rocznicy urodzin Marii Dąbrowskiej (Filia nr 7)
- ~ „Człowiek jest tajemnicą – z tajemnicy przybywa i w tajemnicę odchodzi” – 120. rocznica urodzin Marii Dąbrowskiej (Filie: nr 9, nr 2, nr 16)

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- Współorganizacja „Regionalnej Olimpiady Osób Niepełnosprawnych”

Koło

- Uroczystość zorganizowana w Ratuszu Miejskim z okazji 90. rocznicy urodzin i 20. rocznicy śmierci Stanisławy Fleszarowej-Muskat. Krystyna Świerkosz z Biblioteki PAN w Gdańsku przedstawiła odczyt pt. „Literackie inspiracje i twórcze zmagania. Z tajników warsztatu pisarskiego Stanisławy Fleszarowej-Muskat”. Inscenizację pt. „Śladami Patronki” przedstawili uczniowie z Gimnazjum Nr 1, a uczniowie Państwowej Szkoły Muzycznej wykonali koncert na jej cześć
- Wystawa pt. „Powroty” o życiu i twórczości Stanisławy Fleszarowej-Muskat
- Spotkanie autorskie z Joanną Olech dla klas III-IV szkoły podstawowej (Filia dla dzieci)
- Konkurs ortograficzny: Mistrz Ortografii Powiatu Kolskiego 2009 (Filia dla dzieci)

Kościan

Gminna Biblioteka Publiczna:

- „My jesteśmy straszne zmary, bardzo groźne z nas upiory” – uczniowie klas II i III szkoły podstawowej zapoznali się ze zwyczajami i obrzędami związanymi z Halloween
- Spotkanie Klubu Dyskusyjnego – rozmowy dotyczące historii Racotu (Filia w Racocie)
- Poznajemy różne techniki wykonywania aniołów – spotkanie z dziećmi klas IV i VI (Filia w Starym Luboszu)

Miejska Biblioteka Publiczna:

- Ocalić od zapomnienia. Miejsca pamięci narodowej na Ziemi Kościańskiej – wystawa fotograficzna (również w listopadzie)
- Wanda Chotomska – przyjaciółka dzieci – poranek literacki dla przedszkolaków z Samorządowego Przedszkola nr 1 im. Wandy Chotomskiej
- Ziemia – ginące środowisko – pogadanka
- Spotkanie z Ryszardem Przygockim, lekarzem weterynarii z okazji Światowego Dnia Opieki nad Zwierzętami
- Jestem zdrowy – spotkanie z pediatrą – dla przedszkolaków

- Moje zwierzę – kocham, lubię, szanuję – pogadanka z okazji Światowego Dnia Opieki nad Zwierzętami
- W dobie okupacji – II wojna światowa – prelekcja
- Spotkanie z autorką i współorganizatorami wystawy „Ptaki. Prace ceramiczne Malwiny Borowskiej”
- Zajęcia biblioterapeutyczne dla osób przebywających w Ośrodku Pomocy Społecznej w Kościanie (również w listopadzie)
- Wykład Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej – Zdzisław Witkowski i Ireneusz Krzysiak: Park miejski w Kościanie – historia i stan obecny

Krobia (pow. Gostyń)

- Spotkanie autorskie ze Stanisławem Leonem Machowiakiem

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Pyra i bania”, „Kiszenie kapusty” – spotkania regionalne (Izba Regionalna w Pawłowicach) oraz wystawa (Filia w Pawłowicach)
- „Z bibliotecznej skarbnicy” – wystawa dokumentów życia społecznego z gminy Krzemieniewo

Leszno

- „Wokół Globusa” – spotkanie z Krzysztofem Wielickim, alpinistą, jednym z najwybitniejszych himalaistów świata
- „Rodzinne Wieczory” z Krystyną Grys, połączone z promocją jej najnowszej książki dla dzieci „Pati, Laki i pluszaki”
- VII Sympozjum z cyklu „Ewangelicy w Lesznie”. Referaty wygłosili:
 - ~ Dariusz Czwojdrak, Bartłomiej Kopaczyński – „Wiejskie cmentarze ewangelickie w powiatach wschowskim i leszczyńskim – stan zachowania”
 - ~ Aleksander Wilecki – „Lipa Herbergera”
 - ~ ks. Waldemar Gabryś – „Rodzina luterańska – spojrzenie w ewangelickim Roku Rodziny”

Lipno (pow. Leszno)

- Warsztaty dla maturzystów, dotyczące poszukiwania i opracowania materiałów do prezentacji maturalnej z języka polskiego

Luboń (pow. Poznań)

- „Wilk i zając” przedstawienie dla dzieci w wykonaniu Teatru Art-Re z Krakowa
- „Do Ciebie szłam” – piosenki Kaliny Jędrusik w wykonaniu Beaty Adamskiej i zespołu w składzie: Jarosław Buczkowski, Marcin Cheenczke, Wojciech Winiarski

- Muzyczne spotkanie w Klubie Ludzi Niewidomych i Słabowidzących „PROMYK”. Muzyka w wykonaniu Benona Mateckiego (keyboard) i Danuty Nowak (akordeon)
- Koncert w wykonaniu zespołu AFFABRE CONCINUI w Sali Widowiskowej Lubońskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji (przy Gimnazjum Nr 2 w Luboniu). Koncert z okazji 55-lecia miasta, zorganizowany przez Bibliotekę Miejską w Luboniu oraz Urząd Miasta Luboń
- „Legenda wielkopolska” – spektakl dla dzieci w wykonaniu Teatru „Promyk” z Poznania

Nowy Tomyśl

- Z cyklu: Twórca i jego dzieło – spotkania z autorem książek dla dzieci Wiesławem Drabikiem (MiPBP Oddział dla Dzieci, Filia w Sątopach oraz GPB w Miedzichowie, Filia w Bolewicach)
- Klub Miłośników Podróży „Przez kontynenty” – gość spotkania: Krzysztof Wielicki – himalaista, 5. człowiek na świecie, który zdobył Koronę Himalajów i Karakorum
- Klub Filmowy Szesnastka: Legenda polskiego kina – Bogdan Dziworski i jego niezwykle filmy. Opowieść o światowej sławy reżyserze, operatorze i fotografie. Gość spotkania: Mikołaj Jazdon – filmoznawca

Oborniki

- Napiętnowany Anioł – wykład Waldemara Górniego na temat historii i symboli starowierców
- Życie codzienne w okupowanej Wielkopolsce – wykład Marty Szczesiak (IPN Poznań) dla młodzieży
- Spotkanie z Helmutem Brauerem
- Klawiaturą malowane – wystawa malarstwa Macieja Markiewicza
- Cykl spotkań z Wiesławem Drabikiem
- Poezja łączy ludzi, czyli pióro do pióra. Wieczór poetycko-muzyczny z udziałem poetki Anny Muzyki-Walawender

Orchowo (pow. Słupca)

- Spotkanie z Aleksandrą Miłakowską, prekursorką amatorskiej uprawy maronka pod hasłem „Od nasionka do warzywa, czyli poznajemy maronka”
- Zajęcia biblioterapeutyczne
- Spotkanie autorskie z Joanną Papuzińską

Ostrowite (pow. Słupca)

- Spotkanie autorskie z Krzysztofem Petkiem

Ostrzeszów

- Spotkanie autorskie z jurorami Ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego im. Stanisława Czernika: Tadeuszem Żukrowskim i Jerzym Ł. Kaczmarkiem
- Spotkanie z laureatami Ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego im. Stanisława Czernika – uroczyste wręczenie nagród; recital poetycko-muzyczny „Leśmian – mądrości i namiętności” w wykonaniu Hanny Dunowskiej

Piaski (pow. Gostyń)

- Spotkanie z poetką – Jolantą Nowak-Węklarową
- Spotkanie autorskie dla dzieci z Wiesławem Drabikiem (Filia w Szelejewie)

Pleszew

- Wykład ks. Michała Kielinga „Kaliskie przesłanie Jana Pawła II i owoce papieskiej wizyty” w ramach obchodów Dnia Papieskiego
 - ~ wystawa towarzysząca „Szukałem Was, a teraz Wy przyszliście do mnie”
 - ~ wystawa fotografii z pobytu Jana Pawła II w Kaliszu
- Wykład Andrzeja Gulczyńskiego „Ks. prałat Kazimierz Niesiołowski – twórca przełomów – serce Pleszewa” w ramach Bibliotecznego Saloniku Kulturowego
 - ~ wystawa towarzysząca „Ksiądz prałat Kazimierz Niesiołowski”
- Konkurs czytelniczy z cyklu „Moja Mała Ojczyzna” w 60. rocznicę śmierci ks. K. Niesiołowskiego

Pogorzela (pow. Gostyń)

- Spotkanie autorskie dla dzieci z Wiesławem Drabikiem

Powidz (pow. Sępca)

- Spotkanie z Joanną Papuzińską i Elżbietą Krygowską-Butlewską – ilustratorką książek dla dzieci

Rawicz

- „Wędrówki po Szkocji” – spotkanie z seniorami Dziennego Domu Pomocy Społecznej w Rawiczu połączone z pokazem multimedialnym zdjęć Krystyny Formanowicz, która podzieliła się wspomnieniami i wrażeniami z pobytu w Szkocji
- Polska literatura społeczna – warsztaty literackie dla młodzieży prowadzone przez Tomasza Mizerkiewicza
- Ława Jednego Autora – Juliusz Słowacki
- Galeria Jednego Obrazu – „Wspomnienie lata” A. Wieczorek

Rydzyna (pow. Leszno)

- „Portret mojego wychowawcy”, „Uwaga! Grzyby trujące” – konkursy rysunkowe dla dzieci (Filia w Moraczewie)

Słupca

- Spotkanie autorskie z Krzysztofem Petkiem
- Wykład Tomasza Mizerkiewicza w związku z organizowanym przez WBPICAK konkursem

Strzałkowo (pow. Słupca)

- Spotkanie z pielgrzymem Grzegorzem Pleszyńskim „Bueno Peregrino Camino Santiago de Compostela”

Swarzędz (pow. Poznań)

- W ramach akcji „Czytam i pomagam” zajęcia z „Ekologii” dla dzieci ze SP nr 5
- Spotkanie z Urszulą Kozłowską dla dzieci z przedszkola i SP nr 5
- Wykład Tomasza Mizerkiewicza o najnowszej literaturze polskiej dla maturzystów
- Wystawa rysunków i rzeźb młodego swarzędzanina Grzegorza Kaczmarka (Galeria Wielokropek)

Śmigiel (pow. Kościan)

- „W cyrku” – konkurs czytelniczy (Filia w Starym Bojanowie)

Trzcianka

- Powiatowa Konferencja Naukowa – „Prawdziwa sztuka w książkach zawarta” – Joanna Papużyńska-Beksiak, Grażyna Dłużniewska, Roksana Jędrzejewska-Wróbel, Krystyna Lipka-Sztarbałło, Eliza Piotrowska, Ewa Stiasny oraz Agnieszka Żelewska
- Wycieczka do Planetarium i Obserwatorium Astronomicznego im. Mikołaja Kopernika w Toruniu dla laureatów konkursu „Namaluj plakat – Międzynarodowy Rok Astronomii 2009”
- Rok 2009 Rokiem Słowackiego – wystawa
- Spotkanie młodzieży z Tomaszem Mizerkiewiczem, literaturoznawcą
- Grzybobranki Liryczne – spotkanie z poetami wielkopolskimi: Romanem Bąkiem, Jerzym Grupińskim, Sergiuszem Sterna-Wachowiakiem

Turek

- „Polska literatura współczesna” – wykład Tomasza Mizerkiewicza dla młodzieży Zespołu Szkół Technicznych
- Rozstrzygnięcie powiatowego konkursu historycznego „Wrzesień 1939 roku – fakty i źródła”

- Impreza literacko-historyczna poświęcona Włodzimierzowi i Tadeuszowi Pietrzakom – dla młodzieży szkół średnich
- Rozstrzygnięcie konkursu „Nowoczesny nauczyciel” (Czytelnia Komputerowa i Zbiorów Multimedialnych)
- Program 50+:
 - ~ Ignacy Gogolewski – portret artysty – wykład Janusza Majcherka
 - ~ Międzynarodowy Dzień Seniora: występ chóru i zespołu tanecznego Gimnazjum Nr 2 w Turku, występ zespołu EWIOLA, rozstrzygnięcie konkursu fotograficznego „Moje wspaniałe wnuczka”
- Zajęcia w Świetlicach Terapeutycznych (Filia Nr 2):
 - ~ „Pomoc innym” - zajęcia z elementami biblioterapii
- Zajęcia w Środowiskowym Domu Samopomocy w Turku (Filia Nr 2):
 - ~ „Pomoc innym” – zajęcia z elementami biblioterapii
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Turku (Filia Nr 2):
 - ~ „Książka uczy, bawi i rozwija”- zajęcia z elementami biblioterapii
- Wystawy:
 - ~ Wielcy Nieobecni
 - ~ Uczestnicy Programu 50+ w roku 2009
 - ~ Wystawa zdjęć z konkursu „Moje wspaniałe wnuczka”

Wijewo (pow. Leszno)

- „Poznajemy baśnie z różnych stron świata” – poranek literacki dla dzieci

Włoszakowice (pow. Leszno)

- „Wiersz o jesieni” – konkurs literacki dla uczniów z klas IV-VI

L i s t o p a d

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Wystawa pokonkursowa „Straż pożarna w oczach dziecka”

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Spotkanie autorskie z Łukaszem Wierzbickim
- Spektakl teatralny Dobrego Teatru pt. „ O Księżniczce i bardzo grzecznym Rycerzu”

Chocz (pow. Pleszew)

- Przedstawienie „Trzy świnki” w wykonaniu Studia Art-Re – dla dzieci

Chodzież

- „Salon ilustratorów” – wystawa ilustracji książkowej dla dzieci i młodzieży

- Warsztaty ilustratorskie dla dzieci z klas szkoły podstawowej – spotkanie z Elżbietą Krygowską-Butlewską, ilustratorką i właścicielką Wydawnictwa MILA
- Spotkanie z Zygmuntem Stenczakiem i promocja książki „Bramy piekieł” – syberyjskie wspomnienia

Czajków (pow. Ostrzeszów)

- Spotkanie autorskie z Wiesławem Przybyłą, autorem książki „Stanisław Czernik. Człowiek i pisarz”

Czempiń (pow. Kościan)

- Współorganizacja Gminnego Konkursu na „Mistrza ortografii” i „Małego mistrza ortografii”
- Spotkanie autorskie z poetką Janiną Nowak-Węklarową
- Wycieczka szlakiem generała Dezyderego Chłapowskiego – uczestniczyła w niej 25 osobowa grupa emerytów zrzeszona w Związku Inwalidów i Emerytów
- Zakończenie wystawy ceramiki „Ptaki” i spotkanie z autorką – Malwiną Borowską

Czerniejewo (pow. Gniezno)

- Spotkania autorskie z Wiesławem Drabikiem dla klas II i III szkoły podstawowej oraz przedszkolaków
- Spotkanie autorskie z Krzysztofem Petkiem dla gimnazjalistów

Dobrzyca (pow. Pleszew)

- Spotkanie z pisarką Małgorzatą Karoliną Piekarską:
 - ~ okolicznościowa wystawa twórczości oraz materiałów biograficznych dotyczących autorki
 - ~ przygotowanie okolicznościowego folderu
- 160 rocznica urodzin Frances Elizy Burnett
 - ~ „Mój tajemniczy ogród” – konkurs plastyczny

Gniezno

- Wykład Wołodymyra Wasylenko pt. „W kręgu mitologii Słowian”
- Spotkanie autorskie z ks. Tadeuszem Isakowiczem-Zaleskim pt. „Nie o zemstę ale o pamięć wołają ofiary”

Gołuchów (pow. Pleszew)

- „Święto Niepodległości” – inscenizacja książki Józefa Witkowskiego „Lot nad Prosną” – montaż słowno-muzyczny (Filia Kościelna Wieś)

- Obchody 115 rocznicy urodzin Arkadego Fiedlera – konkursy czytelniczy i plastyczny – spotkanie z Markiem Fiedlerem synem A. Fiedlera (Filia Ku-charki)
- Spotkanie z Małgorzatą Karoliną Piekarską – autorką książek dla młodzieży (Odział dla Dzieci)

Gostyń

- Spotkanie z dziennikarzem Jackiem Hałasikiem dla dorosłych
- Spotkanie autorskie dla dzieci z Izabellą Klebańską

Grabów (pow. Ostrzeszów)

- Spotkanie autorskie z Wiesławem Przybyłą, autorem książki „Stanisław Czernik. Człowiek i pisarz”

Kalisz

- Najnowsza literatura polska – spotkanie z Przemysławem Czaplińskim
- Spotkanie z poetką Krystyną Dąbrowską (Salon Arkadiusza Pacholskiego)
- Działalność informacyjna biblioteki, zbiory specjalne, przysposobienie czytelnicze, prezentacja wystawy „Spotkania Marii Dąbrowskiej i Haliny Sutarzewicz – kaliskich dam literatury” – spotkanie z uczniami kl. IV Szkoły Podstawowej nr 15 w Kaliszu
- Prezentacja wystawy „Spotkania Marii Dąbrowskiej i Haliny Sutarzewicz – kaliskich dam literatury” – spotkanie z uczniami Zespołu Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich im. Janka Bytnara „Rudego”
- „Listopadowe dni 1918 roku w Kaliszu” – prelekcja Tadeusza Krokosa, prezesa kaliskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego (Filia nr 4)
- Archeologia i numizmatyka – spotkania Adama Kędzierskiego z uczniami IV LO (Filia nr 9)
- Wystawy:
 - ~ „Jesienne nastroje” – wystawa prac plastycznych przygotowana przez uczniów Szkoły Przystosabiającej do Życia Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego (Filia nr 1)
 - ~ „Kamieniec Podolski” – collage artystyczne uczniów Gimnazjum nr 7 (Filia nr 1)
 - ~ „Narodowe Święto Niepodległości – 11 listopada 2009” – wystawa ze zbiorów Jerzego Rajewicza (Filia nr 3)

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- Spotkanie autorskie dla dzieci z Joanną Papuzińską i Elżbietą Krygowską-Butlewską

- Organizacja spotkania integracyjnego dla członków Stowarzyszenia „Promyk” z okazji 5-lecia działalności

Kłecko (pow. Gniezno)

- Spotkanie autorskie dla dzieci z Joanną Papuzińską i Elżbietą Krygowską-Butlewską

Koło

- Wystawa pt. „Prestigium” poświęcona obronie Lwowa w 1918 roku, w oparciu o teksty Waldemara Łysiaka i Kornela Makuszyńskiego
- Spotkanie Koła Przyjaciół Biblioteki i innych gości promujące publikację „Pomarańcza czyli liryczne impresje”, będącej hołdem dla życia i twórczości Stanisławy Fleszarowej-Muskat
- Spotkanie inauguracyjne Dyskusyjnego Klubu Książki z poetką Teresą Tomsią. Promocja książki „Dom utracony, dom ocalony”
- Wystawa prac plastycznych, będących pokłosiem konkursu „Wesoły zwierzyniec”, zorganizowanego przez Filię Dla Dzieci
- Konkurs recytatorski: „Po ogrodzie hula wiatr” – w 30. rocznicę śmierci Edwarda Stachury, dla szkół gimnazjalnych powiatu kolskiego (Filia dla dzieci)

Kościan

Gminna Biblioteka Publiczna

- Wspominamy nieżyjących mieszkańców Racotu – spotkanie Klubu Dyskusyjnego (Filia w Racocie)
- Nauka przez zabawę – poznajemy zasady pisowni polskiej – zajęcia dla dzieci ze szkoły podstawowej (Filia w Racocie)
- Poznajemy komputer – spotkanie z dziećmi sześciolatkami z przedszkola w celu rozbudzenia zainteresowań nowoczesną techniką (Filia w Starym Luboszu)

Miejska Biblioteka Publiczna

- Spotkanie dla młodzieży z Przemysławem Czaplińskim nt. „Literatura współczesna”
- XXXII Międzynarodowy Listopad Poetycki (współorganizator: Związek Literatów Polskich, Oddział w Poznaniu); w spotkaniach (lekcjach poetyckich) z uczniami LO im. Oskara Kolberga i Zespołu Szkół nr 4 w Kościanie udział wzięli: Ryszard Biberstajn, Seifu Gebru i Lech Lament
- Wykład Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej – Anna Januchta-Szostak: Struktura przestrzenna Kościana a zrównoważony rozwój
- Droga do Zielonego Wzgórza – początek historii Ani z Zielonego Wzgórza – prelekcja

- Rozstrzygnięcie powiatowego konkursu literacko-plastycznego pod hasłem „Nie wojnie”

Krobia (pow. Gostyń)

- Spotkanie autorskie z Jackiem Hałasikiem dla młodzieży gimnazjalnej

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Broń się, nie trać wiary” – spotkanie profilaktyczne dla gimnazjalistów na temat uzależnień, połączone z koncertem Piotra Lubertowicza
- Spotkanie autorskie dla dzieci z Wiesławem Drabikiem
- Spotkanie autorskie dla młodzieży z Arkadiuszem Niemirskim
- „Bajanie, przędzenie, dzierganie i pierza skubanie” – spotkanie regionalne (Izba Regionalna w Pawłowicach)
- Spotkanie poetyckie dla gimnazjalistów z Jerzym Fryckowskim, zorganizowane w ramach Dnia Leszczyńskiego XXXII Międzynarodowego Listopada Poetyckiego (Filia w Pawłowicach)

Krzywiń (pow. Kościan)

- „Krzywiniacy dla Krzywina” – III Przegląd Twórców
- „Boś Ty słowa mistrz” – konkurs literacki poświęcony życiu i twórczości Juliusza Słowackiego

Leszno

- Wystawy:
 - ~ „Obrazki w koronkach” – wystawa ze zbioru ks. Szczepana Szymendery. Zaprezentowano na niej ok. 300. obrazków przedstawiających święte postaci, sceny ewangeliczne, symbole religijne, miejsca kultu i sakralne budowle („Galeria Recto Verso”)
 - ~ „Plakatowa retrospektywa i grafika wydawnicza Jana Młodożeńca” – ze zbiorów Jacka Jaroszyka i Biblioteki. Wystawę tworzyło ponad 100 plakatów artysty, a także liczne okładki, obwoluty i ilustracje książkowe oraz przykłady graficznego opracowania czasopism i druków („Galeria za Regałami”, „Galeria Lochy”)
- XXXII Międzynarodowy Listopad Poetycki – XV Dzień Leszczyński:
 - ~ Na „Poranku poetyckim pod ratuszową wieżą” z władzami miasta i powiatu, bibliotekarzami oraz czytelnikami spotkali się poeci z Polski, Stanów Zjednoczonych i Rosji. Następnie odbyły się lekcje poetyckie w bibliotekach, uczelniach wyższych i szkołach ponadgimnazjalnych na terenie miasta i powiatu. Z młodzieżą i nauczycielami spotkali się: Jerzy Fryckowski, Robert M. Giannetti, Krzysztof Galas, Andrzej Gnarski, Zbigniew Gordziej, Dariusz Tomasz Lebioda, Miłosz Kamil Ma-

- nasterski, Teresa Paryna, Maria Magdalena Pocgaj, Ekaterina Polianskaja
- ~ „Najnowsza literatura polska” – warsztaty dla licealistów z Przemysławem Czaplińskim z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
 - ~ „Rodzinne Wieczory” – spotkanie z Wiesławem Drabikiem, autorem książek dla dzieci
 - ~ „W przestrzeni pomiędzy” – promocja tomiku poetyckiego Iwony Gębickiej
 - ~ „Kwiaty polskie” Juliana Tuwima – spektakl w wykonaniu Grażyny Barszczewskiej, aktorki filmowej i teatralnej. Na pianinie grał Tomasz Biberstajn
 - „Limerykon IV” – ogólnopolskie spotkanie twórców limeryków, którego tematem przewodnim była „Biblioteka”. Wieczór poprowadził Grzegorz Lewkowicz, a wystąpili podczas niego: Marcin Brykczyński, Marta Fleszar, Krystyna Grys, Ella Hyciek, Lech Konopiński, Grzegorz Lewkowicz, Ryszard Podlewski, Adam Świć i Grzegorz Żak

Lipno (pow. Leszno)

- Spotkanie poetyckie dla młodzieży z Andrzejem Gnarowskim w ramach Dnia Leszczyńskiego XXXII Międzynarodowego Listopada Poetyckiego
- Pogadanka dla dzieci i młodzieży na temat powieści Michael'a Ende „Niekończąca się historia” i „Momo” (Filia w Wilkowicach)

Luboń (pow. Poznań)

- „3 x Królowa, 3 x Smok” spektakl dla dzieci w wykonaniu Teatru Pod Orzełkiem
- „Krajobrazy z przeszłości” – wernisaż malarstwa Marka Nowaka
- Spotkanie z bioenergoterapeutą Krzysztofem Malengowskim
- „Śpiąca Królowa” – spektakl dla dzieci w wykonaniu Teatru Art-Re z Krakowa
- Warsztaty teatralne dla dzieci
- „Życie To Nie Teatr” – teksty Edwarda Stachury śpiewał Jacek Różański (aktor Teatru Narodowego w Warszawie) przy gitarowym akompaniamencie Janusza Musielaka i Wojciecha Warszawskiego

Malanów (pow. Turek)

- Spotkanie autorskie z Krzysztofem Petkiem

Nowy Tomyśl

- Z cyklu: Twórca i jego dzieło – Spotkanie z autorką książek dla dzieci – Agnieszką Frączek (MiPBP Oddział dla Dzieci, Filia Bukowiec, Filia Boruja Kościelna, BPMiG Opalenica)

- Dyskusyjny Klub Książki – Poczuj magię rozlewiska. W ramach projektu „Autor na żądanie” spotkanie z Małgorzatą Kalicińską – autorką cyklu powieściowego: „Dom nad rozlewiskiem”, „Powroty nad rozlewiskiem”, „Miłość nad rozlewiskiem”
- XXXII Międzynarodowy Listopad Poetycki – lekcje poetyckie w szkołach ponadgimnazjalnych z udziałem poetów: Romualda Mieczkowskiego i Barbary Zych-Gruszki
- Rówieśnicy. Spojrzenia 2009 – „Najnowsza literatura polska. Przegląd autorów i poetyk” – wykład Piotra Śliwińskiego (UAM Poznań) dla licealistów
- „Pod butem Hitlera i Stalina” – promocja książki Zenona Czesława Wartela

Oborniki

- Wykłady Tomasza Mizerkiewicza na temat najnowszej literatury polskiej (Oborniki, Objezierze, Rogoźno)
- Spotkanie autorskie z Mirosławą Woźną
- Wystawa – 60 lat Liceum Ogólnokształcącego w Obornikach
- Wystawa pokonkursowa – Stare cmentarze
- Kaźmiyrskie blubry. Spotkanie z Edmundem Osesem

Olszówka (pow. Koło)

- Uroczysta lekcja historii z okazji Dnia Niepodległości pt. „Kto Ojczyźnie swej służy, sam sobie służy”

Osieczna (pow. Leszno)

- Spotkanie autorskie dla dzieci z Wiesławem Drabikiem (Filia w Świerczynie)

Osiek Mały (pow. Koło)

- Wieczór poetycki – „Ocalić od zapomnienia”, zorganizowany przy współpracy z mieszkańcami wsi Witowo

Ostrzeszów

- „Jak kamień z serca” – IX edycja powiatowego konkursu recytatorskiego dla dzieci i młodzieży

Piaski (pow. Gostyń)

- Spotkanie autorskie dla dzieci z Izabellą Klebańską (Filia w Bodzewie)

Pleszew

- Jubileusz 60-lecia działalności BPMiG w Pleszewie
 - ~ promocja książki „60 lat działalności pleszewskiej kultury i edukacji”
 - ~ wystawa „60 lat Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Pleszewie”
- Konkurs recytatorski dla uczniów gimnazjów ph. „Rok Juliusza Słowackiego”

Pogorzela (pow. Gostyń)

- Mickiewiczowski konkurs czytelniczo-przyrodniczy dla kl. IV-VI szkoły podstawowej

Przykona (pow. Turek)

- Spotkanie autorskie z Krzysztofem Petkiem

Rawicz

- „Spotkanie z Franklinem” połączone z czytaniem bajek
- Recital poezji „Życie i twórczość Juliusza Słowackiego” w wykonaniu Zbigniewa Walerysia, aktora teatralnego i filmowego – dla młodzieży licealnej i gimnazjalnej
- Wieczór poetycki Włodzimierza Jędrzejczaka – spotkanie autorskie
- Ława Jednego Autora – Juliusz Słowacki
- Galeria Jednego Obrazu – „Dziewczynka z książką” B. Kokot

Słupca

- Konkurs plastyczny „Pamiętajmy o nieobecnych”
- Spotkanie autorskie z Arkadiuszem Niemirskim

Strzałkowo (pow. Słupca)

- Spotkanie z historykiem amatorem Mieczysławem Machowiczem – „Słowińska łódź św. Wojciecha Calisia i tradycje historyczne miasta Kalisza”
- Wystawa Objazdowej Galerii Wielkopolskiej Fotografii pt. „Bezkrwawe łowy”
- Zajęcia dla dorosłych testujące program WBPiCAK w Poznaniu „Europejskie biblioteki jako centra edukacji dla dorosłych słuchaczy”

Swarzędz (pow. Poznań)

- Słowacki na starej pocztówce – wystawa w 200 rocznicę urodzin Juliusza Słowackiego
- Listopad poetycki dla licealistów – spotkanie z Ryszardem Daneckim
- Grafiki Ryszarda Białka – wystawa w Galerii Wielokropek

Śmigiel (pow. Kościan)

- „Jesienne popołudnie z poezją” – spotkanie z Arletą Frąckowiak, poetką (Filia w Czaczu)

Święciechowa (pow. Leszno)

- Spotkanie poetyckie z Teresą Paryną w ramach Dnia Leszczyńskiego XXXII Międzynarodowego Listopada Poetyckiego – dla młodzieży
- Spotkanie autorskie dla młodzieży z Arkadiuszem Niemirskim

Trzcianka

- „...Ci, co odwołani wcześniej...” – wystawa poświęcona znanym ludziom zmarłym w ostatnim roku
- Wieczór poezji Juliusza Słowackiego – recytacja wierszy przez młodzież
- Spektakl teatralny „Królowa Śniegu” – Studio Teatralne Art-Re z Krakowa

Turek

- Zajęcia w Świetlicach Terapeutycznych (Filia Nr 2):
 - ~ „Agresja ” – zajęcia z elementami biblioterapii
- Zajęcia w Środowiskowym Domu Samopomocy w Turku (Filia Nr 2):
 - ~ „Agresja – zajęcia z elementami biblioterapii
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Turku (Filia Nr 2):
 - ~ „Kolorowa jesień wokół nas”- zajęcia z elementami biblioterapii
- Promocja książek z serii Bibliotheca Turkoviana

Wijewo (pow. Leszno)

- Spotkanie poetyckie z Marią Magdaleną Poczaj w ramach Dnia Leszczyńskiego XXXII Międzynarodowego Listopada Poetyckiego – dla młodzieży

Włoszakowice (pow. Leszno)

- Spotkanie autorskie dla dzieci z Wiesławem Drabikiem (Filia w Krzyczku Wielkim)

C. WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA I CENTRUM ANIMACJI KULTURY NA ŁAMACH PRASY

BIBLIOTEKI zmieniają się za pieniądze Gatesów / Marcin Kostaszuk // P o l s k a G ł o s Wielkop. – 2009, nr 235, s. 5

Program Rozwoju Bibliotek finansowany przez fundację Billa i Melindy Gatesów a koordynowany w woj. wielkopolskim przez WBPICAK w Poznaniu.

BLIŻEJ książki – bliżej kultury : aktualności Gminnej Biblioteki Publicznej w Dopiewie : Projekt Grundtvig w Dopiewie // G o n i e c D o p i e w s k i – 2009, nr 9, s. 5

Warsztaty dla seniorów, w ramach programu „Przewietrz swoje życie!”, realizowane przez dopiewską bibliotekę we współpracy z WBPICAK – uczestnikiem międzynarodowego projektu partnerskiego Grundtviga.

CZY literatura jest niezależna? / e.m. // Kur. Słupcki – 2009, nr 43, s. 7
Wykład Tomasza Mizerkiewicza w Słupcy zorganizowany przez WBPiCAK oraz Miejską i Powiatową Bibliotekę Publiczną w Słupcy

DYSKUTUJĄ o książkach : książki poszerzają horyzonty / (jk) // Kur. Lok. Pow. Kępińskiego. – 2009, nr 18, s. 15
Spotkania w klubie kępińskiej biblioteki kończą wspólnie redagowane recenzje omawianych książek, wysyłane później do WBPiCAK, koordynatora DKK.

FOTOGRAFIE pełne wyobraźni : konkurs / Agnieszka Gonczar // Polska Głos Wielkop. – 2009, nr 221, s. 15
Wystawa prac z IX Ogólnopolskiego Konkursu Fotograficznego „Przestrzeń wyobraźni” zorganizowanego przez WBPiCAK w Poznaniu.

JAN Schubert : wspomnienie (1902-1980) / Władysław Burdosz // Gaz. Wybor. – Poznań. – 2009, nr 270, s. 8
Biografia pochodzi ze „Słownika bibliotekarzy wielkopolskich 1918-2000” pod red. Franciszka Łozowskiego, wydane przez WBPiCAK w Poznaniu.

LAUREACI Wielkopolska Press Photo 2009 / Agnieszka Gonczar // Polska Głos Wielkop. – 2009, nr 279, s. 3
Konkurs i wystawa zorganizowane przez WBPiCAK w Poznaniu.

MARIA Rymarkiewicz : wspomnienie / Izabela Mrugasiewicz // Gaz. Wybor. – Poznań. – 2009, nr 238, s. 10
Biografia pochodzi ze „Słownika bibliotekarzy wielkopolskich 1918-2000” pod red. Franciszka Łozowskiego, wydane przez WBPiCAK w Poznaniu.

MARIAN Pełczyński : wspomnienie (1916-1992) / Zofia Kasprzak // Gaz. Wybor. – Poznań. – 2009, nr 245, s. 11
Biografia pochodzi ze „Słownika bibliotekarzy wielkopolskich 1918-2000” pod red. Franciszka Łozowskiego, wydane przez WBPiCAK w Poznaniu.

PROFESOR o literaturze / (eliz) // Informacje Samorządowe. – 2009, nr 18, s. 2
Spotkanie z krytykiem literackim Piotrem Śliwińskim zorganizowane w krotoszyńskiej bibliotece przy współpracy WBPiCAK.

SPOTKANIE młodzieży z literaturoznawcą : Trzcianka / JNLK // Tyg. Nowy (Ziemia czarnkowska i trzcieńska). – 2009, nr 44, s. B5

Spotkanie z Tomaszem Mizerkiewiczem w trzcieńskiej bibliotece, okazją do zachęcenia do udziału w konkursie poetyckim „Rówieśnicy. Spojrzenia 2009”, ogłoszonym przez WBPiCAK.

STANISŁAW Potocki : wspomnienie (1944-1992) / Danuta Zagartowska // Gaz. Wybor. – Poznań. – 2009, nr 233, s. 9

Biografia pochodzi ze „Słownika bibliotekarzy wielkopolskich 1918-2000” pod red. Franciszka Łozowskiego, wydanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

TRIUMF „Pomnika” : fotografia / MAZ // Polska Głos Wielkop. – 2009, nr 244, s. 27

Konkurs „Moja Wielkopolska” zorganizowany przez WBPiCAK w Poznaniu.

WIELKOPOLSKA odnowiona w sieci / Elżbieta Podolska // Polska Głos Wielkop. – 2009, nr 244, s. 24

Strona internetowa Region Wielkopolska opracowana przez Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu. Praca Działu Informacji Bibliograficznej i Regionalnej.

WITOLD Pawlikowski : wspomnienie (1910-1985) / oprac. Andrzej Karpowicz // Gaz. Wybor. – Poznań. – 2009, nr 280, s. 9

Biografia pochodzi ze „Słownika bibliotekarzy wielkopolskich 1918-2000” pod red. Franciszka Łozowskiego, wydanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

WKRACZA Program Rozwoju Bibliotek : powiat słupecki : zmiany w bibliotekach // Gaz. Słupecka. – 2009, nr 41, s. 16

Informacja prasowa Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, cytująca m.in. wypowiedź Alicji Urbańskiej, regionalnej koordynatorki programu, instruktorki w WBPiCAK w Poznaniu.

Władysław Zientarski : wspomnienie (1916-1991) / oprac. Jadwiga Rył, Marian Aleksandrowicz // Gaz. Wybor. – Poznań. – 2009, nr 267, s. 11

Biografia pochodzi ze „Słownika bibliotekarzy wielkopolskich 1918-2000” pod red. Franciszka Łozowskiego, wydanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

V. KRONIKA

A. Polskie nagrody i wyróżnienia

- **Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”** w 2009 roku otrzymał *Lech Konopiński*, poznański poeta, satyryk, aforysta.
- **Nagrodę im. Kazimierza Iłkowiczówny** w 2009 roku otrzymała *Bianca Rolando* za poemat „Biała książka”.
- **Nagrodę „Literatury na świecie”** za 2008 rok otrzymali: *Leszek Engelking* za przekłady poezji czeskiej „Maść przeciw poezji” i wybór wierszy „Pchli teatrzyk” Ivana Wernischa – kategoria poezji; *Elżbieta Wesołowska* za przekład i opracowanie tomu „Fasti. Kalendarz poetycki Owidiusza” – kategoria poezji; *Sława Lisiecka* za przekład książki „Domniemania w sprawie Jakuba” – kategoria proza; *Dorota Dobrew* za przekład książki „straszdyła na co dzień” Karela Michala – kategoria Nowy głos; *Małgorzata Szczurek* za przekład książki „To oślepiające nieobecne światło” Tahara Ben Jellouna – kategoria Nowy głos; *Tomasz Swoboda* za przekłady książek „Poezja i głębia” Jean-Pierre’a Richarda i „Siła powieści” Rogera Callois – kategoria Nowy głos; „*Przekładaniec*” – półrocznik katedry UNESCO do Badań nad Przekładem i Komunikacją Międzykulturową, wydawany przez Uniwersytet Jagielloński – kategoria Translatologii, leksykografii i literaturoznawstwa.
- **Nagrodę im. Józefa Mackiewicza** w 2009 roku otrzymał *Bronisław Wildstein* za powieść w „Dolinie Nicości”.
- **Literacką Nagrodę Europy Środkowej Angelus** w 2009 roku otrzymał *Josef Skvorecky*, czeski pisarz emigracyjny, za powieść „Przypadki inżyniera ludzkich dusz”.
- **Nagrodę Nike** w 2009 roku otrzymał *Eugeniusz Tkaczyszyn-Dycki* za tom poetycki „Piosenka o zależnościach i uzależnieniach”.

B. Międzynarodowe nagrody i wyróżnienia

- **Nagrodę Nobla** w dziedzinie literatury w 2009 roku otrzymała *Herta Müller*, niemiecka pisarka pochodząca z Banatu w Rumunii.

C. Zmarli

- **Nikos Chadzinikolau** (6.11.2009), polski poeta urodzony w Grecji.